

BÁNYÁSZATI
ÉS KOHÁSZATI LAPOK

BÁNYÁSZAT

AZ ORSZÁGOS MAGYAR BÁNYÁSZATI ÉS KOHÁSZATI EGYESÜLET LAPJA
ALAPÍTOTTA PÉCH ANTAL 1868-BAN

A tartalomból:

Az OMBKE 98. Küldöttgyűlése

Különleges anyagok és korszerű technológiák

100 éves a hazai lignitbányászat

50 éves a Mátraaljai Helyi Szervezet

2009/4. szám

142.
évfolyam

2009 KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Az OMBKE vezetői, szervezetei és tagsága ezúton fejezi ki köszönetét az Egyesület **jogi-tagvállalatainak és azok vezetőinek** több éves erkölcsi és anyagi támogatásukért, kérve hogy a hazai bányászat és kohászat megőrzése, megújítása és fejlesztése érdekében továbbra is támogassák Egyesületünk munkáját!

Jó szerencsét!

Bányászati Szakosztály

Auroma Kft.

Dr. Vojuczki Péter
ügyvezető igazgató

Bakonyi Erőmű Zrt.

Németh Frigyes vezérigazgató

Bányavagyon-hasznosító Kht.

Illés Miklós ügyvezető igazgató

BÁTATOM Kft.

Dr. Szűcs István
ügyvezető igazgató

Cronus Kft.

Kosik János ügyvezető igazgató

Energyhíd Kft.

Dudás János ügyvezető igazgató

Geo-Faber Zrt.

Töllősy Pál elnök-vezérigazgató

Guardian Üvegipari Kft.

Sápi Lajos ügyvezető igazgató

Gyöngyös Város Önkormányzata

Hiesz György polgármester

Halimbai Volán Fuvarozási Kft.

Tóth Zoltán ügyvezető igazgató

Innováció 2000 Kft.

Dr. Nagy Sándor
ügyvezető igazgató

Janes és Társa Kft.

Janes Ilona ügyvezető igazgató

KÓKA Kő- és Kavicsbányászati Kft.

Horányi István
ügyvezető igazgató

Kötés Építőipari és Szolgáltató Kft.

Sárdiné Csipszer Erika
ügyvezető igazgató

Mangán Bányászati és Feldolgozó Kft.

Farkas István ügyvezető igazgató

Mátra-Haider Dózer Kft.

Hidvégi Gábor
ügyvezető igazgató

Mátrai Erőmű Központi Karbantartó Kft.

Molnár László ügyvezető igazgató

Mátrai Erőmű Zrt.

Valaska József elnök

Mecsek Őko Környezetvédelmi Zrt.

Berta Zsolt vezérigazgató

Mecsekérc Zrt.

Erős György elnök-vezérigazgató

Metal-Carbon Kft.

Dr. Szirtes László

ügyvezető igazgató

MVM Zrt.

Mártha Imre vezérigazgató

Omya Hungaria Kft.

Nagy Lajos ügyvezető igazgató

Perlit-92 Kft.

Dr. Farkas Géza ügyvezető igazgató

Rotaqua Kft.

Csécsei Tamás ügyvezető igazgató

System Consulting Zrt.

Dr. Kapolyi László elnök

Vértesi Erőmű Zrt.

Dr. Szabó Pál elnök-vezérigazgató

ZE+2 Kft.

Karácsony Zoltán
ügyvezető igazgató

Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztály

CST-Csepel Techno Kft.

Viola Ferenc ügyvezető igazgató

MOL Nyrt.

Dr. Hernádi Zsolt
elnök-vezérigazgató

Rotary Fűrási Zrt.

Katona János vezérigazgató

Vaskohászati Szakosztály

ISD Dunaferr Zrt.

Valerij Naumenko vezérigazgató

ISD Power Kft.

Dr. Sándor Péter
ügyvezető igazgató

Magyar Vas- és Acélipari Egyesülés

Marczis Gáborné dr.
ügyvezető igazgató

TOM-FERR Zrt.

Laczkó Oszkár vezérigazgató

Fémkohászati Szakosztály

Alcoa-Köfém Kft.

Dr. Forgó Béla vezérigazgató

Antal Ipari és Kereskedelmi Kft.

Antal Béla ügyvezető igazgató

EBA Kft.

Vécsey Gábor ügyvezető igazgató

GLOB-Metal Kft.

Szabó Ferenc ügyvezető igazgató

INOTAL Zrt.

Somogyi Ferenc vezérigazgató

Invertmetal Kft.

Kabelik Gábor ügyvezető igazgató

MAL Zrt.

Dr. Tolnay Lajos elnök

MOTIM Zrt.

Gerezdes János vezérigazgató

Rath Hungária Zrt.

Dr. Werner Marcov igazgató

Schmelzmetall Hungária Kft.

Varga Ferenc ügyvezető igazgató

Öntészeti Szakosztály

ABM Kuprál Kft.

Bozó Károly ügyvezető igazgató

Alba-Metall 1991 Kft.

Szombatfalvy Rudolf
ügyvezető igazgató

BA&Co. Bt.

Dr. Bakó Károly
ügyvezető igazgató

Casting Kft.

Dr. Sohajda Józsefné
ügyvezető igazgató

FÉMALK Zrt.

Dr. Sándor József
elnök-vezérigazgató

FILT MIX Kft.

Kálmán Lajos ügyvezető igazgató

K + K Vasöntöde Kft.

Katkó Károly ügyvezető igazgató

Magyar Öntészeti Szövetség

Dr. Hatala Pál
ügyvezető igazgató

Nehézfémöntöde Zrt.

Dr. Palásti Károly
elnök-vezérigazgató

Patina Öntöde Kft.

Jagicza István ügyvezető igazgató

P-Metal Kft.

Pordán Zsigmond
ügyvezető igazgató

PREC-CAST Öntöde Kft.

Thomas Mergler
ügyvezető igazgató

RDX-REDEX Kft.

Dr. Vörös Árpád
ügyvezető igazgató

TP Technoplus Kft.

Dr. Lengyel Károly
ügyvezető igazgató

TARTALOM

Az OMBKE 98. Küldöttgyűlése	2
<i>98th Delegate Assembly of OMBKE</i>	
XI. Bányászati, Kohászati és Földtani Konferencia	27
<i>XIth Mining, Metallurgical and Geological Conference</i>	
Dr. Gergely Gréta, Makszimus Andrea, Pázmán Judit, dr. Gácsi Zoltán: Különleges anyagok és korszerű technológiák	31
<i>Special materials and advanced technologies</i>	
Varga József: A mátraaljai lignitbányászat kialakulásának történeti áttekintése.	37
<i>Historic overview of the beginning of lignite-mining at Mátraalja</i>	
Dr. Szabó Imre: 50 éves az OMBKE Mátraaljai Szervezete	40
<i>The Mátraalja organization of OMBKE is 50 years old</i>	
Réthy Károly: Emlékezzünk Szellemy Gézára	46
<i>Reminiscences to Géza Szellemy</i>	
Dr. Árpási Miklós: A geotermálisenergia-hasznosítás jogi szabályozása Magyarországon.	49
<i>The regularization of geothermal energy's utilization in Hungary</i>	
Hírek, könyvismertetés	22, 45, 48, 52, 53, 55, 63
Hozzászólások	36, 48
Dr. Kun Béla	60
Selmeci Béla	61
Diplomaátadási ünnepség a Miskolci Egyetemen	62
A III. Magyar Műszaki Értelmiség Napja.	64

Bányászati és Kohászati Lapok Bányászat

Szerkesztőség postacím: 8301 Tapolca – Pf. 17.

Felelős szerkesztő: Podányi Tibor (tel.: 30-2955-718) e-mail: bkl.banyaszat@t-online.hu

A szerkesztőbizottság tagjai: Bagdy István (szerkesztő), dr. Csaba József (olvasószerkesztő), Kovács Béla (szerkesztő), dr. Gagyi Pálffy András (szerkesztő), Bariczáné Szabó Szilvia, Bircher Erzsébet, dr. Dovrtel Gusztáv, Erdélyi Attila, dr. Földessy János, Györfi Géza, dr. Horn János, Jankovics Bálint, Kárpáti Erika, Livo László, Lois László, Mara Márta-Éva, dr. Mizser János, Sóki Imre, dr. Sümegi István, dr. Szabó Imre, dr. Turza István, Vajda István, dr. Vojuczki Péter

HU ISSN 0522-3512

Bányászati és Kohászati Lapok Kohászat

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő utca 68. IV. em. 409. Telefon: 201-2011 **Levélcím:** 1371 Budapest, Pf. 433
e-mail: kohaszat@mtesz.hu

Felelős szerkesztő: dr. Lengyel Károly

A szerkesztőség tagjai: dr. Búzáné dr. Dénes Margit, dr. Klug Ottó, dr. Kóródi István, Lengyelné Kiss Katalin, Szende György, dr. Takács István, dr. Tardy Pál, dr. Török Tamás

HU ISSN 0005-5670

Bányászati és Kohászati Lapok Kőolaj és Földgáz – Hungarian Journal of Mining and Metallurgy OIL AND GAS

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Csalogány u. 3/B **Postacím:** 1255 Budapest 15, Pf. 18. Telefon: (1) 201-8083 e-mail: montanpress@t-online.hu

Felelős szerkesztő: Dallos Ferencné

Szerkesztőbizottság: dr. Csákó Dénes, dr. Fecser Péter, id. Ősz Árpád

Címlapfotó: MOL geotermikusenergia-projekt Zala megyében.

(A fotót a MOL Nyrt. és a CEGE Zrt. bocsátotta rendelkezésünkre.)

HU ISSN 0572-6034

A lapszámot összeállította: Podányi Tibor

Kiadja: az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, Budapest, II., Fő utca 68. Telefon: 1-201-7337

Felelős kiadó: dr. Tolnay Lajos elnök

Nyomdai előkészítés: Vorákné Szecsei Mónika

Nyomdai munkák: Press+Print Lapkiadó és Nyomdaipari Kft. Kiskunlacháza

Megjelenik: 2009. szeptember 3.

Belső terjesztésre, kereskedelmi forgalomba nem kerül.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület

98. Küldöttgyűlése

(Budapest, 2009. május 22.)

Az OMBKE a 98. Küldöttgyűlését Budapesten, a Kossuth téri MTESZ Székház konferenciatermében 2009. május 22-én, 10.30 órai kezdettel tartotta a választmány által meghirdetett, a Bányászati és Kohászati Lapokban és az írásos meghívóban közzétett napirenddel.

A Küldöttgyűlés elnökségében helyet foglaltak: *dr. Tolnay Lajos* elnök, *Kovacsics Árpád* főtitkár, *dr. Lengyel Károly* főtitkárhelyettes, *dr. Gagy Pálffy András* ügyvezető igazgató, *dr. Böhm József*, a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Karának dékánja, *dr. Gácsi Zoltán*, a Miskolci Egyetem Kohászati és Anyagtudományi Karának dékánja, *dr. Katona Gábor*, a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal elnökhelyettese, *dr. Zoltay Ákos*, a Magyar Bányászati Szövetség főtitkára és *Rabi Ferenc*, a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke.

A Küldöttgyűlés elnöksége

Nemzeti Himnuszunk eléneklését követően *dr. Tolnay Lajos* elnök köszöntötte a Küldöttgyűlés résztvevőit: az egyesület tagságának küldötteit, ezen belül tiszteleti tagjainkat és az egyetemi hallgatókat, a pártoló tagok vezetőit, a hatóságok képviselőit, az egyetemi karok dékánjait, képviselőit, társegyesületeink, partner társadalmi szervezeteink képviselőit, meghívott vendégeinket. Külön is köszöntötte az elnökségben helyet foglaló vendégeket. A regisztráció alapján megállapította, hogy a Küldöttgyűlés határozatképes, mivel a 196 fő szavazati joggal rendelkező küldött közül megjelent és regisztrált 103 fő. A Küldöttgyűlésen részt vett 183 fő. Bejelentette, hogy az elhangzottakat az ügyrend szerint a jegyzőkönyvi dokumentáció céljából hangszalagra rögzítik.

Ezt követően a Küldöttgyűlés egyhangú szavazással elfogadta a napirendet és megválasztotta a Küldöttgyűlés tisztségviselőit. A Szavazatszámláló Bizottság vezetője: *Győrfi S. Géza* okl. bányamérnök, tagjai: *Csurgó Lajos* okl. kohómérnök, *Morvai Tibor*, okl. bányagépész és bányavillamossági mérnök, a Határozatszövegező Bizottság elnöke: *Huszár László* okl.

bányamérnök, tagjai: *Tóth János* okl. gépészmérnök, *Liptay Péter* okl. kohómérnök, *Pivarcsi László* okl. kohómérnök, *Molnár István* okl. kohómérnök. Jegyzőkönyvvezető: *Gombár Jánosné* szervező titkár, jegyzőkönyvhitelesítők: *Stoll Lóránt* okl. bányamérnök és *Hajnal János* okl. kohómérnök.

Napirend:

- Megnyitó, köszöntések
- A Választmány beszámolója, közhasznúsági jelentés
- Az Ellenőrző Bizottság beszámolója
- Hozzászólások, indítványok
- Kitüntetések átadása
- Határozatok
- Zárszó

Dr. Tolnay Lajos felkérte a Küldöttgyűlést, hogy „*hagyományainkhoz híven a Bányászhimnusz harangjátékát hallgatva emlékezzünk meg az előző küldöttgyűlés óta eltávozott tagtársainkról. Szomorú kötelezettségünknek eleget téve állva hallgassuk meg a névsort, kívánva elhunyt tagjainknak, barátainknak utolsó Jó szerencsét! Emlékeiket megőrizzük!*”

A Bányászhimnusz harangjáték hangjai mellett az elhunytak neveit *dr. Gagy Pálffy András* ügyvezető igazgató olvasta fel. A jelenlévők néma felállással emlékeztek.

Tolnay Lajos elnök felkérte *Kovacsics Árpád* főtitkárt, hogy az előző küldöttgyűlés óta végzett tevékenységről és a 2008. évi gazdálkodásról a közhasznúsági jelentést is tartalmazó – írásban kiadott – beszámolójával kapcsolatos szóbeli kiegészítést tegye meg. (A beszámolókat jelen számunk 23. oldalán kezdve találhatják tisztelt Olvasóink.)

Kovacsics Árpád: „Tisztelt Elnök úr, Tisztelt Küldöttgyűlés, Tisztelt Tagtársak! Az írásos beszámolóhoz szóbeli kiegészítést kívánok tenni, mely az elmúlt év legfontosabb eseményeit, gazdasági jellemzőit emeli ki, valamint a következő küldöttgyűlés eredményes munkájához jelöl meg célokat.

Megállapítható, hogy a beszámolási időszakban az egyesületünk ismét tartalmában gazdag, eseménydús és gazdaságilag eredményes évet zárt. Szakmai célkitűzéseinket úgy sikerült megvalósítani, hogy kiadásaink nem haladták meg bevételeinket. A gazdálkodás tervszerű és áttekinthető volt. Taglétszámunk és tagdíjbevételeink minden ellentétes külső hatás ellenére nőtt. Ezzel ellentétben, sajnos, a gazdasági társaságoktól és a személyi jövedelemadó 1%-ából származó bevételeink mintegy 4 millió Ft-tal (15%-kal) csökkentek. A gazdaságilag eredményes tevékenységet csak rendkívül határozott és tudatos gazdálkodással sikerült elérnünk. Ebben partnereink voltak a szakosztályok, helyi szervezetek vezetői és a lelkes, az egyesületért mindig tenni kész tagságunk. Köszönet nekik!

A 97. Küldöttgyűlés óta elhunyt tagtársaink:

Bérces József okl. földmérőmérnök, okl. bányamérnök
 Bíró Aladár okl. bányagépészmérnök
 Böde József gépipari technikus
 Bődör Tibor olajipari technikus
 Brunáczki Zoltán bányaiipari technikus
 Falus Tamás okl. vegyészmérnök
 Fodor Géza okl. bányaiipari technikus
 Gajáta Ferenc gépipari technikus
 Gömze László okl. bányamérnök
 Györffy Lajos okl. bányamérnök
 dr. Halász István okl. kohómérnök
 Hardy János bányaiipari technikus
 Horváth Andrásné okl. kohómérnök
 Jáger Csaba metallurgus üzemmérnök
 Jurida Ferenc bányatechnikus
 id. Kaptay György okl. kohómérnök
 Karkus György okl. kohómérnök
 Katona László okl. kohómérnök
 Kiss Zoltán okl. bányamérnök
 dr. Kolozsvári Gábor okl. földmérőmérnök, egyetemi tanár
 Kovács Árpád bányaiipari technikus
 Kovács István bányagépész technikus
 Krakler László okl. kohómérnök
 dr. Kun Béla okl. bányamérnök, okl. gazdasági szakmérnök, tiszteleti tag
 Liptay Jenő okl. mezőgazdasági mérnök
 Madár Mihály géplakatos
 Magdics Mátás okl. bányamérnök
 dr. Marschek Zoltán okl. vegyészmérnök
 Máhig László okl. gépészmérnök
 Máthé György okl. gépészmérnök
 Menyhárt László okl. bányamérnök

Mihályi Gábor kohász üzemmérnök
 N. László Endre tanár, újságíró
 id. Nagy Oszkár okl. bányaművelő mérnök
 Németh Lajos gépipari technikus
 Novotny Csongor okl. bányaművelő mérnök
 Oláh Imre okl. villamosmérnök
 dr. Pera Ferenc okl. bányamérnök
 Pogány Gyula okl. kohómérnök
 dr. Polgár László okl. kohómérnök
 dr. Pődör Mihály okl. közgazdász
 Roskovenszky István Lajos okl. bányamérnök
 Rózsa Jenő okl. kohómérnök, okl. elektromérnök
 dr. Salamon Miklós okl. bányamérnök, egyetemi tanár
 Sitkei Ferenc okl. vegyészmérnök
 Skobrák Ferenc okl. bányamérnök
 Solymos András okl. bányamérnök
 Stefanek Béla kohász technikus
 id. Szabó József üzemmérnök
 dr. Szabó Lajos okl. kohómérnök
 dr. Szalai László okl. bányamérnök
 Szebellédi János kohász technikus
 Szeberényi Ferenc okl. bányamérnök
 Szemán István bányatechnikus
 dr. Szirtes Lajos okl. bányamérnök
 Szokody László okl. bányamérnök
 Tamás Tivadar lakatos
 Tarczali László építőgépész
 Tuskán József okl. bányamérnök
 Üveges József okl. vegyészmérnök
 Várszegi Zoltán okl. kohómérnök, mérnök-közgazdász
 id. Virág Ferenc technikus
 Wisnovszky Károly okl. erdőmérnök, okl. mérnök, geológus szakmérnök

Egyesületünk 2008-ban rendezvényei számát, minőségét nem csökkentette. A központi és helyi rendezvényeken tagságunk széles körben vett részt. Helyi szervezeteink szakmai napokat, konferenciákat, továbbképző előadásokat, hagyományápoló szakestélyeket, baráti találkozókat, nyugdíjas találkozókat, szakmai kirándulásokat szerveztek. A mintegy 140 rendezvényből összesen öt volt részvételi díjas. Ez azt mutatja, hogy a szakma iránt érdeklődő tagjaink széles köre számára vagyunk képesek biztosítani a részvétel lehetőségét, közös forrásból. E helyen csak három nagyrendezvényt emelnék ki, mely tartalmában, gondolatosságában és a résztvevők számában is egyesületi életünket jelentősen meghatározta. A legnagyobb egyesületi rendezvény a Székesfehérvárott megtartott Bányász-Kohász-Erdész Találkozó volt közel 750 fő részvételével. Itt is megköszönöm a szervezők áldozatkész, eredményes munkáját! Nagy létszámmal vettünk részt a selmecbányai Szalamber Ünnepségen és az Erdélyben megrendezésre került EMT Konferencián.

Tisztelt Küldöttek, Kedves Barátaim! Szakosztályaink mindegyike eredményesen gazdálkodott, de mivel a háttérpar adottságainak különbözősége miatt eltérő

mértékű anyagi támogatásban részesülnek, ezért eltérő arányban voltak képesek a közös költségekhez hozzájárulni. Az egyesület vezetőségének meggyőződése, hogy a szakmák és a szakosztályok együttműködése, szolidaritása szükséges ahhoz, hogy fennmaradjon egyesületünk.

A Bányászati és Kohászati Lapok a tervezett terjedelemben megjelentek. A lapok megfelelő színvonalának biztosítására továbbra is folyamatosan törekedni kell, hiszen a tagság nagy része e szaklapokon keresztül kapcsolódik az egyesülethez. Az elmúlt évben megújult a Bányászati és Kohászati Lapok Kohászati szerkesztősége.

A választmány kiemelt figyelmet fordított a fiatal tagok egyesületi életbe való bevonására. Ebben az Egyetemi Osztályra hárult a legnagyobb feladat. Meggyőződésem, hogy a szakosztályelnök és az újonnan újrávalasztott titkár garancia a sikerre. Az egyetemi és főiskolai években a fiatalok szervezeten ismerkednek meg szakmai hagyományainkkal, és fegyelmezetten vesznek részt hagyományörző rendezvényeinken. Feladatunk kell legyen annak megszervezése, hogy a diploma megszerzését követően megmaradjon ez a kapcsolat.

A pártoló tagoknak és azok vezetőinek kívánom megköszönni támogatásukat, és kérem őket, hogy a válság ellenére továbbra is álljanak készen erre az együttműködésre.

A 97. évi küldöttgyűlés határozataiban között kiemelt fontosságúnak lett megjelölve, hogy a közvéleményt fokozottan tájékoztassuk szakmáink eredményeiről. Ennek érdekében az egyesület által képviselt szakmák szakértőinek bevonásával összefoglaló ismertetés készült eredményeinkről.

Tovább folytattuk az előző évben megkezdett programot a fiatal szakemberek bevonása érdekében. A választmány is megvitatta a program végrehajtására készült beszámolót.

Az egyesület rendezvényeiről a tagok tájékoztatása céljából a Bányászati és Kohászati Lapok rendszeresen hírt adott.

Az OMBKE a szakmai múzeumok érdekében levélben kezdeményezte az illetékes kormányzatszerveknél az eredményes működési feltételek megteremtését. Ezt kibővíve a Bányászati Szövetség határozati javaslatlalt állt a Kormány felé, hogy a bányajáradék egy bizonyos hányadát törvényben rögzítve kapja meg a Központ Bányászati, illetve az Olajipari Múzeum. Bízunk abban, hogy ez a javaslat eredményes lesz és a múzeumok érdemi támogatást kapnak.

Az egyesület szervezésében Székesfehérváron aláírásra került az öt város – Selmecbánya, Sopron, Miskolc, Dunaújváros és Székesfehérvár – együttműködési szándéknyilatkozata. Ennek jegyében történik a nevezett városok együttműködése.

Egyesületünk szervezeten vett részt a Selmecbányai Szalamander ünnepségen, Selmec polgármestere részt vett a Fazola Napokon. Egyesületünk a Soproni Egyetem jubileumi ünnepségén zászlót adományozott az Erdőmérnöki Karnak.

Tisztelt tagtársak! Előre tekintve a 2009. évre, a legfontosabb, gazdálkodással kapcsolatos rendező elv az, hogy csak a már számlánkra megérkezett pénzt szabad elkölteni, felhasználni. A valószínűre nem szabad kifizetést megvalósítani, és még így is érhet bennünket megle-

A Küldöttgyűlés résztvevői

petés. Az általános gazdálkodást befolyásoló szabályainkat választmányi döntés alapján nem változtattuk meg.

Következő téma a 2010-ben megtartandó küldöttgyűlés, amely során ismét tisztújításra kerül sor. Körültekintő és az egyesület jövőjét is megalapozó gondolkodásra van szükség a különböző szintű egyesületi vezetők jelölésekor. Meggyőződésem, hogy a jövőben várható körülmények, a külső hatások még nagyobb tenni akarást, ötletességet és összefogást kívánnak meg az egyesület új testületeitől. Bátrabban kell bevonni a fiatal szakembereket az operatív egyesületi munkába. Javaslom a választmánynak, hogy időben kezdje az előkészítő tevékenységét.

Visszalapoztam a 2000. évi küldöttgyűlés által az akkor megválasztott és még jelenleg is hivatalban lévő vezetők számára megfogalmazott feladatokat:

- legyen a gazdálkodás tervszerű és áttekinthető, nem engedhető meg, hogy az egyesület veszteséggel működjön,
- meg kell oldani a szakmailag hatékony ügyvezetést,
- az egyesületi lapok kiadója egységesen az OMBKE kell legyen, és keresni kell a lapok összevonásának a lehetőségét is,
- a szakosztályok közötti gazdálkodási egyenetlenséget meg kell szüntetni (felvetődött az is, hogy összesen csak két szakosztály legyen, de ennek nem látta az indokoltságát az akkori küldöttgyűlés),
- az egyesületi életet a helyi szervezetekre kell alapozni.

Azt gondolom, ha ezen feladatok megvalósítását értékeljük, ez municiót adhat az új, 2010-ben megválasztandó egyesületi vezetőségnek, mert igenis lehet eredményeket elérni, az egyesület továbbélése érdekében megfogalmazott stratégia feladatokat felelősen, eredményesen meg lehet valósítani.

Tisztelt Küldöttgyűlés! Szóbeli kiegészítem végén azt kérem Önöktől, Tőletek, hogy a választmány javaslata alapján a közreadott beszámolót és a közhasznúsági jelentést fogadjátok el. Köszönöm a figyelmet. Jó szrencsét!"

Tolnay Lajos megköszönte a főtítár beszámolóját, majd így folytatta: „Az OMBKE-hez hasonlóan ezekben a napokban tartják éves közgyűléseiket a különböző szakmai egyesületek. A küldöttgyűlésünk azonban többet jelent annál, mint hogy a törvényben előírt kötelezettségnek eleget téve beszámolunk az elmúlt év eredményéről és elfogadjuk a közhasznúsági jelentést. Küldöttgyűlésünk több mint egy munkaértekezlet, megemlékezünk eltávozott barátainkról, munkatársainkról, és kitüntetéssel ismerjük el azon tagtársainkat, akik az elmúlt időszakban kiemelkedő egyesületi munkát végeztek, és azokat, akik több évtizedes folyamatos egyesületi tagságukkal igazolták a selmecbányai hagyományokra épülő családunkhoz való tartozásukat. Küldöttgyűlésünk alkalom a szakmáink együvé tartozásának megmutatására, a személyes találkozókra és fontos szakmai kérdések megvitatására is, ez teszi ünneppé közgyűléseinket.

Ebben az évben nincs különösebb jubileum, de meg kell emlékeznünk arról, hogy május 19-én volt 110 éve annak, hogy megalakult az esztergom-pilisi osztály, 60.

évfordulója van ebben az évben szakosztályaink megalakulásának is. Idézzük fel az 1949-ben megalakult szakosztályok vezetőinek nevét, akik legtöbbjét még személyesen is ismerhettük. Bányászati Szakosztály elnök: *Varga Béla*, titkár: *Heinrich József*, Alumínium Szakosztály elnök: *dr. Gillemot László*, titkár: *dr. Dobos György*, Olajbányászati Szakosztály elnök: *dr. Gyulai Zoltán*, titkár: *Horváth László*, Vaskohászati Szakosztály elnök: *Szele Mihály*, titkár: *Jakóby László*, MÖSZE Öntödei Tagozata elnök: *Vécsei Béla*, titkár: *Varga Ferenc*.

Küldöttgyűlésünk alkalmával a távolból is köszöntjük legidősebb tagunkat, *Baross József* okleveles bányamérnököt, aki ebben az évben tölti be 98. életévét, továbbá legrégibb tagunkat, *Selmeci Béla* okleveles kohómérnököt, tiszteleti tagunkat, volt főtitkárunkat, aki 71 évvel ezelőtt lépett be az egyesületbe, és tavaly Székesfehérváron személyesen is köszönthettük. Kívánunk nekik jó egészséget!

Jelen alkalomból az egyesület tagsága nevében még egyszer gratulálunk azon tagtársainknak, akik március 15-én magas állami kitüntetésben részesültek: *dr. Pápay József* okleveles olajmérnök, akadémikus Széchenyi-díj, *dr. Kovács Ferenc* okleveles bányamérnök, akadémikus tiszteleti tagunk a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje, *dr. Valaska József* okleveles gépészmérnök, a Magyar Bányászati Szövetség elnöke a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje, *dr. Katona Gábor* okleveles bányamérnök, a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal elnökhelyettese, Bányászati Szakosztályunk korábbi titkára a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje. Büszkék vagyunk rájuk!

A Fémkohászati Szakosztály Budapesti Szervezetének kezdeményezésére hagyomány, hogy a küldöttgyűlések előtt megkoszorúzzuk *Sóltz Vilmos*, egyesületünk egyik alapítója síremlékét a Fiumei úti Nemzeti Panteonban. Erre tegnap délután került sor, és tájékoztatom a jelenlévőket, hogy a Nemzeti Kegyeleti Bizottság a napokban engedélyezte, hogy egyesületünk tagjainak és pártoló tagjainak adományából a síremléket felújítsuk.

Külön is kiemelendő tagságunk ragaszkodása az egyesülethez, amelyet jelez az a fegyelem, amelyet az egyéni tagdíjak befizetésekor tapasztaltunk, és örömmel jelentem a küldöttgyűlésnek, hogy hosszú évek óta ez az első alkalom, hogy minden szakosztályunknak nőtt a létszáma. Külön is köszönjük pártoló tagjaink, vezetők és tulajdonosok támogatását, akik nélkül igen nehéz lenne a 117 éves egyesületünk működésének fenntartása.

Végül tájékoztatni szeretném a tagságot arról, hogy az Európai Bányász és Kohász Egyesületek Szövetsége elfogadta egyesületünk jelentkezését, hogy a 13. *Európai Knappen- und Hüttentag* rendezvényét Pécsen 2010. május 27. és 30. között tartsuk, kapcsolódva az Európa Kulturális Fővárosa rendezvénysorozathoz. Az európai szövetség jelzése szerint körülbelül 3000 résztvevővel számolhatunk, szeretnénk, ha itt rendeznék meg a bányász zenekarok országos találkozóját is, amelyhez a Bányász Szakszervezet együttműködését

kérjük, és az is megfontolás alatt van, hogy a Bányász-Kohász-Erdész Találkozóznak is ez az időszak adjon otthont. Reméljük, hogy a pécsi rendezvénysorozat alkalmával az ottani Bányászati Múzeum felújítására is sikerül megszerezni a szükséges állami támogatást. A Knap-pentag programja eddig támogatást kapott minden illetékes testületnél, de végleges meghirdetésre csak akkor kerülhet sor, ha a szükséges pénzügyi támogatásra is garanciát kapunk. Erre kötelez minket az egyesület gazdálkodása iránti felelősségünk. A napokban tervezzük aláírni Pécs új polgármesterével, Páva Zsolttal az együttműködési megállapodást, amely kb. 24 millió Ft-os támogatást jelent. A Knap-pentag alkalmat ad arra, hogy a baráti találkozók túlmenően a résztvevők íze-lítőt kapjanak a magyar kultúrából, megismerkedjenek a magyar bányászat és kohászat hagyományaival. A rendezvény szervezéséhez, amely nagy erőpróbát jelent, a tagság széles körének segítségére számítunk, külön szervezőbizottságot állítottunk fel, és különös tekintettel várjuk a fiatal tagtársaink és a lelkes pécsi és baranyai kollegák segítségét.

Kedves Kollegák! Most engedjétek meg azt, hogy köszöntőkre kérjem föl vendégeinket.

Dr. Gácsi Zoltán, a Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Karának dékánja a Kar nevében köszöntötte a Küldöttgyűlést, majd azt hangsúlyozta, hogy a jelenlegi súlyos világgazdasági válságnak alapvető oka, hogy a bankok nem a reálgazdaságot, nem az ipart, nem a mezőgazdaságot támogatták, hanem jelentős profittal kecsegtető pénzügyi konstrukciókat hoztak létre, amelyek nagysága, közgazdászok szerint, elérte a világ GDP-jének tízszeresét. A kilábalás útja a reálgazdaság erősítése, amihez kulcsfontosságú a szakemberek képzése. A műszaki képzés presztízse bár növekvőben van, de még mindig nem elég magas; a fiatalok nagy része olyan területeken tanul tovább, ahol megszerzett tudásuk nem járul hozzá a gazdasági teljesítmény növeléséhez. Az országos összehasonlítás szerint a *Miskolci Egyetem és az Anyagtudományi Kar helytáll a felsőoktatási intézmények közötti versenyben*. A Miskolci Egyetem támogatása a jövő támogatása, a fiatalok támogatása, egyesületünk jövőjének támogatása is. Közös Alma Materünk, Selmecbánya üzenete a szakmaszeretet, a szakmához való kötődés, a szolidaritás, az egymás megbecsülése és nem utolsósorban természetesen a szülőföld és a haza szeretete.

Dr. Böhm József, a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Karának dékánja köszöntőjében arról emlékezett meg, hogy *50 éve települt át* a Bányamérnöki Kar Sopronból Miskolcra. Ennek megfelelően 1959 májusában adtak át utoljára bányamérnöki és földmérőmérnöki okleveleket Sopronban. Az évfordulóra emlékezve május 15-16-án a Műszaki Földtudományi Kar ünnepi kari tanácsulást tartott Sopronban, és ünnepi szenátusi ülés keretében ott került sor az 50 évvel ezelőtti diplomát kapott bánya-, erdő- és földmérőmérnökök részére a jubileumi oklevelek átadására.

Elmondta még, hogy ez év szeptemberben az Alma Mater ősi karai, a Bányamérnöki Kar és a Kohómérnök-

ki Kar a 275. tanévét kezdi meg, amiről meg kell emlékezni mind az Egyetemnek, mind az Egyesületnek.

Rabi Ferenc, a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke szerint szakmánk, haladó hagyományaink és kultúránk megőrzésében és továbbvitelében folytatni kell a BDSZ és az OMBKE által az elmúlt évtizedekben *közösen kifejtett erőfeszítéseket*, különösen a jelen időszak legnagyobb problémájában, a Márkushegyi Bányászati és a *mélyművelési tudás* továbbvitelében. De méltán lehetünk büszkéek is a hagyományörző rendezvényekre Várpalotától Egercsehiig, Rózsaszentmártonig. Kifejezte reményét, hogy az említett pécsi közös európai rendezvényen meg tudjuk mutatni, hogy Magyarországon van még bányász-kohász kultúra és ennek a kultúrának vannak jelentős képviselői. Akkor lehetünk eredményesek, „ha a következő éveket a verseny és a szolidaritás együtt jellemzi”.

Dr. Zoltay Ákos, a Magyar Bányászati Szövetség főtítkárá a külföldi útja miatt távol levő *dr. Válaszka József* elnök nevében is köszöntötte a Küldöttgyűlés résztvevőit. Elmondta, hogy a Szövetség az új európai nyersanyagpolitikai kezdeményezés alapján országgyűlési és miniszteri felkérésre a Magyar Bányászati és Földtani Hivatallal közösen javaslatot készített a bányászatot hátrányosan érintő jogszabályok módosítására. Ezek keretében abban is bízunk, hogy a bányászati múzeumok is támogatáshoz jutnak. Megemlítette, hogy az európai kezdeményezésű Ásványok Napja – melyhez Magyarországon olyan nagy cégek csatlakoztak, mint a Mátrai Erőmű Zrt., a COLAS Északkeleti Bányászati Kft. és a KÖKA Kft. – szintén a bányászat társadalmi elfogadottságának növelését célozza.

Tolnay Lajos megköszönte a köszöntőkben kifejtett értékes gazdaságpolitikai, szakmapolitikai gondolatokat, és felkérte az Ellenőrző Bizottság elnökét, **Götz Tibort**, hogy a Bizottság szóbeli jelentését terjessze a Küldöttgyűlés elé.

Götz Tibor a Bizottság írásos jelentésében foglaltakon túlmenően néhány témát ajánlott a Küldöttgyűlés figyelmébe (*az EB írásos jelentése a 9. oldalon található*):

A főtítkári beszámolóban bemutatott nemzetközi és hazai rendezvények, jubileumi megjelenések aktív szervezeti és szakosztályi munkát tükröznek. A helyi szervezetek igyekeztek beleilleszkedni élőhelyük közösségeibe, kapcsolataikat elmélyíteni a helyi önkormányzatokkal, civil és nyugdíjas szervezetekkel. Ez sok pozitív visszajelzést hozott és egyesületünk ismertségét növelte.

A helyi megmozdulásokról (előadások, kiállítások, hagyományörzés, kulturális programok) az egyesület honlapján rövid, de alapos tájékoztatás szükséges, hogy a tagság körében minél teljesebb kép alakuljon ki a szakosztályok munkájáról, egymás jobb megismeréséről, munkamódszerek átadásáról. Ugyancsak nagy a szerepe a társegyesületekkel való együttműködésnek is.

Az Ellenőrző Bizottság fontosnak tartja az egyesület, ill. az Egyetemi Osztály felhívását a végzett fiatal mérnökökhöz az új helyükön a helyi OMBKE szervezetbe való átigazolásra és a munkába való bekapcsolódásra.

Götz Tibor szóbeli kiegészítése

dásra. Ez idővel kedvezően befolyásolhatja az egyesület korösszetételét is.

Jónak és méltányosnak tartják az egyesület munkája során a takarékosagra való törekvést. Ez folyamatos és állandó feladat normális időszakban is, most pedig, válság idején, a legfőbb tennivaló. Vonatkozik ez a lapokkal kapcsolatos teendők és feladatok áttekintésére és a lehetőségek szerinti racionalizálásra is.

Az OMBKE 2008. évi beszámolóját, a főtítkári beszámolót és a 2009. évi terveket korrektnek tartják és a küldöttgyűlésnek elfogadásra javasolják.

Tolnay Lajos megköszönte a jelentést és kérte a résztvevőket, hogy indítványait, javaslataikat mondják el.

Tóth János, a Történeti Bizottság elnöke hozzászólásában a hazai bányász-kohász-öntész múzeumok helyzetéről beszélt. Magyarországon 34 muzeális intézménye van szakmáinknak, ezen belül 10 múzeum, a többi gyűjtemény kiállítóhely vagy helytörténeti kiállítás részlete. 3 intézmény már integrálódott az Országos Műszaki és Közlekedési Múzeumba. A két nagy múzeum, a Központi Bányászati Múzeum 4, a Magyar Olajipari Múzeum 3 fiiláléval rendelkezik. Az évek óta romló helyzetben 2009-ben az állami céltámogatás több mint 30%-kal tovább csökkent. A bányatörvény két múzeumot nevesít, de pénzt nem rendel mellé. Arról már volt szó, hogy a bányatörvény módosítása segítséget nyújtana, az ezért való lobbizáshoz segítséget kért.

Nagyon fontosnak tartja a Közép-Európai Ipari Örökség és a Közép-Európai Vaskultúra Útja Egyesülettel történő kölcsönösen előnyös együttműködést. Hangsúlyozta a múzeumaink által őrzött ipartörténeti relikviák és archiváliák pótolhatatlan értékeit.

Dr. Gál István, az Ipargazdasági Bizottság elnöke a Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetsége által rendezett, május 19-ei energetikai konferenciáról számolt be:

A GTTSZ elnökével az akkori ipari minisztertől írásban kértek olyan előadást, mely válaszol arra, hogy „Mivel az energetikai rendszer nagy része magántársaságok tulajdonába került, milyen lehetősége van a Kormánynak arra, hogy a jelenleg fennálló anomáliákat be-

Dr. Gál István hozzászólását mondja

folyásolja, milyen tényleges intézkedéseket tud tenni az import csökkentésére, a hazai természeti erőforrások jobb kihasználására, az energiatakarékosságra, az ellátásbiztonság fokozására és az EU esetleges túlzott CO₂-kibocsátási ill. Natura követelményeinek ellensúlyozására?” Az előadást Gordos Péter energetikai államtitkár tartotta meg, de a feltett kérdésekre nem válaszolt.

A konferencián Gál István hozzászólásában a válásból való kilábalás, az inflációcsökkentés és az energiaellátás biztonságának útját a hazai erőforrásokon alapuló energiatermelésben jelölte meg. Bemutatta, hogy 1 kWó villamos energiát Magyarországon legolcsóbban Paks termel (10 Ft alatt), utána jön a Visonta (13-14 Ft), majd a Vértesi Erőmű (15-16 Ft). Felhívta a figyelmet arra, hogy a „bio” (igaziból tölgyfát meg rönkfát kivágó) erőművek jóval 20 Ft/kWó fölött termelik a villamos energiát, a szélkerék és egyéb alternatív energiaforrások még drágábban. 2015 után a régi erőművek leselejtezése miatt körülbelül 5-6 ezer MW energiahiány keletkezik, amit importból pótolni kinek jó? Elsősorban az exportáló országnak, hiszen ott teremtünk munkahelyet, annak költségvetését gyarapítjuk, illetve az átmenő országokét a tranzitdíjjal. Elmondta, hogy Magyarország alkalmas arra, hogy erőműveket létesítsen, hiszen közel 3 millió tonna lignitvagyon áll rendelkezésre, és a CO₂-kibocsátás is kezelhető ma már. Elmondta azt is, hogy van vízenergiánk is és további természeti erőforrásaink (Recsk, urán), ezeket lenne célszerű kihasználni, és nem az importot növelni, hiszen a hazai természeti erőforrások kihasználása munkahelyet teremt. Majd így fejezte be:

„A GTTSZ az elmondottakat egy állásfoglalásban el fogja juttatni különböző fórumokra, arra kérném a közgyűlést, hogy hatalmazza fel az Iparpolitikai Bizottságot, hogy ezt a javaslatot, mint állásfoglalást mi is sajtónak, rádiónak, megfelelő döntéshozó szervezetnek eljuttathassuk.”

Tolnay Lajos megköszönte Gál István hozzászólását és azt javasolta, hogy a témát a választmány még tűzze napirendre a következő ülésen. Dönteni kell arról, hogy

hogyan lehet a leghatékonyabban ezt továbbítani, mert – mint ebből a rövid hozzászólásból is érzékelhető – ez nem csak szakmai kérdés, nagyon súlyos politikai, sőt nemzetközi összefüggései vannak, de a témát prioritással fogjuk kezelni.

Dr. Nyitrai Dániel bejelentette, hogy a diósgyőri, illetve a Garadna-völgyi kohászati emlékeket felhasználva ebben az évben szeptember 19-20-án, harmadik alkalommal tervezik megrendezni a Fazola Napokat a Miskolci Egyetem, az Erdészeti Egyesület, a Miskolci Akadémiai Bizottság támogatásával, valamint a miskolci kohász és bányász helyi szervezetek összefogásával. A tudományos konferencia mellett terveznek öntész és kovács interaktív tevékenységeket, melyre Magyarországról, Szlovákiából és a Kárpátaljáról is várnak művészi kovácsmestereket.

Sallay Árpád a 2001-ben alakult pécsi Bányáztörténeti Alapítvány tevékenységéről számolt be. „Az elmúlt időszakban 150 emlékhelyet és emlékjelet hoztunk létre Pécsen a mecseki szén-, illetve uránbányászat területén. 2006-ban felállításra került a mecseki szén- és uránbányászat négy méter magas emlékműve, mely azóta kegyeleti helyként is működik, megkoszorúzása szerepel a városnap minden éves programjában. Pécsen, illetőleg a Mecsekben 12 helyen szól bányász toronyzene, de Tatabányán, Sopronban is létesült. Pécsen már 3. éve áprilistól szeptemberig az Ágoston téren az említett emlékmű mellett térzenét adunk a környék, illetőleg most már a Dunántúl bányász fúvószenekarainak részvételével. Rendszeresen publikálunk a Pécsi Szemlében, a várostörténeti folyóiratban, a 2008 előtti időszakban megjelent cikkek összevont kötetben is megjelentek, de könyvkiadás is szerepel az alapítvány munkájában. Most készül a bányász emlékek útikönyve, mely az elmondott 150 emlékhelynek a feldolgozása korabeli fényképpel, az üzem történetének rövid összefoglalójával, odavezető térképpel, koordinátákkal.

Az a javaslatom, hogy a bányász emlékeket megőrkítő munka, főleg miután az egyesületi tagok jó része részt vesz ebben, legyen egyesületi munkaként elismert. Ugyanakkor javaslom, hogy az egyesület fogja össze az

Sallay Árpád hozzászólása

országban a különböző helyeken ilyen tevékenységet folytató alapítványokat, egyesületeket.

Mint arról már szó volt, Pécs 2010. évi *Európa kulturális fővárosa* programjában szerepel a nemzetközi Bányász-Kohász Találkozó, illetőleg esetleg a Bányász-Kohász-Erdész Találkozó. Javasoljuk, hogy az előbb említett „Bányász emlékek” útikönyv, mely a 250 éves szénbányászat és a közel 50 éves uránbányászat történetét, emlékhelyeit foglalja egy könyvbe, legyen a résztvevők ajándéka. A kiadás anyagi feltételét meg kell, illetőleg meg lehet teremteni. Találkozunk Pécsen 2010-ben!”

Morvai Tibor, az Egyetemi Osztály titkára szerint fontos feladatuk, hogy aki a mi egyetemünkön, Miskolcon kap diplomát, annak mindenféleképpen fel kell keltse érdeklődését az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület.

„Az OMBKE ma háromféle úton juthat el információ formájában a tagjaihoz; a *Lapok*, amelyek kezdetől fogva biztosította az információt, konszolidált, letisztult formájával, mindnyájan ismerjük, szükség van rá, feladatát kiválóan ellátja. A másik az *OMBKE honlap*, lehetőséget teremt arra, hogy szintén komoly, időtálló, megfontolt információkat juttasson el, hátránya, hogy csak akkor látják az emberek, ha ráklikkelnek. A harmadik az úgynevezett *levelezőlista*, amit itt néhányan ma úgy neveztek, hogy hírlevél. Egymás mellett él mindhárom különböző információcsatorna, egymást kiegészítve, egymást segítve, egyik sem konkurenciája a másiknak. A levelezőlista segítségével a listatagok friss eseményekről értesülnek automatikusan, képekkel, videókkal illusztrálva, tulajdonképpen arról van szó, hogy az e-mail címre időnként érkezik egy küldemény. A listának jelenleg 370 tagja van. Várunk szeretettel mindenkit az OMBKE listára, nem csak az itt ülőket, hanem aki a környezetünkben van; az e-mail címüket küldjék el nekem, onnantól fogva kapják az információkat.

Az egyesületben 57 év körül van az átlagéletkor, tehát fontos, hogy a fiatalok átlépjenek az Egyetemi Osztályból a helyi csoportokhoz. Szeretném viszont ha látnák, hogy a helyi csoportoknál jelentős helyi társadalmi

Morvai Tibor hozzászólása

élet folyik, szakmai előadások, szakestélyek, különféle rendezvények, bográcsgulyás-partik. Ahhoz, hogy a fiatalok ezt olvashassák az OMBKE levelezőlistán, nagy szükség van a ti tájékoztatásotokra, a ti tudósításaitokra. Írjatok meg mindent, ami nálatok történik!”

Tolnay Lajos megköszönte a hozzászólásokat, melyekből sok értékes új információt lehetett kapni. Felkérte a Határozatszövegező Bizottságot, hogy kezdje el a munkáját, és szünetet rendelt el.

A szünet után **Tolnay Lajos** elnök felkérte **Komjáthy Istvánt**, az Érembizottság elnökét, hogy az ezévi kitüntetések ismertetése, elsőként hagyományosan azon együttműködő jogi személyeket és vezetőiket, akik folyamatosan, kiemelkedően és jelentős összeggel segítik céljaink megvalósulását, s akik ezáltal tagságunk nagybecsülését vívták ki.

Komjáthy István: „Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület kiemelkedő támogatásáért a 2008-as évben a következő intézményeket, illetve cégeket részesíti kitüntetésben:

- **OMBKE Nagyplakett** kitüntetésben részesül a **MECSEKÉRC Környezetvédelmi Zrt.** és
- **OMBKE Plakett** kitüntetésben annak elnök-vezérigazgatója, **Erős György**
- **OMBKE Nagyplakett** kitüntetésben részesül a **SCHMELZMETALL Hungária Kft.**
- **OMBKE Plakett** kitüntetésében annak ügyvezető igazgatója, **Varga Ferenc**”

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület választmányának döntése alapján kiemelkedő egyesületi munkáért több tagtársunk részesült egyesületi elismerésben. (*A kitüntetettek névsorát, bemutatását és köszöntését a lap 10-22. oldalain közöljük.*)

A kitüntetések **dr. Tolnay Lajos** adta át, majd miután szívből gratulált valamennyi kitüntetettnek, felkérte **Huszár Lászlót**, a Határozatszövegező Bizottság vezetőjét, hogy ismertesse a határozati javaslatokat.

Huszár László ismertette a Bizottság javaslatait:

1. A küldöttgyűlés elfogadja az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület 2008. évről szóló beszámolóját és közhasznúsági jelentését.
2. A küldöttgyűlés elfogadja az Ellenőrző Bizottság jelentését.
3. A választmány és a szakosztályok továbbra is kiemelt fontossággal kezeljék az egyetemisták és főiskolások bevonását az egyesületi életbe és a kapcsolat fenntartását a diploma megszerzését követően.
4. Az egyesületi élet jelenlegi színvonalának megtartása érdekében fokozottabban kell az egyesületi munkát a helyi szervezetek kezdeményezésére, helyben előteremthető forrásokra alapozni.
5. A küldöttgyűlés üdvözlí a kezdeményezést, hogy az OMBKE 2010-ben Pécsen rendezze meg az Európai Bányász-Kohász Találkozót az Európa Kulturális Fővárosa rendezvénysorozat keretében a szükséges tárgyi és pénzügyi támogatók, támogatások figyelembevételével.
6. A küldöttgyűlés állást foglal abban a tekintetben, hogy az OMBKE fennmaradása érdekében az egye-

sületben meglévő szakmák és azokat megtestesítő szakosztályok között még fokozottabb összefogás és szolidaritás szükséges.

7. A választmány tűzze napirendre az Iparpolitikai Bizottság által készített anyag megtárgyalását a közgyűlésen javasolt irányelvre alapozva, ami az energiapolitikában a hazai erőforrások fokozottabb kihasználását jelenti. A kidolgozott javaslatot juttassa el kormányzati körökhöz.
8. A választmány időben kezdeményezze a jövő évi tisztújítás előkészítését.

Tolnay Lajos megkérdezte a Küldöttgyűlést, van-e a javaslatához hozzászólás. Egy kérdésre válaszolva elmondta, hogy a határozati javaslatban azért nem esik szó a Bányász-Kohász-Erdész Találkozóról, mert előbb egyeztetni kell az Országos Erdészeti Egyesülettel.

Dr. Szabó György szerint a kitüntetések tagsági időért, ill. speciális teljesítményért járnak, amelyet a küldöttközgyűlés tapssal ismer el, ami a kitüntetettnek szól. Ezért azt az ajánlást tette, hogy a jelen nem lévő kitüntetettek nevét a jövőben egy tömbben olvassák föl.

Tolnay Lajos szerint ez a hozzászólás nem a határozati javaslatokkal volt kapcsolatos. További észrevétel nem lévén a határozati javaslatokat szavazásra tette fel.

A Küldöttgyűlés az 1. és a 2. határozati javaslatot külön-külön egyhangú szavazással, ellenszavazat és

tartózkodás nélkül elfogadta. A többi határozati pontot, mivel ellenészrevétel nem hangzott el, a Küldöttgyűlés együttesen szavazta meg, szintén egyhangúlag.

Tolnay Lajos megköszönte a résztvevők aktív munkáját, valamint a Küldöttgyűlés szervezőinek, lebonyolítóinak munkáját. Mindenkinek megköszönte az egyesületnek nyújtott támogatását, tette azt tagdíjbefizetéssel, pártoló vállalatként, az SZJA 1%-ával, vagy bármilyen más formában. Eredményként értékelte, hogy ebben a válságos időszakban is sikerült megőrizni az egyesület működőképességét.

Külön köszönetét fejezte ki az elhangzott javaslatokért, melyek mind az ország, mind az egyesület jövője szempontjából fontosak és előremutatóak. Hangsúlyozta a megfelelő iparpolitika fontosságát és a hazai vállalatok szerepét az ország fejlődésében. A tervezett nagyrendezvény és a tisztújítás kapcsán 2010 nagy feladatok ró az egyesületre. Végül így zárta: „Szeretném megköszönni aktív közreműködéseketek, mindenkinek azt kívánom, hogy ezt a nehéz időszakot vészeljük át – a túlélés a legfontosabb –, és kívánok mindenkinek Jó szerencsét!

A 98. Küldöttgyűlés a Bányász- és a Kohászhimnusz eléneklésével zárult.

A Küldöttgyűlés jegyzőkönyve alapján összeállította: PT

Az OMBKE Ellenőrző Bizottságának jelentése

Az Ellenőrző Bizottság a munkáját az előző évek gyakorlatának megfelelően és a kialakult munkamegosztásban, munkaterv szerint végezte. A választmány ülésén rendszeresen ismertette megállapításait.

Az Ellenőrző Bizottság az OMBKE 2008. évi beszámolóját megvitatta, és a véleményét a következőkben rögzítette:

Az Egyesület 2008-ban törvényesen, alapszabályának megfelelően működött.

Az Egyesület teljesítette a 2008. évre meghatározott célkitűzését, eszerint a takarékosági szempontok érvényre juttatásával pozitív szaldóval (804 e Ft eredménnyel) zárta az évet. Elismerésre méltó az igyekezet, amellyel a vezetőség a mai problémás gazdasági helyzetben a szakosztályok és az egyesületi központ tevékenységét a megfontolt takarékoság és a racionalitás irányába igyekszik terelni.

Látszik, hogy az elmúlt év tevékenysége az előző évekhez képest kisebb volumenű költségvonattal járt. Ez a kisebb létszámnak és az előző év végi takarékosági intézkedéseknek tudható be. A kimutatott eredmény – tekintve a körülményeket – jelentős teljesítmény, és azt mutatja, hogy tisztességesen folyik az egyesületi munka.

Az eredményekből és a 2009. évi tervekből látszanak az egyesület vezetősége által tervezett pénzügyi megszorítások.

A 2009. évi terv meglehetősen „szoros”, ezért az eddigiekénél is gyakrabban kell figyelni (legalább kéthavonta ellenőrizni) a költségek alakulását, hogy a szükséges beavatkozásokat meg lehessen tenni. Szigorúbb költséggazdálkodáshoz szigorúbb ellenőrzést.

A szponzorációról: a támogatók száma és az általuk nyújtott támogatások mértéke sajnos egyre csökken. Ezért ismételtén javasoljuk, hogy az Egyesület első vezetői személyesen keressék fel eddigi jelentősebb támogatóinkat a további segítség biztosítása érdekében. Az EB tagjainak közreműködésével 2007-ben „szerzett” támogatók száma is kettővel csökkent. A megmaradtak megkeresését az idén is meg kellene ismételni.

Az Ifjúsági Bizottság munkáját egy EB tag folyamatosan figyelemmel kíséri. Elkészült a hallgatók e-mail listája, melyet átadtak az Egyesületnek. A végzetek nyomon követése az évi két végzési időpont miatt nehezebb. Javasoljuk, hogy az egyetem kérje fel egy-egy meghatározó nagyobb ipari vállalat vagy intézmény vezetőjét, képviselőjét tájékoztató előadások tartására.

A BKL lapok megjelentetésével kapcsolatban továbbra is szükséges megvizsgálni a racionalizálás lehetőségét mind a nyomdavasztás, mind a szerkesztési munkák, mind pedig a postázási feladatok (egységes postázás, külföldre történő küldemények csökkentése stb.) tekintetében.

Budapest, 2009. április 20.

Götz Tibor, az Ellenőrző Bizottság elnöke

A 98. Küldöttgyűlés kitüntettjei

Az egyesület tartós anyagi és erkölcsi támogatásának elismeréseképpen

OMBKE NAGYPLAKETT kitüntetésben részesült:
Mecsekérc Környezetvédelmi Zrt.
Schmelzmetall Hungária Kft.

OMBKE PLAKETT kitüntetésben részesültek
a fenti szervezetek vezetői:

Erős György elnök-vezérigazgató, Mecsekérc Környezetvédelmi Zrt.

Varga Ferenc ügyvezető igazgató, Schmelzmetall Hungária Kft.

Erős György

Varga Ferenc

DEBRECZENI MÁRTON-EMLÉKÉREM
kitüntetésben részesült:

Tárkány Szűcs József
okl. kohómérnök

1945-ben Hódmezővásárhelyen született. A Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen 1969-ben szerzett technológus kohómérnöki diplomát a Székesfehérvári Könnyűfémű ösztöndíjasaként, alumínium hengerművek fejlesztése témakörben. A KÖFÉM hengerművében technológusként dolgozott 1973-ig, amikor az ALUTERV-hez helyezték át, ahol a KÖFÉM nagyberuházása keretében technológus tervezőként és létesítményfelelősként dolgozott. 1992-ben tért vissza a KÖFÉM-be. Először a termelési igazgató műszaki titkáráként, majd az ALCOA belépte után területi termelésvezetőként tevékenykedett. A 2007. évi nyugdíjba menetele előtti tíz évben az ALCOA-KÖFÉM hengerműi kikészítő berendezéseinek fejlesztésével foglalkozott.

Az OMBKE Fémkohászati Szakosztály Székesfehérvári Helyi Szervezetének 1970-től tagja. 1972-től 2000-ig vezetőségi tag, melynek keretében különböző funkciókat töltött be, az 1994-1997 közötti ciklusban a csoport titkára volt. Rendezvény-felelősként hosszú ideig a csoport hagyományos Mikulás-bálgának főrendezője volt. Szakmai, társadalmi és hagyományápoló rendezvények szervezésének aktív irányítója. Szakmai

előadásokat tartott a helyi szervezetben és az Alumíniumipari Konferencián.

Egyesületbeli tevékenységét 2003-ban Plakett kitüntetéssel ismerték el.

KERPELY ANTAL-EMLÉKÉREM
kitüntetésben részesült:

Dani Bálint Tibor
anyagmérnök

1981-ben született Szabadszálláson. Az ISD Dunaferr Zrt. környezetvédelmi főmunkatársa. Belépését követően aktív tagja lett egyesületünknek. 2002 és 2004 között az OMBKE Főiskolai Diákegylet titkára, 2004-től az Ifjúsági Bizottság tagja lett. Rendezvényeinken nem kizárólag résztvevőként jelent és jelenik meg, hanem a lebonyolításokban is kiveszi a részét. Diákegyleti és egyesületi ismertségét az ifjúság toborzására és útjuk egyengetésére fordítja. A főiskola elvégzését követően a Dunaújvárosi Helyi Szervezetben a főiskolás fiatalokkal való kapcsolattartást kapta feladatul.

2005-ben egyesületi munkájáért *Oklevelet* kapott.

MIKOVINY SÁMUEL-EMLÉKÉREM
kitüntetésben részesült:

Dr. Lengyelne Kiss Katalin
okl. kohómérnök

1948-ban született Kazincbarcikán. 1972-ben szerzett kohómérnöki oklevelet a miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem Kohómérnöki Karán, öntő ágazaton. A Vasipari Kutató Intézet munkatársa volt 15 évig, főleg a nemvas-fémek metallurgiai és öntéstechnológiai tulajdonságainak kutatásával foglalkozott. 1995 őszétől az Országos Műszaki Múzeum Öntődei Múzeumának közművelődési munkatársa lett, majd pályázat útján 1998-ban elnyerte a múzeumvezetői posztot. Meghatározó szerepe van abban, hogy a múzeum rendszeresen fogadja és szervezi az OMBKE szakosztályok rendezvényeit, szakmai és vállalati rendezvényeket.

Az OMBKE-nek egyetemi hallgatóként lett tagja 1971-ben. Az Öntészeti Szakosztályban alapító tagja volt a fiatal mérnökök egyesületi beilleszkedését segítő munkabizottságnak, dolgozott oktatási, külkapcsolati területen. 1990 óta a Bányászati és Kohászati Lapok szerkesztőbizottságában az öntészeti rovat egyik vezetője.

Egyesületi kitüntetései: *OMBKE Plakett* 1990-ben, z. *Zorkóczy Samu-émlékérem* 1996-ban.

Solymár Judit

okl. gépészmérnök

1931-ben született Dorogon. Évtizedeket töltött el a Dorogi Szénbányák Vállalatnál, ahonnan a beruházási osztályról ment nyugdíjba.

OMBKE-tag 1956 óta. Kiemelkedő szervező munkát végzett egyesületünkben, a bányászati hagyományok kutatója. Létrehozója és működtetője a dorogi Bányász Emlékháznak. Alapítója több dorogi civil egyesületnek, amelyek munkájuk középpontjába a bányászmúlt emlékeit állítják. A Bányászati és Kohászati Lapokban is gyakorta jelentek meg Dorog ipartörténetével kapcsolatos írásai. Ezenkívül fontos adatgyűjtő és szervező munkát végzett a dorogi szénbányászat 200. évfordulójára megjelent könyv elkészítése során. A kitüntetés életutát ismer el.

Egyesületi kitüntetései: 40 és 50 éves tagságért *Sóltz Vilmos-emlékérem*, *OMBKE Plakett* kitüntetés.

PÉCH ANTAL-EMLEKÉREM

kitüntetésben részesült:

Szabó László

okl. bányamérnök,

okl. gazdasági mérnök

1927-ben született Újkészen. Elsőéves egyetemista korától (1949) tagja az OMBKE-nek. Fialat bányamérnökként Tatabányára kerülve azonnal bekapcsolódott a tatabányai helyi szervezet életébe. Üzemi főmérnökként a bányauzemi tagság rendezvényeinek szervezéséért felelős, elnökségi tagként több mint 10 éven át a helyi szervezet havi szakmai előadásait szervezte. Vállalati igazgatóként bányászati témájú kiállítások megszervezését kapta feladatul elnökségünkől, amelyek közül többet nem csak Tatabányán, de a környező településeken is bemutattak. A tatabányai bányászok történetét feldolgozó könyvek, albumok társszerkesztője, a hazai bányászok ezeréves történetét feldolgozó kiadvány Tatabányára vonatkozó részének szerzője. Tagja volt az egyesület történelmi bizottságának.

15 éve a Tatabányai Bányászati Hagományokért Alapítvány kuratóriumának tagja, ebben a minőségben feladata többek között az egyesületünkkel való kapcsolattartás, a helyi szervezet tagjainak bevonása az alapítvány munkájába. A Tatabányai Szabadtéri Bányászati Múzeumban rendszeresen vesz részt tárlatvezetéseken, előadásokat tart a bányászattal kapcsolatban nem csak Tatabányán, hanem egyéb érdeklődő közösségek előtt is. A tatabányai bányászattal kapcsolatos munkásságáért 2002-ben az önkormányzat a város egyik legmagasabb kitüntetésében, az *Ezüst Turul Díjban* részesítette.

CHRISTOPH TRAUGOTT DELIUS-EMLEKÉREM kitüntetésben részesült:

Dr. Lakatos István

okl. vegyészmérnök

Diósgyőri született 1943-ban. Akadémikus, egyetemi tanár, a Miskolci Akadémiai Bizottság elnöke, a bányászati kémia – mint tudományterület – kiváló ismerője. Munkásságával kiemelkedő szakmai elismerést vívott ki mind itthon, mind külföldön. Számos hazai és nemzetközi bizottság tagja, ill. vezetője. Vegyészként kutatási területe jelentős mértékben kötődik az olaj- és gáziparhoz. Kutatási munkája mellett mai napig aktívan közreműködik az oktatásban és a PhD hallgatók képzésében; jelenleg a Mikoviny Sámuel Doktori Iskola vezetője.

A ME AKKI igazgatójaként számtalan tudományos konferenciát és egyéb tudományos ülést szervezett, melynek Ő és munkatársai mindig aktív részesei voltak.

1976 óta OMBKE-tag, mindig szívesen vett részt az OMBKE Egyetemi Osztályának rendezvényein, a MAB elnökeként is segítette azok sikeres lebonyolítását. Legutóbb a 2008-as Fazola-napok sikeres megrendezéséhez járult hozzá.

WAHLNER ALADÁR-EMLEKÉREM

kitüntetésben részesült:

Varga Mária

okl. kohómérnök, üzemgazdász,
külker üzletkötő

1958-ban született Dávodon. 1982-ben szerzett diplomát a Nehézipari Műszaki Egyetemen. Az egyetem elvégzése után a Csepeli Fémműbe került, ahol különböző műszaki beosztásokban (kutató, szaktechnológus) tevékenykedett. Időközben üzemgazdász és külkereskedői diplomákat is megszerezve a vállalat üzletági értékesítési vezetője lett. 2001-ben került a cég kutatólaboratóriumát és kísérleti üzemét privatizáló Schmelzmetall Hungária Kft.-hez, ahol ma is műszaki és kereskedelmi vezető.

Már az egyetemi éveiben, 1984-ben OMBKE-tag lett. Csepelen egy év után „találtak rá”, és kapcsolódott be a helyi egyesületi életbe, de 1986-tól már vezetőségi tag, 1994-től napjainkig pedig a szervezet titkára. Számtalan sikeres szakmai előadás, tanulmányút és szakmai-baráti találkozó szervezője. A Csepeli Fémmű felszámolását követően is mindent megtett a helyi szervezet fennmaradásáért, jelenlegi cégét mint az OMBKE pártoló tagját tudhatjuk soraink között, de emellett sok anyagi segítséget is biztosítanak szakosztályi rendezvények sikeres lebonyolításához. Egyesületi tevékenységét 2000-ben *Plakett* kitüntetéssel ismerték el.

Dr. Korompay Péter
okl. bányagépészmérnök,
villamosmérnök

1942-ben született Dorogon. OMBKE-tag 1964 óta, 2007-től a dorogi helyi szervezet titkára. Az OMBKE Fegyelmi Bizottságának tagja. Sikeres pályázatokkal lehetőséget teremtett márvány emléktáblák elhelyezésére régi bányaeépületekre, a dorogi bányász zászló elkészítésére, felszentelésére. Emlékalbum, ezüst zászlószegek készülnek az esemény megörökítésére.

Családi kirándulásokat szervezett, így az erdészeknél Visegrádon, Romániában a Petrozsényi bányáknál, s idén a kemencei kisvasútnál járhattak tagjaink. Bevezette az idős nyugdíjas tagtársak rendszeres látogatását. A működése óta kilenc fő új belépőt regisztráltak. Az *Agricola-emlékérem* (1985), 40 éves tagságért *Sóltz Vilmos-emlékérem* (2004) birtokosa.

Z. ZORKÓCZY SAMU-EMLÉKÉREM kitüntetésben részesült:

Dr. Hatala Pál
okl. kohómérnök

1953-ban született Budapesten. 1971 óta OMBKE-tag. Több cikluson keresztül a Fémkohászati Szakosztály elnöke, egyesületünk választott alelnöke. Jelenleg az Öntészeti Szakosztály alelnöke. Munkája is az öntészethez köti, jelenleg a Magyar Öntészeti Szövetség ügyvezető igazgatója. Ügyvezetőként hozzájárul a szövetség és az OMBKE kapcsolatának elmélyítéséhez.

Egyesületbeli tevékenységét 1992-ben *Centenárium-emlékéremmel*, 1993-ban *Sóltz Vilmos-emlékéremmel* ismerték el.

Józsa Sándor
okl. bányamérnök

1946-ban született Bükkszéken. Bányamérnöki oklevelét 1969-ben szerezte meg a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen. Az Országos Érc- és Ásványbányáknál, majd kő- és kavicsbányáknál kezdte munkáját. 1976-ban került a Nógrádi Szénbányákhoz, ahol főaknász, bányamester majd műszaki csoportvezető beosztásban tevékenykedett Szorospatakon és Kányáson. 1989-92 között Ménkesbánya főmérnöke. Osztályvezetőként dolgozott a vállalat igazgatóságán annak 1993 évi megszűnéséig. Ezután a Theta-JK Kft.-ben ügyvezető, majd 1998-tól a Lexikon Kft. műszaki vezetője. 2003-tól nyugdíjas.

1976-ban került a Nógrádi Szénbányákhoz, ahol főaknász, bányamester majd műszaki csoportvezető beosztásban tevékenykedett Szorospatakon és Kányáson. 1989-92 között Ménkesbánya főmérnöke. Osztályvezetőként dolgozott a vállalat igazgatóságán annak 1993 évi megszűnéséig. Ezután a Theta-JK Kft.-ben ügyvezető, majd 1998-tól a Lexikon Kft. műszaki vezetője. 2003-tól nyugdíjas.

A Nógrádi Szénbányáknál eltöltött években is aktívan részt vett egyesületünk munkájában. A vállalat megszűnése után is időt, energiát nem kímélve tevékenykedik az ipari háttér nélkül maradt csoport összefogásán, a szakmai hagyományok megőrzésén, átadásán, a bányászati emlékhelyek feltárásán. „Salgótarján ipartörténeti múltja” 2008. évi kiadásában megírta a medence rövid szénbányászati történetét. Szervező-készségével, széleskörű ismeretanyagával, szakestélyeken betöltött tisztségeivel jelentősen segíti a Salgótarjáni Osztály munkáját.

Egyesületi munkájáért 1998-ban *OMBKE Plakettet*, 2004-ben *Szent Borbála-emlékérm*et kapott.

Berta József
okl. bányamérnök

Dombóváron született 1962-ben. 1996-tól a Mecseki Ércbányászati Vállalatnál különböző termelésirányítói beosztásokban dolgozott. A bánya bezárását követően a Mecsekérc Környezetvédelmi Részvénytársaság által végzett rekultivációs munkák során a perkolációs területek kármentesítési munkáit irányította, mint projektvezető. 2002-től a Bátaapáti kis- és közepes aktivitású hulladékok elhelyezését célzó kutatási programban és a lerakó építésénél a felszín alatti térképezési munkák felelős műszaki vezetője.

1984-től tagja az OMBKE-nek, 2000-től a Mecseki Szervezet titkárhelyettese, 2004-től a titkára. Egyesületi rendezvények szervezője, résztvevője és a Lapokon keresztül tudósítója. Közreműködésével sok kolléga láthatta és ismerhette meg a Bátaapátiban folyó alagútépítési munkát. Lelkiismeretes és lelkes munkájával, magatartásával kivívta kollégái elismerését.

Egyesületi munkájáért 2000-ben *Oklevélben*, 2007-ben *Szent Borbála-emlékéremben* részesült.

ZSIGMONDY VILMOS-EMLÉKÉREM kitüntetésben részesült:

Holoda Attila
okl. olajmérnök,
MBA menedzser

1964-ben született Hajdúszoboszlón. A MOL Nyrt. Eurázsiai Kutatás-Termelés Divízió igazgatója. 1996 óta OMBKE-tag. Az egyesületben belépése óta aktív szerepet vállal. 2007 óta a Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztály elnöke. Az előző ciklusban az Alföldi Helyi Szervezet elnökeként sok rendezvény szervezésében részt vett. 2007-ben az Egyesület 96. Küldöttgyűlésének és a magyar olajipar 70 éves évfordulója ünnepségének fő szervezője és lebonyolítója volt.

EGYESÜLETI PLAKETT kitüntetésben részesült:

Bogdán Kálmán okl. bányagépészmérnök OMBKE-tag 1956 óta. A BKL Bányászat számára angol forrásokból 2003-tól rendszeresen készít külföldi híreket (évi 30-40 hír). 2007-ben szintén a szerkesztőbizottság javaslatára egyesületi munkáért *Oklevél* kitüntetésben részesült.

Dr. Fegyverneki György okl. kohómérnök OMBKE-tag 2001 óta. Szervezője és aktív résztvevője a Mosonmagyaróvári Helyi Szervezet illetve az Öntészeti Szakosztály által szervezett szakmai rendezvényeknek. Rendszeres egyetemi előadásaival hozzájárul a fiatal szakemberek szakmai fejlődéséhez, illetve nagyszámú fiatal kolléga beszerzésével az Öntészeti Szakosztály fiatalításához.

Gábrisné Konrád Anikó bányamérnök, olajipari mérnök OMBKE-tag 2003 óta. Az OMBKE KfV Szakosztály Gázszállítási Helyi Szervezetében végzett tevékenységéért, a határon túli szakmai szervezetekkel folytatott kapcsolattartásért, közös találkozók szervezésért kapja az elismerést.

Kis Molnár Imre okl. gépészmérnök OMBKE-tag 1993 óta. A Fémkohászati Szakosztály Kecskeméti Helyi Szervezet vezetőségének tagja. Az egyesület hőmezővási helyi és környékbeli tagjait és szimpatizánsait szervezi az OMBKE helyi, illetve országos rendezvényeire, melyet több mint 10 éve vállalati háttér és segítség nélkül végez eredményesen.

Dr. Kovács Tünde okl. gépészmérnök, mérnöktanár OMBKE-tag 2003 óta. Tevékenyen részt vesz a Vaskohászati Szakosztály Budapesti Helyi Szervezet vezetőségének munkájában, a tagsággal és a programok szerve-

zésével kapcsolatos adminisztrációban. Kiemelkedő támogatást nyújt a tagtársakkal való kapcsolattartásban és a fiatal, leendő tagtársak toborzásában.

Köves Kristóf okl. kohómérnök OMBKE-tag 1971 óta. Korábban több cikluson át a Fémkohászati Szakosztály vezetőségi tagja, jelenleg a Budapesti Helyi Szervezet elnöke. A helyi szervezetek munkájában mindenkor aktívan részt vett. Szakmai munkájával hozzájárult a fémkohászat elismeréséhez, szakmai, mérnök-közgazdász és minőségügyi felkészültsége révén.

Dr. Ladányi Gábor okl. bányagépészeti és bányavilamosági mérnök OMBKE-tag 1985 óta. Az egyetemen kezdetben tanársegédként, később adjunktusként majd docensként dolgozott, illetve dolgozik jelenleg is. A Geotechnikai Berendezések Intézet Tanszék vezetője. Tagja az Egyetemi Osztály vezetőségének, szakosztályi összekötő, tagja továbbá a Bányagépész Szakcsoportnak is.

Mizsák Sándor okl. szervező üzemmérnök, okl. mérnök informatikus OMBKE-tag 1989 óta. 2001-től a Hegyaljai Helyi Szervezet titkáráként tevékenykedik. A taggyűlések során több alkalommal tartott tájékoztatót energetikai, logisztikai és minőségirányítási témákról.

Sallay Árpád okl. bányamérnök OMBKE-tag 1963 óta. A Mecseki Helyi Szervezet aktív tagja, a bányászattal kapcsolatos helyi események, rendezvények szervezője és lebonyolítója. A pécsi bányász emlékmű egyik ötletadója és a megvalósítás motorja volt.

Wénusz Péter kohómérnök hallgató OMBKE-tag 2006 óta. 2007 óta a Főiskolai Diákegylet titkára. Titkárként, hagyományainkat és szakmánkat tisztelve

Bogdán Kálmán

Dr. Fegyverneki György

Gábrisné Konrád Anikó

Kis Molnár Imre

Dr. Kovács Tünde

Köves Kristóf

Dr. Ladányi Gábor

Mizsák Sándor

Sallay Árpád

Wénusz Péter

Zámbo Béla

olyan programokat részesít előnyben, melyek az ifjúság megtartását szorgalmazzák. 2008-ban egyesületi munkáért *Oklevél* kitüntetésben részesült.

Zámbo Béla bányatechnikus OMBKE tag 1976 óta. Nyugdíjas összekötőként tevékenykedik az OMBKE Oroszlányi Helyi Szervezeténél. Évek óta tartja a helyi Bányászati Múzeum és a helyi szervezet közt az együttműködő kapcsolatot. Szakekstjeink állandó szervezője és példás balekcsőse.

Kiemelkedő egyesületi munkáért OKLEVÉL kitüntetésben részesült:

Bálint Gergely kohómérnök hallgató, Egyetemi Osztály
Bánfi János okl. gépészmérnök, Fémkohászati Szakosztály
Benkő Miklós okl. könyvvizsgáló, Vaskohászati Szakosztály
Busku Imre bányamérnök hallgató, valétaelnök, Egyetemi Osztály
Búzás Márton okl. bányamérnök, Bányászati Szakosztály
Dr. Dévényi Lászlóné Volszky Katalin okl. kohómérnök, Vaskohászati Szakosztály
Farkas Gábor okl. kohómérnök, Öntészeti Szakosztály
Győri Richárd anyagmérnök hallgató, Vaskohászati Szakosztály
Juhász Viktor kohómérnök hallgató, valétaelnök, Egyetemi Osztály
Kerülő János okl. alakítástechnológus üzemmérnök, okl. közgazdász mérnök, Vaskohászati Szakosztály
Kovács József bányagépész technikus, Bányászati Szakosztály
Niczky Rozália kohómérnök, Vaskohászati Szakosztály
Petus Róbert anyagmérnök BSc, valétaelnök, Egyetemi Osztály
Rajos Tibor okl. gépészmérnök, munkavédelmi üzemmérnök, Fémkohászati Szakosztály
Rátkai Norbert okl. eljárás-technológiai mérnök, Bányászati Szakosztály
Sándor Imre bányamérnök hallgató, Egyetemi Osztály
Számel János bányagazdasági üzemmérnök, Bányászati Szakosztály
Széplaki Gábor élelmiszeripari gépészmérnök, Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztály
Vucskics Károly bányamérnök, Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztály

Bálint Gergely

Bánfi János

Benkő Miklós

Busku Imre

Búzás Márton

*Dr. Dévényi Lászlóné
Volszky Katalin*

Farkas Gábor

Győri Richárd

Juhász Viktor

Kerülő János

Kovács József

Niczky Rozália

Petus Róbert

Rajos Tibor

Rátkai Norbert

Sándor Imre

Számel János

Széplaki Gábor

Vucskics Károly

60 éves egyesületi tagságért SÓLTZ VILMOS-EMLEKÉREMBEN részesült:

Bányászati Szakosztály

Kárpáty Lóránt okl. bányamérnök

Monos Rudolf okl. bányamérnök

Piedl Endre okl. bányamérnök

Szabó László okl. bányamérnök

Széles Lajos okl. geológusmérnök

Szirtes Béla okl. bányamérnök

id. Vass László okl. bányamérnök

Vaskohászati Szakosztály

Mándoki Andor okl. kohómérnök, okl. külker.
közgazdász mérnök

Marosváry László okl. kohómérnök

Dr. Rempert Zoltán okl. kohómérnök

Unger Ervin okl. kohómérnök

Fémkohászati Szakosztály

Dr. Buray Zoltán okl. gépészmérnök

Harrach Walter okl. vegyészmérnök

Molnár Nándor okl. kohómérnök

Tóth Ferenc okl. kohómérnök, okl. gépészmérnök

Öntészeti Szakosztály

Görög Márton okl. kohómérnök

Imre János kohász technikus

Egyetemi Osztály

Dr. Pethő Szilveszter okl. bányamérnök

Kárpáty Lóránt

Monos Rudolf

Piedl Endre

Szabó László

Széles Lajos

Szirtes Béla

id. Vass László

Mándoki Andor

Marosváry László

Dr. Rempert Zoltán

Unger Ervin

Dr. Buray Zoltán

Harrach Walter

Molnár Nándor

Tóth Ferenc

Görög Márton

Imre János

Dr. Pethő Szilveszter

50 éves egyesületi tagságért SÓLTZ VILMOS-EMLEKÉREMBEN részesült:

Bányászati Szakosztály

Bán János gépészmérnök
Bese József okl. bányamérnök
Borsik Jenő okl. bányamérnök
Budai Lajos okl. bányagépészmérnök, mérnök tanár
Cifka István okl. gépészmérnök
Demeter Ferenc okl. bányagépészmérnök
Demeter Tibor okl. bányamérnök
Fecskés Mihály okl. bányamérnök,
okl. mérnök-közgazdász, okl. utász hadmérnök
Gaál Sándor bányatechnikus
Gordos Pál okl. bányagépész szakmérnök, okl. bányavillamossági szakmérnök
Józsa Pál okl. bányamérnök
Judt István okl. bányamérnök
Jurasits József okl. bányamérnök
Dr. Kapolyi László okl. bányamérnök, okl. közgazdász
Dr. Kárpát József okl. földmérő mérnök
Katzler István okl. bányamérnök
Kiss Tamás okl. bányamérnök

Kovács László okl. gépészmérnök, gazdasági mérnök
Kozma Miklós okl. bányamérnök
Labudek Dénes okl. bányamérnök
Makrai László okl. geológus mérnök
Dr. Matyi-Szabó Ferenc okl. bányageológus mérnök
Mayer Lajos közgazdász
Mayer László okl. bányamérnök
Medvesi István okl. bányamérnök
Németh György okl. bányamérnök, okl. építőipari gépészmérnök
Polgár Mihály okl. bányamérnök
Sipos József okl. bányamérnök
Szakály Miklós okl. bányamérnök
Szőke Géza okl. gépészmérnök
Sztremen József okl. bányamérnök
Tisch Ferenc bányatechnikus
Ványó József okl. gépészmérnök
Varró Tibor okl. geológusmérnök
Dr. Vigh Gyula okl. bányagépészmérnök
Zentai Kálmán okl. bányamérnök

Kőolaj- Földgáz- és Vízbányászati Szakosztály
Ferenczy Imre okl. olajmérnök

Vaskohászati Szakosztály
Dr. Horváth Dezső okl. kohómérnök
Kalmár Elemér okl. vegyészmérnök
Széky Miklós okl. vegyészmérnök

Fémkohászati Szakosztály
Limpár István okl. kohómérnök

Öntészeti Szakosztály
Bene Imre okl. kohómérnök
Vitányi Pál okl. kohómérnök

Egyetemi Osztály
Dr. Schultz György okl. bányagépészmérnök

Bán János

Bese József

Borsik Jenő

Budai Lajos

Cifka István

Demeter Ferenc

Demeter Tibor

Fecskés Mihály

Gordos Pál

Józsa Pál

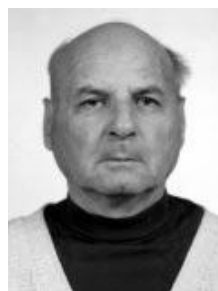
Judt István

Jurasits József

Dr. Kapolyi László

Dr. Kárpát József

Katzler István

Kiss Tamás

Kovács László

Kozma Miklós

Labudek Dénes

Makrai László

Dr. Matyi-Szabó Ferenc

Mayer Lajos

Mayer László

Medvesi István

Németh György

Polgár Mihály

Sipos József

Szakály Miklós

Szőke Géza

Sztremen József

Tisch Ferenc

Ványó József

Varró Tibor

Dr. Vigh Gyula

Zentai Kálmán

Ferenczy Imre

Dr. Horváth Dezső

Kalmár Elemér

Széky Miklós

Bene Imre

Vitányi Pál

Dr. Schultz György

40 éves egyesületi tagságért SÓLTZ VILMOS-EMLEKÉREMBEN részesült:

Bányászati Szakosztály

Angyal István okl. bányamérnök
Bagi József bányatechnikus
Bányai Ernő okl. geológus technikus, bányageológus
Bogár József okl. bányagépészmérnök
Bombicz István okl. bányamérnök
Boros Iván okl. villamosmérnök
Borsodi Károly okl. bányagépészmérnök, okl. bányaiipari gazdasági mérnök
Csabay Ákos okl. gépészmérnök, elektronikai mérnök
Csipke György bányagazdasági üzemmérnök
Csonk Péter bányagazdasági üzemmérnök
Dörömbözy Béla okl. gépészmérnök
Gál Domonkos okl. bányamérnök
Gubis János okl. bányaiipari szaktechnikus
Hermesz Miklós okl. geológusmérnök
Hornyák Lajos okl. bányamérnök
Juhász András okl. gépészmérnök
Kállai Jenő okl. bányamérnök
Kárpáti Imre gépipari technikus
Dr. Kiss József okl. geológus
Klinger János okl. bányamérnök
Kocsis György okl. villamosipari mérnök
Kosztolánczi Gyula okl. bányagazdasági mérnök
Kovács József okl. bányamérnök
Kozma Dénes okl. bányamérnök
Krajnyák József okl. bányamérnök
Kruller János okl. bányamérnök
Lipi Imre okl. geológus mérnök
Mátsay László bányatechnikus
Nemes Ervin bányatechnikus
Perger István okl. bányamérnök
Pruzsinszki Miklós okl. bányamérnök
Raáb Ferenc okl. bányamérnök
Simon Kálmán okl. közgazdász
Stoll Lóránt okl. bányamérnök, gazdasági mérnök, munkavédelmi szakmérnök
Szabó István villamosipari technikus
Szappan Ferenc okl. földmérő üzemmérnök, okl. ipari geodéziai szaküzemmérnök
Szeghő Árpád okl. bányagazdász
Szilványi Jenőné okl. bányageológus mérnök
Tóth-Zsiga József okl. geológusmérnök
Vágó József okl. bányagépészmérnök

Veres Sándor okl. villamosmérnök
Vidics József bányatechnikus

Kőolaj-, Földgáz és Vízbányászati Szakosztály

Dr. Balázs Ádám okl. vegyészmérnök
Bencsik István okl. bányagépészmérnök
Dr. Biró Zoltán okl. olajmérnök
Dallos Ferencné gépészmérnök, környezetvédelmi mérnök
Horváth István okl. olajmérnök
Lovrek Menyhért kőolajbányászati és mélyfúróipari technikus
Szakonyi István okl. olajmérnök
Tatár András okl. olajmérnök
Tóth András vegyipari gépészmérnök

Vaskohászati Szakosztály

Bodorkós György okl. kohómérnök
Fülöp József okl. kohómérnök
Dr. Kiss László okl. kohómérnök
Márkus László üzemmérnök
Máté László okl. kohómérnök
Nagy Gábor okl. kohómérnök
Pálos Attiláné okl. kohómérnök
Sáfár Lászlóné üzemmérnök

Fémkohászati Szakosztály

Czupi Gyula okl. gépészmérnök
Czupiné Fejes Katalin okl. vegyészmérnök
Dávid László okl. gépészmérnök
Dr. Oláh Zoltán okl. kohómérnök
Oláhné Hornyák Veronika gépipari technikus

Öntészeti Szakosztály

Bodolai József okl. kohómérnök
Csehil György okl. kohómérnök
Lathwesen László okl. kohómérnök
Szegedy-Maszák Tibor okl. kohómérnök
Tóth Andrásné metallurgus üzemmérnök
Zombori György okl. kohómérnök

Egyetemi Osztály

Dr. Bóhm József okl. bányamérnök
Dr. Buócz Zoltán okl. bányamérnök
Dr. Dúl Jenő okl. kohómérnök

Angyal István

Bagi József

Bányai Ernő

Bogár József

Bombicz István

Boros Iván

Borsodi Károly

Csabay Ákos

Csipke György

Csonk Péter

Dörömbözy Béla

Gál Domonkos

Gubis János

Hermesz Miklós

Hornyák Lajos

Juhász András

Kállai Jenő

Kárpáti Imre

Dr. Kiss József

Klinger János

Kocsis György

Kosztolánczi Gyula

Kovács József

Kozma Dénes

Krajnyák József

Kruller János

Lipi Imre

Mátsay László

Nemes Ervin

Perger István

Pruzsinszki Miklós

Raáb Ferenc

Simon Kálmánné

Stoll Lóránt

Szabó István

Szappan Ferenc

Szeghő Árpád

Szilványi Jenőné

Tóth-Zsiga József

Vágó József

Vörös Sándor

Vidics József

Dr. Balázs Ádám

Bencsik István

Dr. Biró Zoltán

Dallos Ferencné

Horváth István

Lovrek Menyhért

Szakony István

Tatár András

Tatár András

Tóth András

Bodorkós György

Fülöp József

Dr. Kiss László

Márkus László

Máté László

Nagy Gábor

Sáfár Lászlóné

Dávid László

Dr. Oláh Zoltán

*Oláhné Hornyák
Veronika*

Bodolai József

Csehil György

Lathwesen László

Szegedy-Maszák Tibor

Tóth Andrásné

Zombori György

Dr. Bóhm József

Dr. Buócz Zoltán

Dr. Dúl Jenő

Könyvismertetés

Vajda György: Energia és társadalom

2009 áprilisában jelent meg Vajda Györgynek, az MTA r. tagjának a könyve a „Magyarország az ezredfordulón, Stratégiai kutatások a Magyar Tudományos Akadémián” sorozat keretében az MTA Társadalomkutató Központ kiadásában (A/5 formátumban). A 485 oldalas könyv 4 fő- (szükségletek, lehetőségek, korlátok, kölcsönhatások) és 16 alfejezetben ad eligazítást szinte minden területen az energetika bonyolult kérdéseiben, elősegítve az állásfoglalást a döntésre váró kérdésekben. A könyv értékét emeli, hogy benne 50 táblázat, 48 ábra és 203 irodalmi utalás is található.

Egy-két önkényes kiemelés a könyvből:

- Nem múlik el nap, hogy a világsajtó ne foglalkozna az energiakérdésekkel.
- Az energiahelyzet a világpolitika egyik legneuralgikusabb kérdése.
- A gazdaság érzékenyen reagál az energiaellátás zavaraira.
- Az ásványi energiahordozók egyenlőtlenül oszlanak el a Földön.
- A nagyhatalmak komoly erőfeszítéseket tesznek a kőolaj- és földgázforrások feletti befolyás megszerzésére, az onnan induló magisztrális csővezetékek nyomvonalának stratégiájuknak megfelelő alakítására.
- Sajnálatos, hogy politikailag polarizált hazai világunkban a pártok az energetika kérdéseit is bevonják csatározásaikba, amivel esetenként súlyos károkat tudnak okozni nemcsak az országnak, hanem az embereknek is.
- A közvélemény kialakításában nagy szerepe van a tekintélyes személyiségeknek, az érdekérvényesítő szervezeteknek, a médiának és természetesen az anyagi eszközökkel rendelkező üzleti köröknek.
- A forgalmazott energiahordozók óriási mennyiségéhez óriási profit tapad.

A könyv foglalkozik a magyar gázellátás stratégiájával, Bős-Nagymaros kérdésével, a hazai energetikai természeti erőforrásokkal és az atomenergia hazai jövőjével is. A recenzens írója ezért a könyvet nem csak az energetikával kapcsolatban álló szakembereknek ajánlja, hanem gazdaságpolitikusoknak és politikusoknak, akiknek befolyása van/lehet/lesz hazánk energiasztratégiájának kialakításában.

A nagyon igényes kiadás a VERANO Kft. nyomda dolgozóit dicséri. A könyv 2990 Ft-os áron megrendelhető a kiadónál (1011 Budapest, Országgház u. 30. tel.: 224-6791, e-mail: szilvia@mztatk.hu).

Dr. Horn János

Beszámoló az OMBKE 2008. évi tevékenységéről

Az OMBKE 2008-ban a közhasznú társadalmi szervezetekről szóló törvény és az alapszabályban megfogalmazott előírások szerint működött. Az egyesület az előző évekhez hasonlóan ismét tartalmában gazdag, eseménydús és gazdaságilag eredményes évet zárt.

A választmány tevékenysége

A választmány a 97. Küldöttgyűlés óta háromszor ülésezett és 11 sorszámozott határozatot hozott. A választmány által megtárgyalt főbb témák:

- az OMBKE gazdálkodása és éves terve
- közhasznúsági jelentés
- felkészülés a 98. Küldöttgyűlésre
- a 97. Küldöttgyűlés határozatainak végrehajtásából adódó teendők
- az Ifjúsági Bizottság tájékoztatója
- az Iparpolitikai Bizottság állásfoglalása a hazai energiaellátás kérdésében
- Bányász-Kohász-Erdész Találkozó értékelése
- a selmebányai Szalamander ünnepségek
- Európai Knappentag rendezése
- az Etikai Bizottság vezetőjének megválasztása
- a fiatal szakemberek számára kiírt pályázat
- a Tiszteleti Tagok és Szeniorok Tanácsának működési szabályzata
- egyéni tagdíjak megállapítása
- kitüntetések adományozása

A választmány munkájáról és a határozatokról a Bányászati és Kohászati Lapok rendszeresen beszámolt. A meghozott határozatok mind a lapokban, mind az OMBKE honlapján megjelentek.

A Választmányi Bizottságok szükség szerint működtek. Az Érembizottság a kitüntetések előkészítését végezte. Az Alapszabály Bizottság a Tiszteleti Tagok és Szeniorok Tanácsa ügyrendjét dolgozta ki. Az Etikai Bizottságnak nem volt feladata. A Történeti Bizottság rendszeresen ülésezett és számos ipartörténeti témát vitatott meg. Az Ifjúsági Bizottság folyamatosan szervezte az egyetemi és főiskolai hallgatók bevonását az egyesületi életbe. Külön internetes levelező rovatot indítottak. Az Iparpolitikai Bizottság a hazai energiaellátás stratégiai kérdésében dolgozott ki állásfoglalást. A Környezetvédelmi Bizottság feladata kibővült a fenntartható fejlődés témájával.

Taglétszám

Az egyesület taglétszáma egy év alatt 87 fővel (2,7 %-kal) növekedett. A szakosztályok taglétszámának alakulását az első táblázat mutatja:

Az egyesület tagságának fele, ezen belül a Bányászati Szakosztály tagságának több mint kétharmada nyugdíjas. Az OMBKE tagságának közel negyede 70 évesnél idősebb. Az egyesületi tagság kor szerinti összetétele 2009. január 1-jén a második táblázatban látható:

Szakosztály	2008. január 1.	2009. január 1.
Bányászati	1 342	1 350
Kőolaj	339	353
Vaskohászati	552	562
Fémkohászati	378	379
Öntészeti	295	312
Egyetem	293	330
Összesen	3 199	3 286

Kor	Tagszám (fő %)	
30 év alatt	329	10%
31-40	296	9%
41-50	427	13%
51-60	624	19%
61-70	822	25%
71-80	559	17%
80 év felett	230	7%
Összesen	3 286	100

Legidősebb tagunk *Baross József* okl. bányamérnök, aki ebben az évben tölti be 98. életévét. Legrégibb tagunk *Selmeci Béla* okl. kohómérnök, tiszteleti tag, aki 1938-ban lépett be az egyesületbe, tehát 71 éve. A 98. Küldöttgyűlés alkalmával köszöntjük őket és kívánunk nekik jó egészséget!

Rendezvények

Egyesületünk 2008-ban számos központi és helyi rendezvényt szervezett, melyen tagságunk széles köre vett részt. Helyi szervezeteink szakmai napot, konferenciát, továbbképző előadásokat, hagyományápoló szakestélyt, baráti találkozót, nyugdíjas találkozót, szakmai kirándulást szerveztek. A mintegy 140 rendezvényből összesen öt rendezvény volt részvételi díjas. Ez egyrészt azt mutatja, hogy a szakma iránt érdeklődő tagjaink széles köre számára van lehetőség részt venni a rendezvényeinken.

A számtalan rendezvény közül a következőkben csak néhány jelentősebbet sorolunk fel tételesen.

Nemzetközi rendezvények

Az egyesületünk szempontjából két határon túli, évente megtartott rendezvénynek van immáron kiemelt jelentősége: a *Selmebányai Szalamander* ünnepségnek és az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társasággal közösen rendezett *Bányászati-Kohászati-Földtani Konferenciának*.

A 2008. szeptember 5-én megtartott Szalamander ünnepségen mintegy 300 főnyi bányász és kohász tagtársunk jelent meg annak ellenére, hogy az ünnepség időpontja egybeesett a bányásznappal. Mint minden évben, ezúttal is megkoszorúztuk a professzorok, valamint Marian Lichner, Selmebánya korábbi polgármestere sírját. Az Óvárban megkoszorúztuk a valaha Selmebánya főterén állt és egyesületünk választ-

mányi tagjainak egyéni adományából rendbe hozott '48-as Honvéd-szobrot. Este a Szalamander menetben minden szakosztály képviseltette magát. Mind a koszorúzási ünnepségeken, mind a felvonuláson feltűnően sok egyetemista és főiskolás vett részt. Másnap a résztvevők megkoszorúzták az Akadémia falán elhelyezett magyar és szlovák nyelvű emléktáblákat és részt vettek a *Pavel Balzanka* polgármester által adott fogadáson.

Az Egyetemi Osztály és a Dunaújvárosi Főiskolások 2008. október 11-én részt vettek Selmecbányán az *Akadémiai Napokon*.

2009-ben is részt vettünk társegyesületünk, az *Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság* által szervezett *XI. Bányászati-Kohászati-Földtani Konferencián*, melyet Máramarosszigeten tartottak 2009. április 2-5. között. Egyesületünk több mint 90 fővel képviseltette magát. A konferenciához kapcsolódó szakmai kirándulást az OMBKE szervezte, melynek során Nagybányát és Kapnikbányát látogatták meg. Kapnikbányán megkoszorúztuk Born Ignác szobrát, valamint Born Ignác és Papp Simon emléktábláját. Megtekintettük az Olajbányászati Múzeum által segített kiállítást.

A Borsodi Helyi Szervezet 2008. szeptember 20-21-én részt vett az *osztrák Knappentag* rendezvényén.

Az ICSOBA 2008. november 28-án tartott *X. Kongresszusán* Indiában az OMBKE oklevelet és ICSOBA érmet adományozott három főnek.

A Nemzetközi Bányamérő Egyesület (ISM) 36. elnökségi ülését Kimberley-ben tartotta 2008. szeptember 1-4. között, melyen részt vett dr. Barátosi Kálmán, a nemzetközi egyesület exelnöke.

Főbb hazai rendezvények

2008 legnagyobb egyesületi rendezvénye a június 13-15-én Székesfehérváron megtartott *Bányász-Kohász-Erdész Találkozó* volt. A találkozó programjában nagy érdeklődéssel kísért szakmai konferencia, színvonalas kulturális programok, jó hangulatú bál szerepelt, és közel 750 bányász, kohász és erdész vonult fel díszgyenruhában a történelmi és kulturális nevezetességekkel teli városban. A jól szervezett és fegyelmezett rendezvénysorozat méltó módon reprezentálta szakmáinkat és tagságunk összetartozását. A találkozót hűen jellemezte hármas jelszava: „*Szakmaszeretet, barátság, hazaszeretet!*”

Az OMBKE 2008-ban is részt vett a Gazdasági Minisztérium tanácstermében megrendezett központi *Szent Borbála-napi ünnepségen*, ahol az OMBKE választmányának előterjesztésére lelkiismeretes munkájáért nyolc tagunk kapott Borbála-érem miniszteri kitüntetést. A kitüntetetteknek szívből gratulálunk, köszönjük a szakma és az egyesület érdekében kifejtett munkájukat!

Szent Borbála-napi megemlékezést tartottak Budapesten a Szent Gellért-szilikatemplomban, Miskolcon, Ajkán, Márkushegyen, Salgótarjában, Pécsen, Tapolcán, Gyöngyösön és Visontán, Bükkábrányban, Komlón, Dunaújvárosban, Tatabányán, Rózsaszentmárton-

ban. Dorogon bányászszász-ló-szentelést tartottak, Pécsen két emléktáblát avattak.

Egyesületünk tagjai 2008. szeptember 4-én, Komlón részt vettek a *Központi Bányásznap* országos ünnepségén, és több helyi szervezetünk a bányász településeken megemlékezett a bányászat mártírjairól.

2008. szeptember 12-13-án, Miskolcon tartották meg a *II. Fazola Napokat*. Az ünnepségen részt vett Pavol Balzanka selmecbányai polgármester is.

A Fémkohászati Szakosztály 2008-ban is megszervezte a *Fémkohászati Szakmai Napokat*.

A korábbi évekhez hasonlóan 2009 februárjában is megrendeztük Lillafüreden a hagyományos *Bányász-Öntész Bált*, mely több mint 250 fős részvétellel napjainkra már egyesületi bálként említhető.

2008 decemberében megtartottuk a tiszteleti tagok és szeniorok hagyományos évzáró találkozóját Budapesten.

A Vaskohászati Szakosztály a hagyományokhoz híven 2008-ban is megtartotta a *Luca-napi szakestélyét*.

A Fémkohászati Szakosztály, mint minden évben, 2009-ben is megrendezte március 15-e emlékére a hagyományörző szakmai napot és ünnepi vezetőségi ülést.

A Bányamérő Szakcsoport 2008-ban is megrendezte az *Országos Bányamérő Továbbképző és Tapasztalatcsere* rendezvényét Esztergomban.

Mosonmagyaróváron a helyi szervezet rendezésében ebben az évben is megtartották a mosonmagyaróvári szakmai napokat.

A Bányagépészeti és Bányavillamossági Szakcsoport a Bányagépészet a Műszaki Fejlődésért Alapítvánnyal közösen megtartotta Balatongyörökön a *XXXX. Bányagépészeti és Bányavillamossági Konferenciát*.

Az OMBKE Székesfehérvári Helyi Szervezete tagjai közreműködtek az *IV. Szent György-napi Bauxit Találkozó* megszervezésében.

A KfV Szakosztály szakmai napokat tartott „*30 éves a kiskunhalasi termelés*” és „*Kőolaj-Földgáz Vándorgyűlés*” címmel.

A Bányászati Szakosztály 2008. október 14-én Bataapátiban tartotta kihelyezett, kibővített szakosztály-vezetőségi ülését, ahol megtekintették a radioaktív hulladékok elhelyezésére épülő föld alatti tároló építését.

Tagjaink számos szakmai kiránduláson vehettek részt: meglátogattuk a Dorogi Hőerőművet, a Tokod-altárói ereszkét, a budapesti 4-es metró építését, a Mátrai Erőmű Zrt. üzemét, az OMYA Kft. felnémeti kőbányáját.

Jubileumi megemlékezések

2008. június 7-én Petőfibányán a *Petőfi-altáró* megnyitásának 65. évfordulója alkalmából nagyszabású rendezvényt tartottunk.

A „*Jó szerencsét!*” köszöntés elfogadásának 115. évfordulója alkalmából több mint száz fő részvételével emlékülést tartottunk Várpalotán 2009. április 7-én.

Rózsaszentmártonban megemlékeztek a hazai *ligitűbányászat 100 éves* évfordulójáról.

A Tapolcai Helyi Szervezet 2008. november 19-én Halimbán *bauxitbányászati szakmai napot* tartott, Taliándörögdön *emléktáblát avattak* a hazai bauxit-felismerés, bauxitkutatás 100. évfordulójához kapcsolódóan.

2008. szeptember 9-én emléktáblát avattunk Ózdon, mely emléket állít az ózdvidéki szénbányászatnak.

Bányászati és Kohászati Lapok

Az idén 142. évfolyamát megért Bányászati és Kohászati Lapok megjelentetésére, megfelelő színvonalának biztosítására folyamatosan törekedni kell, hiszen a tagság nagy része a szaklapon keresztül kapcsolódik az egyesülethez.

A kiadói jogok és felelősség érvényesítését, továbbá a lapok egységes arculatának megteremtését és a kiadás koordinálását a választmány által megbízott *Kiadói Bizottság* végzi, melyet dr. Lengyel Károly főtítkár helyettes vezet.

A Bányászati és Kohászati Lapok mindhárom szaklapja folyamatosan megjelent 2008-ban. A lapok kiadása összhangban volt a beérkezett cikkállománnyal.

A BKL lapok megjelenése 2008-ban

Lap	megjelent számok	éves terjedelem oldal
Bányászat	4 önálló + 2 közös	418
Kohászat	4 önálló + 2 közös	344
Kőolaj és Földgáz	5 önálló + 2 közös	268

Az OMBKE Választmánya és az Ifjúsági Bizottság 2008-ban ismét kiírta *pályázatát fiatal szakemberek számára*, a Lapokban megjelentetésre alkalmas dolgozatok, tanulmányok, szakcikkek írására. A legjobb pályázatok írói komoly pénzjutalomban részesülnek.

Az OMBKE saját internetes honlapot (www.ombkenet.hu) működtet, melynek segítségével az egyesület fontosabb hírei, eseményei nyomon követhetők. 2004-től már a BKL számai is felkerültek a honlapra és így a nemzetközileg ismert kereső programokkal is megtalálhatók az egyes szakmai cikkek.

A 97. Küldöttgyűlés határozatainak végrehajtása

A választmány az év során napirendre tűzte a 97. Küldöttgyűlés határozataiból fakadó feladatokat. A határozatok végrehajtása a következők szerint történt meg:

- A 97. Küldöttgyűlés kiemelt fontosságúnak tartotta a közvélemény tájékoztatását szakmáink eredményeiről. Készüljön terv szakmáink köztisztelőben álló személyiségeinek bevonásával e célok érvényesítésére. Ennek érdekében szakmáink eredményeiről összefoglaló ismertetés készül az egyesület által képviselt szakmák szakértőinek bevonásával.
- Az Egyesület 2008-ban tovább folytatta az előző évben megkezdett programot a fiatal szakemberek

egyesületi életbe való bevonására. A Választmány is megvitatta a program végrehajtásáról készített beszámolót.

- Az Egyesület rendezvényeiről a tagok tájékoztatása céljából a Bányászati és Kohászati Lapok rendszeresen hírt ad.
- Az OMBKE a szakmai múzeumok érdekében levélben kezdeményezte az illetékes kormányzatszerveknél az eredményes működési feltételek megteremtését. Eredménytelenül.
- Az egyesület szervezésében aláírásra került Székesfehérváron az öt város (Selmecbánya, Sopron, Miskolc, Dunaújváros, Székesfehérvár) együttműködési szándéknyilatkozata. Ennek jegyében történik a nevezett városok együttműködése. Az OMBKE szervezeten részt vesz a Selmecbányai Szalamander ünnepségen. Selmecbánya polgármestere részt vett a Fazola Napokon. Az OMBKE részt vett a Soproni Egyetem jubileumi ünnepségén és zászlót adományozott az Erdőmérnöki Karnak.

Az OMBKE gazdálkodása

Az OMBKE 2008. évre szóló pénzügyi tervében az előző évekhez hasonlóan azt irányozzuk elő, hogy az éves költségek ne haladják meg az árbevételt. Ez a célkitűzés teljesült, és az egyesület 2008-ban 804 ezer forintot eredményt ért el. Szakmai célkitűzéseinket úgy sikerült megvalósítani, hogy kiadásaink nem haladták meg bevételeinket. A gazdálkodás tervszerű volt. Az egyesület az év során minden köztartozását rendezte és a 2008. évre vonatkozó minden szállítói számláját kiegyenlítette.

Az OMBKE vállalkozási tevékenységét az egyesület közhasznú céljainak érdekében, azokat nem veszélyeztetve végezte.

A gazdálkodást meghatározó fontosabb tényezők:

- A tervezett egyéni tagdíjbevételek az év során 96,7%-ban teljesültek. Összesen 11 040 e Ft volt az egyéni tagdíjából származó bevétel.
- 2008-ban sikerült új támogatókat is megnyerni. Így a vállalkozások által nyújtott támogatás összege 23 M Ft volt, 1196 e Ft-tal nagyobb a tervezettnél, melyben nagy szerepe volt annak, hogy az egyesület vezetőinek sikerült a tervezettnél nagyobb támogatást szerezni az MVM Zrt.-től és az ISD Power Kft.-től.
- A korábbi támogatók személyi jövedelemadójukkal továbbra is támogatták egyesületünket kereken 3 millió forinttal. Ezúton is köszönjük azok támogatását, akik személyi jövedelemadójuk 1%-át az OMBKE javára ajánlották fel. Az SZJA 1%-ának felajánlásában 21%-os csökkenést jelentett a nyugdíjas tagok számának növekedése és az új törvényi rendelkezés következtében több hónapra kiterjesztett befizetési lehetőség.
- A pályázatoktól elvárt bevétel kisebb lett, mivel 2008. évben az OMMF nem írta ki a szokásos munkavédelmi konferenciát lehetővé tevő pályázatot, mely a tervben szerepelt. A Nemzeti Civil Alapítványnak és a

Magyar Bányászati és Földtani Hivatalnak benyújtott pályázat eredményes volt. Így összesen 2,85 millió forintot jutottunk pályázat révén.

- Az OMBKE tulajdonát képező Múzeum krt.-i ingatlan bérlői évközben felmondtak. Rövid időn belül sikerült új bérlőt találni, aki a bérleti díjon felül a fűtési korszerűsítés költségét is magára vállalta. Az ingatlan hasznosításból származó bevétel 1610 e Ft volt.
- A központi rendezvények összességében eredményesek voltak.
- A közös bevételekkel nem fedezett közös költségek összege a tervezett 14 220 e Ft-tal szemben 13 983 e Ft volt.
- Az egyesületi lapok költségeit sikerült a tervezett keret között tartani. A 2008. évi lapok összes költsége 16 960 e Ft volt.

A gazdálkodás részletesebb adatait a számviteli be-

számoló tartalmazza, melyet a könyvvizsgáló véleménye alapján a választmány a 2009. április 23-i ülésén elfogadott.

Az eredmény a helyi szervezetek, a szakosztályok és az egyesület vezetése jó együttműködésének és a gazdálkodási elvek következetes betartásának tudható be.

Összefoglalva az OMBKE fentiekben ismertetett tevékenységét, az egyesület 2008-ban mind közhasznú céljainak megvalósítása, mind gazdálkodási szempontból eredményes évet zárt. A választmány 2009. április 23-i ülésén a közhasznúsági jelentést, ezen belül az egyesület gazdálkodásáról szóló beszámolót, az OMBKE pénzügyi mérlegét megvitatta, majd az Ellenőrző Bizottság és a könyvvizsgáló véleményének megismerése után elfogadta és a 98. Küldöttgyűlésnek elfogadásra javasolja.

Budapest, 2009. április 27.

Kovacsics Árpád főtitkár

Az OMBKE 2008. évi közhasznúsági jelentése

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület 1892-ben alakult, 116 éves – 1999. március 10-től közhasznú – egyesület.

Címe: 1027 Budapest, Fő u. 68. Telefon/fax: 201-7337, e-mail címe: ombke@mtesz.hu, honlap: www.ombkenet.hu

Bírósági bejegyzésének száma: 13.PK.60.434/1989/16

Közhasznú bírói végzés száma: 416, kelte: 1999. március 10.

Célja: tudományos tevékenység – kutatás – ismeretterjesztés – környezetvédelem – kulturális örökség megóvása – határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység.

A könyvelés módja: kettős könyvvitel.

Adószám: 19815912-2-41

Számviteli beszámoló

Az OMBKE-nek 2008. évi közhasznú mérlegbeszámolóját az egyesület könyvvizsgálója elfogadó nyilatkozatával hitelesítette. 2008-ban is volt vállalkozási tevékenységünk, melyet az Egyesületünk közhasznú céljainak érdekében, azokat nem veszélyeztetve végzett.

I. Közhasznú és vállalkozási

tevékenység bevétele	73 159 e Ft
➤ egyéni tagdíj	11 040
➤ jogi tagdíj	12 114
➤ adomány	15 107
➤ rendezvények	14 402
➤ egyéb támogatások	12 827
➤ egyéb bevételek	5 393
➤ kapott kamatok	666
➤ bérbeadás	1 610

II. Közhasznú és vállalkozási

tevékenység költségei:	72 355 e Ft
➤ általános ktg	25 610

➤ szakosztályok működési ktg.	12 016
➤ bizottságok működési ktg.	180
➤ rendezvények	17 759
➤ lapkiadás + K+F tevékenység + pályázat	15 610
➤ ráfordítások	706
➤ bérbeadás ktg.	474

Az OMBKE 2008. évi eredménye (e Ft)

	Összesen	Közhasznú	Vállalkozás
Bevételek	73 159	71 549	1 610
Költségek	72 355	71 881	474
Összesen	+ 804	- 332	+ 1 136

Tájékoztatásul az alábbiakban felsorolt költségek alakulását ismertetjük

A) Személyi jellegű ráfordítás	17 771 e Ft
➤ bérköltség	9 246
➤ személyi jellegű egyéb	5 349
➤ bérjárulékok	3 176
B) Kapott támogatások	27 934 e Ft
I. Költségvetéstől	
– SZJA 1%	3 030
– Pályázatok	2 857
– NCA	1 507
– MBFH	1 350
II. Egyéb támogatás	6 940
III. Jogi személyiségű gazdasági társaságtól	
– Adomány	15 107
C) 2008-ban beszerzett eszközök értéke:	820 263 Ft
D) Az Egyesületnek befektetett pénzügyi eszköze nincs.	
E) Az Egyesület vezető tisztségviselőinek nem nyújtott költségtérítést.	
F) Az OMBKE 2008. évi közhasznú tevékenységét a 98. Küldöttgyűlésre készült választmányi beszámoló tartalmazza.	

Budapest, 2009. március 13.

Dr. Gagy Pálffy András ügyvezető igazgató

XI. Bányászati, Kohászati és Földtani Konferencia, Máramarossziget

A konferencia

Az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) Bányászati-Kohászati és Földtani Szakosztálya 2009. április 2-5. között Máramarosszigeten közel kétszáz fő részvételével tartotta hagyományos konferenciáját. A konferencia célja lehetőséget teremteni az erdélyi és magyarországi, ill. más államokbeli magyar szakembereknek tudományos eredményeik kölcsönös bemutatására, az ismerkedésre, kapcsolatteremtésre. A konferencia tudományos szervezőbizottsága: *Wanek Ferenc, dr. Gagy Pálffy András, dr. Varga Béla*.

Az április 4-én délelőtt, a város kultúrházának dísztermében tartott plenáris ülést *Wanek Ferenc* professzor, az EMT Bányászati-Kohászati és Földtani Szakosztályának elnöke, a konferencia főszervezője nyitotta meg. A résztvevőket üdvözlötte *dr. Köllő Gábor*, az EMT elnöke és *dr. Gagy Pálffy András*, a szervezőbizottság tagja, aki megemlékezett arról, hogy az OMBKE Máramarosi Osztálya 111 éve, 1898. április 18-án alakult meg. Az OMBKE nevében *dr. Tolnay Lajos* köszöntötte a résztvevőket, hangsúlyozva annak a jelentőségét, hogy az egyre nehezedő gazdasági helyzetben is évről évre Erdély más és más városában találkozhatnak szakmaink magyar szaknyelvet ápoló tagjai.

A tudományos konferencia résztvevői

Az üdvözléseket követően a következő előadások hangzottak el:

- *Gácsi Zoltán, Gergely Gréta, Makszimus Andrea, Pázmán Judit, Póliska Csaba* (Miskolci Egyetem): Korszerű anyagok és különleges technológiák
- *Venczel Márton* (Körösvideki Múzeum, Gygyvárad): A Kárpát-medence neogén- és negyedkori kipusztult kételtűi és a globális környezetváltozások
- *Bánik Jenő, Benkovics István, Berta Zsolt, Csóvári Mihály, Erős György* (Mecsek-ÖKO Zrt., Pécs): Bányaiipari rekultiváció módszertana és gyakorlata
- *Kercsmár Zsolt* (MÁFI, Budapest): A Vértes hegység földtana – könyvbemutató

Délután szekció előadásokra került sor a Leöwey Klára Elméleti Líceumban: nyolc szekcióban és egy poszter szekcióban 56 előadás került ismertetésre. A bányászati szekciót *Nagy Lajos*, az OMBKE alelnöke és *dr. Molnár József*, a ME Bányászati és Geotechnikai Intézet igazgatója, a kohászati szekciót *dr. Gácsi Zoltán*, a ME Műszaki és Anyagtudományi Kar dékánja és *dr. Varga Béla*, a Brassói Transsylvania Egyetem tanára vezette.

A nagy érdeklődéssel kísért előadások után este a Marmatia Hotelben jó hangulatú fogadásra került sor, ahol *Wanek Ferenc* bejelentette, hogy a következő konferenciát Nagyenyeden tartják 2010. április 7-10-én.

Wanek Ferenc pohárköszöntője

Bányász-kohász szakmai kirándulás

A konferencia résztvevői április 3-án egész napos szakmai kiránduláson vettek részt. Az OMBKE által szervezett bányászati-kohászati kiránduláson közel száz-an vettek részt. A kirándulás útvonala: Máramarossziget – Szaplonca – Gutin hágó – Nagybánya – Koltó – Kapnikbánya – Máramarossziget volt.

Máramarossziget valamikor Máramaros vármegye székhelye, gazdag nagyváros volt, Magyarország só- és faiparának központja. Ide szállították feldolgozásra a sót a máramarosi sóbányákból és tutajon a fát a hegyekből. Nevét onnan kapta, hogy a Tisza és az Iza folyók, valamint a Róna patak által határolt „szigeten” fekszik. A Tisza túloldalán lévő Aknaszlatina ma Ukrajnához tartozik. Máramarossziget az évszázadok folyamán a Galíciából, illetve annak érintésével Oroszországból Magyarországra áttelepült hagyományörző, ortodox zsidó közösségek egyik központja is volt. Az egykori zsidó közösségnek ma már csak igen kevés nyomát látni. Az egykori hat zsinagógából csupán egyetlen, 2001-ben gyönyörűen felújított zsinagóga áll. A 41 ezer lakosú város 80%-a román, 16%-a magyar, 3%-a ruszin. A városban, az üzletekben elvéve lehet magyar beszédet hallani.

Ez az egykor jellegzetes monarchiabeli város Magyarország keleti határán még mindig őriz valamit egy-

kori gazdagságából és egzotikus hangulatából. A város főtere tulajdonképpen két egymással párhuzamos főutcaból álló hosszúkas tér, közepén kis parkkal. A főter barokk, szecessziós és eklektikus házai nagyrészt épen maradtak fenn, sőt az épületeket 2001-ben, a város alapításának 675. évfordulóján felújították. A város főterén találjuk a katolikus és a református templomot, *Asztalos Sándor* és *Móricz Samu* 1848-as honvédtisztek emlékművét, a városban született *Leövey Klára* emlékoszlopát és *Hollósi Simon*nak, a nagybányai festőiskola megalapítójának emléktáblával megjelölt szülőházát. A városban található a Nobel-díjas *Elie Wiesel* szülőháza is.

A központban található az 1911-ben épült Kultúrpalota, mely az EMT konferencia helyszíne volt. A központból szép faszor vezet az Iza partján épült reprezentatív megjelenésű Marmatia szállóhoz, a konferencián résztvevők európai színvonalú szálláshelyéhez.

Máramarosszigettől 18 km-re található a Vidám Temetőjéről híres *Szaplonca*. A tréfás temető Európában egyedülálló érdekesség, a Világörökség része. A „vidám” jelzőt onnan kapta, hogy a kékre festett fejfákon élénk színek és rajzok, valamint tréfás módon megfogalmazott rigmusok segítségével vannak kiemelve az elhunyt személy jó és rossz tulajdonságai.

A Vidám Temetőben

Nagybányát Máramarosszigetről a Gutin hegység hátságján át vezető számtalan kanyarral tűzdelt meredek úton lehet megközelíteni. Útközben egy mesterséges tó partján gyönyörűen kiképzett turista pihenőhelyen álltak meg rövid időre a kirándulás résztvevői.

A városba érkezve a II. világháború utáni építkezések betonrengetegét és a közelmúltban megszűnt bányászat és kohászat lepusztult maradványait, valamint az ezerszámra ide telepített és most munkanélküli ipari dolgozók panelházainak ablakain kibújtatott kéménycsöveket látva nehéz elképzelni, hogy milyen lehetett akkor a város, amikor gyönyörű természeti fekvése miatt Nagybányát választották székhelyül a híres festőiskola művészei.

Nagybánya az évezredek magyar bányászat egyik színhelye. A város határában fekvő, a római kor óta működő arany- és ezüstabányák, valamint a pénzverde volt évszázadokon keresztül a kis bányaváros legfonto-

sabb jövedelemforrása. A 20. században az ólom-cink-réz tartalmú színesfémérccek bányászatának és ércfeldolgozásának központja volt. A városban aknásképző iskola is működött, a magyar bányászat számos szakembere tevékenykedett ebben a térségben. A múlt század közepén Nagybányán, Kereszthegyen működött Magyarország első aranylúgozó üzeme. Az ötvenes években központi ércelőkészítő üzem létesült, melyhez vasúton és tehergépkocsival szállították az ércet még száz kilométeres távolságból is. Nagybányán jelentős színesfémkohászatot működtetett a Főnix cég. Itt építette fel a finn Outokumpu cég a hatvanas években 50 ezer t/év kapacitással a röptében olvasztásos technológiájú rézkohóját. A kohógázokra alapozva jelentős vegyipar is létesült.

1901. január 19-én itt alakult meg az OMBKE Nagybányai Osztálya, mely a bécsi döntést követően 1941. október 12-én újjáalakult. Kár, hogy a Nagybányán élő magyar nyelvű bányász és geológus szakembereknek jelenleg nincs kapcsolatuk az EMT-vel.

Az ezredfordulóra a bányák kimerültek, gazdaságtalanná váltak, a kohászatot és a vegyipart is felszámolták. A központi ércelőkészítő üzem évek óta használaton kívül álló berendezéseit ócskavasként ez évben adták el. A közelben található aranytartalmú ércek kinyerésére egy kanadai cég létesített üzemet, melyet a környezet-szennyezési katasztrófa révén ismerhetett meg a világ.

A régi városrészben a Zazar patak mentén található a *Teleki-ház* (www.telekihaz.erdely.org). A földszintes épület egykor gróf Teleki Sándor tulajdonában volt, akinek szobrát a ház udvarán helyezték el. A Teleki-ház (köznéven „Magyar Ház”) ma az itteni magyarság kulturális központja. A kirándulás résztvevőit *Dávid Lajos*, a Ház vezetője tájékoztatta a Teleki Társaság tevékenységéről. A Társaságot *Szász György*, az itteni bányászati kutatóintézet tulajdonosa kezdeményezésére és szponzorálásával 2002. március 15-én hirdették meg, és 2005-ben jegyezték be. Szomorúsággal hallgattuk, hogy a magyar állam részéről az Illyés Alapítvány korábbi támogatása megszűnt, és jelenleg rendezvények szervezésével, az itteni magyarok szerény adományaira támaszkodva igyekeznek ápolni a magyar kultúrát. A több mint 130 ezer fős városban hivatalosan 15% vallja magát magyarnak.

A betonrengeteggel körülölelt középkori városrész főterét európai uniós segítséggel rendbe hozták. Itt látható az Erzsébet-ház, amelyet a hagyomány szerint Hunyadi János építtetett és Szilágyi Erzsébet lakta. A kiránduló csoportunk a főter sarkán lévő, rusztikusan berendezett Corvin Pincében (helyi nevén „Vinkli”) fogyasztotta el az ebédet.

Ebéd után a csoport a híres *Ásványmúzeumot* látogatta meg, ahol a környékből bányákból összegyűjtött, egyedülálló kőzetek, „bányavirágok” és ásványritkaságok méretükkel és különleges formájukkal még a laikusokat is lenyűgözik.

A Nagybánya közelében lévő, az irodalomtörténetből közismert, de a nagyközönség által kevésbé látogatott *Koltó* volt a következő állomás. Nevezetessége, hogy

Petőfi Sándor és Szendrey Júlia az erdői esküvő után 1847. szeptember 9-től október 20-ig ebben a gyönyörű fekvésű faluban töltötték mézesheteiket, Teleki Sándor kastélyában. Petőfi ezen a helyen 28 verssel gazdagította a magyar lírát. A kastély parkjában Petőfi és Júlia szép bronzszobrát állították fel. Miközben az OMBKE nevében a szobrot dr. Tolnay Lajos elnök és Nagy Lajos alelnök megkoszorúzta, a bányász-kohász csoport tagjai szinte egyszerre idézték fel a „Szeptember végén” című vers sorait és megpróbálták beazonosítani a versben leírt virágzó völgyet és a távolban látható „bérci tetőt”.

Dr. Tolnay Lajos és Nagy Lajos megkoszorúzzák Petőfi Sándor szobrát

A Gutin hegység hosszú völgyében több kilométerre elnyúlva a Kapnik patak partján települt az ércbányászattól évszázadok óta híres **Kapnikbánya**. Koltó után Felsőbányán áthaladva értünk ide. Mára a bányászat és a kapcsolódó ólomkohászat is megszűnt. A szebb időket is látott felső bányatelep szűk völgyében apró utcáskák hálózák be a hegyoldalt. A lakosság megélhetése nem biztosított, így az elnéptelenedés jelei láthatók. Némi reményt ad a hegyvidéki turizmus fellendülése és a Kapnik feletti sípályák létesítése.

A felső bányatelepen lévő templom egyúttal a bányász település hagyományainak is átmentője. A templomban ma is énekelik – igaz románul – a magyar bányászhimnusz. A templom előtt áll a kapnikbányai születésű **Born Ignác** mellszobra, melyet az OMBKE Történeti Bizottságának közreműködésével a magyar öntők, elsősorban a Fémalk Rt. anyagi támogatásával állítottak fel a múlt évben. A szobornál az egyesület nevében *dr. Lengyel Károly* főtűtkárhelyettes helyezte el a koszorút.

A közelben található a szintén kapnikbányai születésű *dr. Papp Simon* akadémikusnak, az OMBKE egykori elnökének emlékére berendezett emlékkiállítás. A kiállítást *Tóth János*, a Történeti Bizottság elnöke, a Magyar Olajipari Múzeum vezetője ismertette, akinek vezető szerepe volt az emlékszoba létrehozásában. A kiállítás megtekintése után *dr. Sándor József* alelnök köszönetet mondott *dr. Papp Simon* és **Born Ignác** emlékének megőrzéséért, mely emléktábla létesítésében az OMBKE is közreműködött.

Az Öntészeti Szakosztály támogatásával emelt Born Ignác-szobor

A kirándulás kapnikbányai állomása szinte megismételhetetlen alkalom volt arra, hogy a mintegy száz fős OMBKE-csoport, melyben az egyesület felső vezetői is ott voltak, a helyszínen tisztelegjen a magyar bányászat és kohászat kapnikbányai születésű nagyjainak emléke előtt.

Barcánfalvát külön kiránduláson, az ún. „hölgyprogram” keretében, a szekció előadásokkal egy időben látogattuk meg. Az Iza völgy legnagyobb községe impozáns építménysorozatával a vidék gyöngyszeme. A falu határában található Máramaros legjelentősebb fa épü-

Az ortodox fatemplom

letegyüttése, az ortodox *Barcánfalvi Kolostor*. A méretek monumentálisak: a kolostor temploma a legmagasabb fatemplom (62 m) Európában. Az UNESCO védelem alatt álló, 1720-ban épült templomot 1806-ban eredeti helyéről a falu közepére telepítették át. A gerendák a mai napig őrzik azt a bevéselt számozást, ami az áttelepítéshez, illetve újjáépítéshez nélkülözhetetlen volt. A kőtalapzatra épített magas, karcsú templom jellegzetes példája a máramarosi fából való építkezésnek. A kétszintes zsindeyes tetőzet felett emelkedik a vékony és kecses templomtorony. A restaurálás alatt álló templomról a közelben lakó ortodox pópa adott részletes ismertetést.

Utazás a konferenciára

Az EMT konferenciára az OMBKE Budapestről Máramarosszigetre ötven fős külön autóbust indított. Az odautazás során a résztvevők megtekintették Érsemlyént, a visszaút során pedig Kismajtényt, Szatmárt, Nagykárolyt és Érmindszentet.

Érsemlyén nagy szülőltje a 250 éve, 1759. október 27-én született *Kazinczy Ferenc* költő és nyelvújító. Egykori szülőháza közelében, a falu központjában 2005 óta a *Kazinczy Ferenc és Fráter Lóránd* (Kazinczy emléket ápoló dalszerző) *Emlékház* ad lehetőséget betekinteni a Kazinczy és a Fráter család életébe. A falu központjában lévő park Kazinczy nevét viseli. Itt található a költő mellszobra, szemben a szülőházának helyével. A parkban található a millenniumi kettős kereszt is, melyet az ezeréves magyar államiság és a kétezres éves kereszténység emlékére emeltek. A parkban található a költő fiának, *Kazinczy Lajosnak* a fejfája, mely a tizennegyedik aradi vértanú emlékét őrzi. *Kazinczy Ferenc* szobránál az OMBKE nevében *Ósz Árpád* alelnök és *Huszár László* titkár helyezték el koszorút.

Szatmárnémeti közelében, Kismajtény határában az ecsedí láp környékén pusztán néhány roskadozó mezőgazdasági faépítmény mellett található a Rákóczi szabadságharc leverését és a szatmári békét eredményező **nagymajtényi csata emlékére állított emlékoszlop**. Az emlékművet *dr. Esztó Péter* és *Pivarcsi László* koszorúzta meg.

Szatmárnémeti hasonlít az alföldi nagyvárosokhoz.

115 ezer főnyi lakosának 39%-a magyar. Az I. világháború után a várost annak ellenére elcsatolták, hogy akkor a lakosság 95%-a magyar volt. Gyakorlatilag ma is mindenütt értik és beszélnek magyarul, és sok helyen forinttal is lehet fizetni. A főteret a római katolikus püspöki székesegyház hatalmas klasszicista-barokk stílusú épülete uralja, melyet 1797-ben építettek. A főter sarkán áll a Vécsey-ház, melyben 1711. április 27-28-án tárgyalták meg és fogadták el a Rákóczi-szabadságharcot lezáró szatmári béke pontjait. A főter legszebb századfordulós épülete a *Lechner Ödön* által tervezett magyaros-szeccsziós stílusú *egykori városháza*, ma Hotel Dacia. Mögötte egy kis udvaron áll egy minaretre emlékeztető 45 m magas tűztorony. A város modern része a Romániában láthatók közül is az egyik legbizarrabb alkotás.

Nagykároly és környéke a Károlyi család birtoka, 1700-tól a kiegyezésig Szatmár megye székhelye volt. Petőfi, Ady, Kölcsey, Kaffka Margit és Károli Gáspár emlékhelyei találhatók itt. Legfőbb látványosság a Károlyi-kastély, mely felújítás alatt áll. A kastélyparkkal szemben áll *Petőfi Sándor* és *Kaffka Margit szobra* a Bukarest étterem előtt. Itt állt meg a csoport ebédelni és egy rövid parkbeli sétára.

A hazafelé vezető úton kis kitérővel felkerestük az Ér patak mellett fekvő kis falut, **Érmindszentet**, *Ady szülőházát*. A falut 1957 óta hivatalosan Ady Endrének nevezik! Az idén emlékeztek meg a költő halálának 90. évfordulójáról. A láthatóan szegény falu végében áll a „hétszilvafás” Ady család udvarháza, melyben emlékkiállítás látható. Az udvar másik végében a parasztház jellegű régi házban született Ady, itt állították ki a család eredeti bútorait. A költő udvaron lévő szobránál az OMBKE nevében *dr. Vójuczki Péter* helyezett el koszorút, *Horváth Károly* bányamérnök nagy tetszést aratva elszavalta egyik kedvenc szerelmes Ady-versét.

A szakmai és kulturális programokat összegezve az EMT konferencia a kapcsolódó programokkal együtt maradandó élményt nyújtott a résztvevők számára. 2010-ben a Nagynyeden tartandó konferencia keretében az Erdélyi Érchegeység, ezen belül Torockó és Verespatak környékének megismerését tervezzük.

G.P.A.

Az OMBKE-csoport Ady Endre szülőházánál

Különleges anyagok és korszerű technológiák*

DR. GERGELY GRÉTA¹ okl. anyagmérnök, MAKSZIMUS ANDREA², okl. anyagmérnök,
PÁZMÁN JUDIT² okl. anyagmérnök, DR. GÁCSI ZOLTÁN² okl. kohómérnök

¹Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézet, ²Miskolci Egyetem, Anyagtudományi Intézet

„A jövőt nem lehet megjósolni, de a jövőnket fel lehet találni...” Gábor Dénes

A dolgozatban az anyagtudomány fogalmát, jelentőségét és a korszerű anyagok kifejlesztésében betöltött szerepét mutatjuk be, majd ismertetjük a hagyományos és a különleges anyagtechnológiákkal kapcsolatos kutatási eredményeinket.

Az anyagtudomány jelentősége

Az anyagtudomány, valamint a környezetbarát és energiatakarékos anyagtechnológia világszerte rendkívül dinamikus fejlődő szakterület. Nyugodtan mondhatjuk, hogy az emberiség technikai, gazdasági kihívásai a korszerű anyagtechnológiák, az energiagazdálkodás és a környezetvédelem háromszögében csoportosulnak. Az anyagtudomány művelőinek legfontosabb célja, hogy az anyagok szerkezete és a felhasználás szempontjából fontos tulajdonságai közötti kapcsolatot feltárja, s az ilyen típusú összefüggések alkalmazásával lehetővé tegye az adott célra legjobban megfelelő anyag kiválasztását, előállítását. Nem nélkülözhető ez a módszer az anyagtulajdonságok modellezésekor, vagy éppen a számítógéppel segített tervezés és a szabályozott szövet-szerkezetű gyártás, illetve az anyagminősítés területén sem.

A korszerű anyagok és különleges anyagtechnológiák fejlesztése világszerte intenzíven folyik. Az egyik kutatási főirány a hagyományos anyagtechnológiák fejlesztése, míg a másik terület eddig ismeretlen és szokatlan anyagkombinációk létrehozása. A XXI. század különleges szerkezeti anyagai a kompozitok. A kompozitok tulajdonképpen olyan összetett anyagok, amelyeket a különböző hagyományos anyagok (fémek, kerámiák, műanyagok) egyesítésével hoznak létre, abból a célból, hogy az így kapott új anyag a tulajdonságok különleges kombinációjával rendelkezzen. További előnyük, hogy ezek a tulajdonságok egy adott tartományon belül folyamatosan változhatnak. A kompozitok harmadik lényeges sajátossága, hogy olyan fizikai tulajdonsággal is rendelkezhetnek, melyek nem érhetők el külön-külön egyik alkotójukkal sem.

A következőkben a hagyományos és a különleges anyagtechnológiákkal kapcsolatos kutatási eredményeinkről számolunk be.

Stronciummal módosított öntészeti alumínium ötvözetek szövetszerkezete

Az öntészeti alumínium ötvözetek jelentős részét az Al-Si ötvözetek teszik ki. Felhasználásuk széles körű, azonban az autóiparban a legkedveltebbek. Legfőbb előnyük kicsi sűrűségük és könnyű önthetőségük, melynek köszönhetően bonyolult és komplex alakú, valamint vékonyfalú öntvényeket lehet előállítani. Ahogy nőtt az autóiparban az igény a kisebb tömegű, „nagy teljesítményű” alkatrészekre, úgy szorították ki az Al-Si ötvözeteket a vas és acél alkatrészeket; ilyen például a sebességváltó, a motorblokk, a hengerfej, a keréktárcsa, amik ma már mind Al-Si ötvözetekből készülnek. Az öntvény minőségét és tulajdonságait a mikro-szerkezet határozza meg [1].

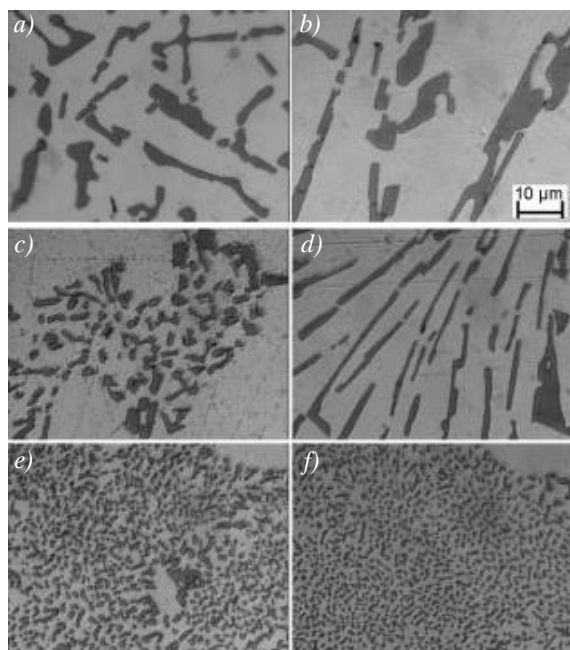
Az Al-Si ötvözeteknek a hétköznapi felhasználhatósága sokszor az eutektikus Si módosításának sikerességétől függ. A módosítás az egyik legelterjedtebb eljárás, amit az Al-Si ötvözeteken végrehajtanak, mely során hozzáadott anyagokkal – Na, Sb, Sr – az Si morfológiája megváltozik és gömbszerű lesz annak érdekében, hogy a mechanikai tulajdonságok javuljanak [2]. A nem módosított ötvözetben az eutektikus Si lemezes, míg a módosított gömbszerű. A lemezes Si feszültséggyűjtő helyé válik, és könnyen törést okozhat. Módosítás során az eutektikus szerkezet finomabbá válik, a Si gömbszerűbb lesz, így hozzájárul a nagyobb szakítószilárdsághoz, nyúláshoz és a nagyobb alakíthatósághoz.

Gergely Gréta vizsgálatai [3] a stronciummal történő módosításra, valamint a mágneses keverésnek a mikro-szerkezetre gyakorolt hatásainak elemzésére összpontosultak. A forgó mágneses térben történő kristályosítás, csakúgy, mint a gravitáció nélküli űrkísérletek vagy a nanotechnológia, napjaink egyik érdekes kutatási területét képezi. A mágneses térben végrehajtott kristályosítás a nemzetközi MICAST projekt által támogatott kutatási téma [4]. A kísérletek során A356-os ötvözetet

* XI. Bányászati-Kohászati és Földtani Konferencián (Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság, Máramarosziget, 2009. április 2-5.) elhangzott előadás alapján készült

alkalmaztunk. Irányított kristályosítás során $v=0,01$, $v=0,05$ és $v=0,2$ mm/s mozgató sebességet ($G=6$ K/mm) alkalmazva próbatesszt-párokat hoztunk létre a MICAST projekt keretén belül kifejlesztett kristályosító berendezésben. A minták egyik tagja forgó mágneses térben ($B=19$ mT, $f=150$ Hz), míg a másik anélkül szilárdult meg. A méréseket képelemzéses technikával, induktíve csatolt plazma-spektroszkópiás (ICP) módszerrel, optikai mikroszkóppal, scanning elektron-mikroszkóppal (SEM), röntgennel és transzmissziós elektronmikroszkóppal (TEM) végeztük el.

Tanulmányoztuk a Si morfológiáját befolyásoló Sr-tartalom változását. Kétféle oldási eljárást alkalmazva a mágneses keveréssel előállított próbatessztben eltérést mutattunk ki ugyanazon minta stronciumtartalmában. A tapasztalt nagymértékű Sr-koncentráció különbségek részben az általunk alkalmazott mágneses keverés hatására, részben pedig az alkalmazott oldatbavíteli eljárás különbözőségére vezethető vissza. A kísérletek során megállapítottuk, hogy a teljes Sr-tartalom kétféle formában található meg a próbatessztben. Egy könnyebben oldható, kémiai módszerekkel egyszerűbben támadható (híg sósavas eljárással) atomosan oldott és egy kötöttebb, kevésbé oldható vegyület formában, amelyik csak erőteljes, salétromsav-hidrogénfluoridos eljárás hatására vihető oldatba. A módosított szövetszerkezet létrejöttében az atomosan oldott stroncium játszik szerepet, míg a nehezebben oldható, valamilyen Si_xSr_y vegyület formájában kialakuló fázis nem segíti elő a módosítást. A mágneses keverés a stroncium állapotára hat; elősegíti a vegyületfázis képződését, ezáltal negatívan befolyásolja a módosítást, de csak egy bizonyos határig, ugyanis adott

1. ábra: Jellemző szövetképek a próbatessztokról:

- a) Nem kevert, $v=0,01$ mm/s, b) Kevert, $v=0,01$ mm/s,
c) Nem kevert, $v=0,05$ mm/s, d) Kevert, $v=0,05$ mm/s,
e) Nem kevert, $v=0,2$ mm/s, f) Kevert, $v=0,2$ mm/s

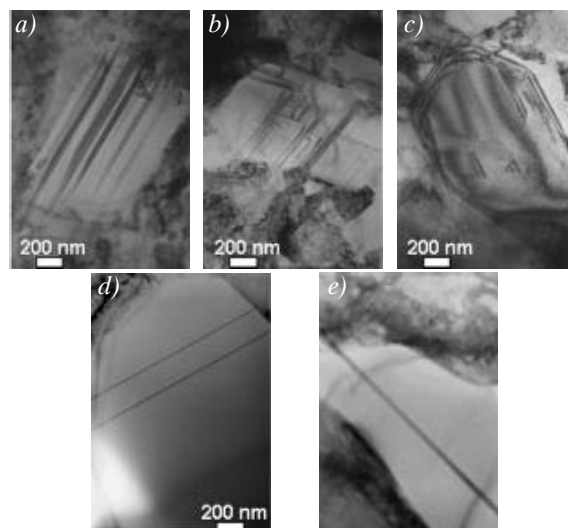
mozgató sebességnél nagyobb „v” esetén a stroncium-tartalomtól függetlenül már szálás, illetve finomszemcsés morfológiájú a szilícium (1. ábra).

Röntgendiffrakciós vizsgálatokkal egyértelműen sikerült bebizonyítani, hogy a módosítás folyamatában részt nem vevő stroncium a szilíciummal Sr_2Si vegyületet képez. A szakirodalom alapján a stronciummal módosított (50-200 ppm) szilíciumban az ikersíkok száma jóval több, mint a kevés vagy nulla stronciumtartalommal rendelkező, jellemzően nem módosított ötvözetben. A $v=0,05$ mm/s mozgató sebességű próbadarabok vizsgálati eredményei ezzel összhangot mutattak azzal a különbséggel, hogy mindkét próbadarab Sr koncentrációja gyakorlatilag elegendő volt a módosított állapot eléréséhez, ami ettől függetlenül kevert esetben mégsem történt meg. Ez a tény is alátámasztja azt, hogy a stroncium jelentős része a mágneses keveréssel előállított próbatessztben nem vett részt a módosítás folyamatában.

A TEM vizsgálatok eredményei arra is lehetőséget adtak, hogy a szilíciumkristályok növekedési mechanizmusát tanulmányozzuk. Sikerült mind az ismétlődő éllel történő ikersíkú növekedést („TPRE”), mind a réteges növekedési mechanizmust kimutatni (2. ábra).

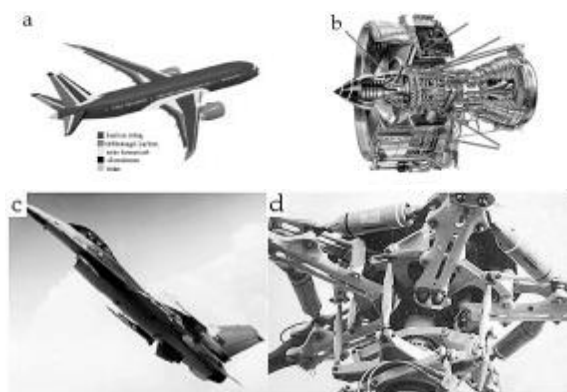
Fémkompozitok előállítása, vizsgálat

A fémmátrixú kompozitok elterjedése az utóbbi évtizedben jelentős növekedésnek indult, kedvező fajlagos szilárdságuk és merevségük, kis sűrűségük következtében széleskörűen alkalmazzák például szerkezeti elemek anyagaként. A kutatásoknak köszönhetően mára egyre több(féle) gyártmány készül belőlük. Számos sporteszköz is ebből a kompozitból készül. Jelenleg legnagyobb mennyiségben a jármű- és az elektronikai ipar alkalmazza a fémkompozitokat, illetve a gázturbinás re-

2. ábra: TEM felvételek Si kristályokról: a) ikersík sokszorozódás („multiple twinning”) (nem kevert), b) réteges növekedési mechanizmus (nem kevert), c) TPRE mechanizmus (nem kevert), d) két ikersík (kevert), e) egy ikersík (kevert)
(A felvételeket dr. Daróczi Lajos készítette.)

pülőgép hajtóművek fejlesztésében is jelentős szerepet játszanak (3. ábra).

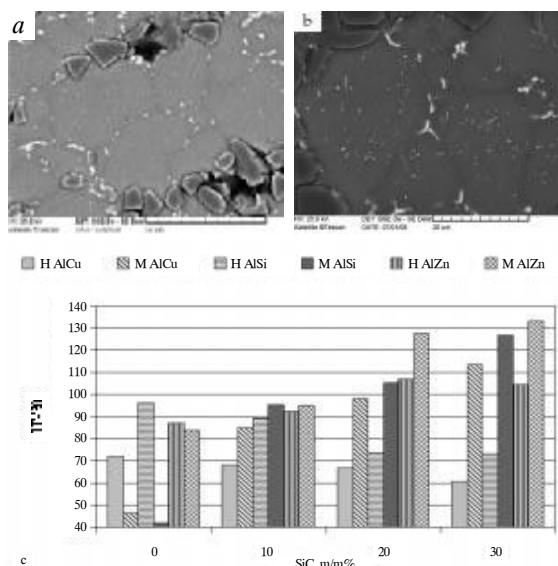
3. ábra: Kompozit alkatrészek a) a Boeing 737 Dreamliner típusú gépjárműben [5] b) alkalmazási területek a hajtóműben [6] c) F-16 vadászpilóta stabilizátora [7] d) az Eurocopter rotorja a kompozit lapáthüvelyekkel [8]

A fémmátrixú kompozitok előállítására számos technológia alkalmas. Napjainkra a fémmátrixú kompozitok többségét porkohászati úton (Powder Metallurgy, PM) állítják elő [9, 10]. A porkohászati előállítás során első lépésként a kompozitot alkotó mátrixot és erősítő porát összekeverik, a porkeveréket ezután formába töltik, majd nyomás alá helyezik – ezt a folyamatot nevezzük hidegsajtolásnak. A sajtolás hatására a szemcsék átrendeződnek, érintkezési felületük megnő, miközben a szemcsék közötti pórusok részben kitöltődnek [11, 12]. A megfelelő alakúra sajtolott terméket szinterelik, melynek eredményeként a porszemcsék összehegednek. Egyes esetekben a kisebb mennyiségben jelen levő komponens a szinterelés hőmérsékletén megolvad, ekkor folyadék fázisú szinterelés megy végbe [13]. A fémkompozitok előállítása egyre gyakrabban történik melegsajtólással, mivel a hőmérséklet és a nyomás egyidejű alkalmazásának hatására a kialakuló határfelületi kötések erősebbek, a szerkezet tömörebb, a mechanikai tulajdonságok jobbakká válnak [14].

A hideg- és melegsajtózási technológiák összehasonlítására Makszimus Andreával végeztünk kísérleteket. A kompozit minták készítéséhez háromféle Al-ötvözet port használtunk, melyekhez 0, 10, 20 és 30 m/m% SiC-ot (szilícium-karbidot) kevertünk. A melegen sajtolott darabok az ankarai Middle East Technical University kutatóinak közreműködésével készültek, egy 50×50 mm négyzetes keresztmetszetű, fűthető szerszámban. A sajtolást megelőzően a szerszám belső felületét kenőanyaggal vonták be, hogy a sajtolást követően a termék eltávolítását megkönnyítsék. Az előállítás a porok golyósmalomban történő keverésével kezdődött (a keverés időtartama 1 óra volt). A sajtolási hőmérséklet elérése megközelítően 2 órát vett igénybe, a szerszámot eközben 25 MPa nyomás alatt tartották. A melegen sajtolott darabokat minden esetben 10 percig tartották a sajtolási hőmérsékleteken. A homogenizált porkeverékekből a krakkói Akadémia Gorniczo-Hutnicza (AGH) egyetemen egytengelyű hidegsajtózással 15×4×4 mm mé-

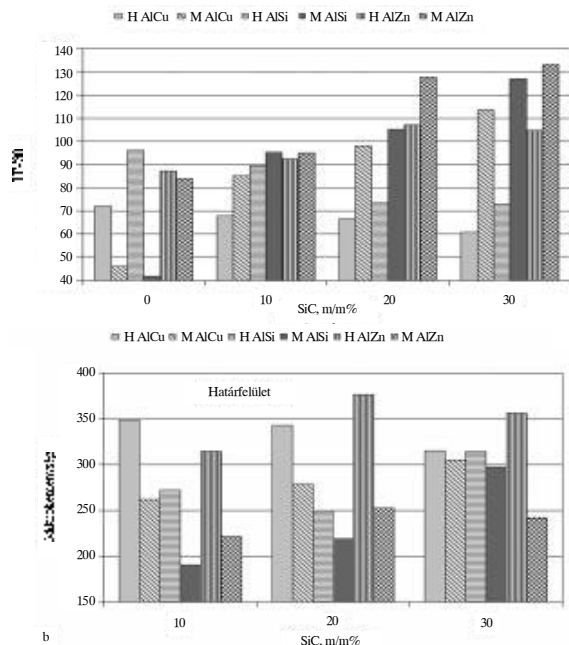
retű, négyzetes keresztmetszetű próbadarabok készültek. A hidegsajtolás-szinterelés esetében a sajtolást a darabok hűtő tartása (400 °C, 20 perc) követte, melynek célja a kenőanyag eltávolítása volt, majd a mintákat tovább hevítették a szinterelési hőmérsékletre, és ott 20, ill. 60 percig hűtő tartották. A szinterelés során a felfűtési sebesség 10 °C/perc, a hűtési sebesség 20 °C/perc volt. A jelölés első része a mátrix ötvözetére, a második részben található szám a kompozit SiC-tartalmára (m/m%) utal.

A hidegsajtolt darabokban a SiC szemcsék a nagy sajtolónyomás hatására megrepednek, összetöredeznek, az Al, illetve SiC szemcsék közötti hézagok a sajtolást követően pórus formájában megmaradnak. Ennek következményeként a pórusok leggyakrabban a SiC csoportok között jelennek meg, összefüggő hálózatokat alkotva. A melegsajtolás során a nyomás és a hőmérséklet egyszerre történő alkalmazásának eredménye a tömörebb, kevesebb pórust tartalmazó szövetszerkezet. A minták szövetszerkezetében pontszerű, illetve tűs alakú kiválások észlelhetők, ezek összetevői között az Al ötvözőit találhatjuk (4. a-b ábra) [15].

4. ábra: a) Hidegsajtolt b) melegsajtolt AlCu-30SiC kompozit SEM felvétele c) A kompozitok keménysége a SiC-tartalom függvényében (A SEM felvételeket Kovács Árpád készítette)

A makrokeménység meghatározásakor a terhelőerő 294 N, a hatásidő 10 sec volt. A kompozitban kialakuló erős határfelületi kötés a keménységmérés során megakadályozza a SiC szemcsék elmozdulását, míg a gyenge határfelületi kötés erre nem képes, így a különbség a mikrokeménység méréssel kimutatható [16]. A terhelőerő 0,25 N, a hatásidő 10 s volt. A makrokeménység tekintetében 0 m/m% SiC esetében a hidegsajtolt-szinterelt, míg 10-20-30 m/m% SiC esetében a melegsajtolt minták bizonyultak jobbnak (4. c ábra). A SiC mennyiségének növelésével a melegsajtolt minták keménysége szignifikánsan nő, míg a hidegsajtoltak közül az AlCu és AlSi mátrixú daraboknál a keménység csökkenését figyeltük meg. A mikrokeménységet tekintve (5. ábra), a

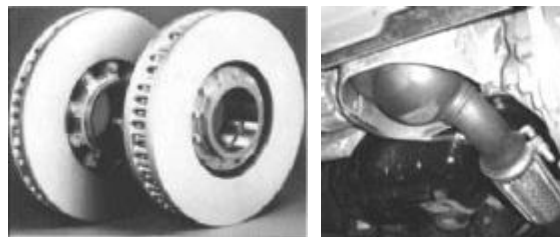

5. ábra: Mikrokeménység a) az Al mátrixban
b) az Al-SiC határfelületen

mátrixon és a határfelületen történő méréseknél is a hidegsajtolt daraboknál kaptunk nagyobb értékeket. Az AlCu és AlSi mátrixú darabok viselkedése ez esetben is hasonló. Ugyanakkor az AlZn mátrixú daraboknál a SiC mennyiségétől függetlenül jelentős különbség látható. Látható tehát, hogy az AlZn mátrixú darabok a másik két ötvözzel ellentétes módon viselkednek mind a hideg-, mind a melegsajtolás esetében. Ugyanakkor mind a három keménységmérés esetén a legjobb eredményeket az AlZn mátrixú darabok mutatták.

Szilícium-karbid szemcsék felületkezelése

A SiC felhasználási területe nagyon változatos. Használják tranzisztorokhoz, ugyanis egyre inkább fontossá válik olyan új félvezető anyagok keresése, amelyek nagyobb hőfokon és intenzív sugárzási háttérben is lehetővé teszik a belőlük készülő tranzisztorok zavartalan működését. Mind a 4H, mind a 6H kristályszerkezetű SiC előnyösebb fizikai tulajdonságokkal rendelkezik, mint az eddigi standard félvezető anyagként számon tartott Si vagy GaAs [17]. Ez teszi lehetővé alkalmazását, amely iránt fokozódó igény jelentkezik az

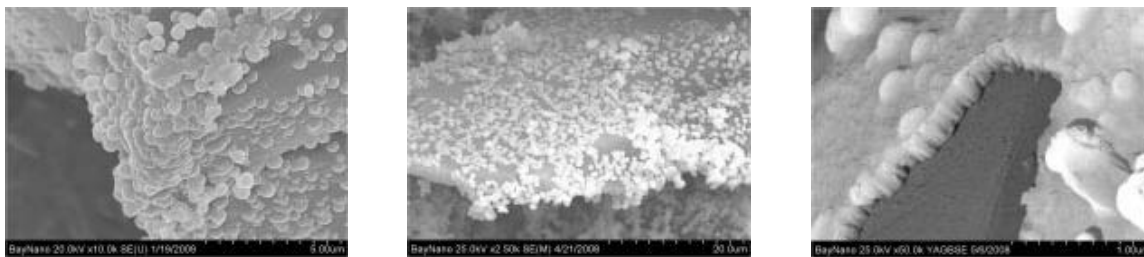

6. ábra: a) Al/SiC kompozitból készített féktárcsa
b) SiC diesel részecskeszűrő

optoelektronikában és a szenzorikában. Emellett megtalálható a LED diódák gyártásánál, melyeket a napcellák kisülés elleni védelmének alkalmaznak, valamint a különböző elektromos jelek felerősítésére használt MOSFET (metal-oxide-semiconductor field effect transistor) tranzisztorok anyagaként. Ipari felhasználása elsősorban jó hővezető-képességének köszönhető, így alkalmazzák rekuperátor elemek készítéséhez [18]. Elektromos tulajdonságai révén pedig nemlineáris ellenállások, fűtőelemek előállításához. Egyik speciális terület a csillagászat, ahol keménysége és ridegsége miatt tükroranyagként használják, de épp úgy előfordul a modern drágakő-munkáló berendezések csiszolóanyagai között. Kis költsége miatt csiszolókorongok illetve a gördeszkák súrlódást növelő tapadószalagjának is anyaga. Újabban a modern kor anyagainak, a kompozitoknak is szerves része. Az extrém hőmérsékleten működő féktárcsák anyagát jelentő szilíciummal infiltrált karbon-karbon kompozitban (a magas hőmérsékleteken a szilícium reakcióba lép a karbonnal és szilícium-karbid képződik) is megtalálható (5. ábra).

A Pázmán Judittal végzett kísérleteinknél is erősítő fázisként kívánjuk használni a szilícium-karbidot az alumínium mátrixú kompozitban. A próbadarabok hidegsajtolással készülnek, így az erősítő fázis és a mátrix közötti jobb kohézió kialakítása (egy átmeneti réteg létrehozása a kerámia-fém határfelületen) illetve az esetleges karbidképződés (a mátrix és az erősítő fázis elválasztása) megakadályozása érdekében a szemcsék felületkezelése kívánatos.

Eddigi kutatási munkánk során kémiai redukció elvén működő felületkezelési technikával, kémiai nikkelezéssel igyekeztünk fémréteget, nikkel-foszfor bevonatot létrehozni a kerámia szemcsék felületén. Az alkalmazni kívánt technika felületaktív szubsztrátot igényel, így az inert felületű szemcsék felületét aktiválni kell.

7. ábra: Szilícium-karbid szemcsék kémiai nikkelezése a) savas előkezelés, szárítás, kémiai nikkelezés b) felületi oxidáció, kémiai nikkelezés c) ón-kloridos érzékenyítés, palládium-kloridos aktiválás, szárítás, kémiai nikkelezés

Három különböző előkezelést, aktiválást alkalmazunk annak érdekében, hogy a szemcsék felületén tömör, összefüggő bevonat jöjjön létre (6. ábra). Az elsőként kipróbált savas nátrium-hipofoszfát (30 g/l NaH_2PO_2) – tejsavas (20 ml/l $\text{C}_3\text{H}_6\text{O}_3$) előkezelés [19-23] nem hozott jelentős eredményt, mivel a nikkel-gömböcskék egymáshoz tapadtak füzéreket képezve, és nem a szemcsék felületére. Annyi azonban igazolódni látszik, hogy az előkezelést követő szárításnak jelentősége lehet a bevonatképzésnél, ugyanis az előkezelést követő szárítás alkalmazásával már összefüggő bevonatrészek jelentek meg az éleken. A második előkezelés, felületi oxidáció [24-27] abból a megfontolásból, hogy a fém-ionos határfelületen az adhéziós energia nagyobb, mint a fém-kerámia határfelületen. Így ha a kerámia-szemcsék felületén ionos kötésű szilícium-dioxidot sikerül létrehozni, akkor a fémleválasztás során kedvezőbb eredményt sikerülne elérni. Az oxidációt követő nikkelezés eredménye a megelőzően használt savas előkezelésnél jobbnak mutatkozott, bár összefüggő bevonat nem képződött, de a felületen egyenletes csírképződés valósult meg.

A legeredményesebb előkezelés egy kétlépcsős folyamat: ón-kloridos érzékenyítés (15 g/l SnCl_2 + 55 cm³/l HCl), majd palládium-kloridos aktiválás (0,5 g/l PdCl_2 + 2 ml/l HCl) [28-33]. Így összefüggő, tömör nikkel-foszfor réteg jött létre az inert szilícium-karbid szemcsék felületén. Az így előkezelt SiC szemcsék segítségével kedvezőbb tulajdonságokkal rendelkező kompozitot lehet előállítani.

Köszönetnyilvánítás

A szerzők ezúton fejezik ki köszönetüket a Hydro Gmbh., a Suoftec Kft., az ECKA Granulate GmbH&Co., illetve a Norton AS vállalatoknak az alapanyagok biztosításáért. Köszönet illeti C. H. Gürt, E. Tant (Middle East Technical University, Ankara) és T. Pieczonka (AGH Science and Technology, Krakko) a kompozit próbadarabok elkészítéséért. Köszönettel tartozunk továbbá dr. Bánhidi Olivérnek, dr. Daróczy Lajosnak, dr. Roosz Andrásnak, Kovács Árpádnak, Rónaföldi Arnoldnak, Kovács Jenőnek.

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] Liu Li: Paramètres métallurgiques contrôlant l'évolution microstructurale dans les alliages de fonderie Al-Si-Mg et Al-Si Cu. Avril, 2003
- [2] Shahrooz Nafisi, Reza Ghomashchi: Effects of modification during conventional and semi-solid metal processing of A356 Al-Si alloy. Materials Science and Engineering A415, pp.273-285. 2006
- [3] Gergely Gréta: A stroncium és az olvadásképzés hatása a Si morfológiájára, Al7Si0,3Mg ötvözet esetén, PhD értekezés, Miskolc, 2008
- [4] Gréta Gergely, Zoltán Gácsi, Olivér Bánhidi, Jenő Kovács, Arnold Rónaföldi: The effect of rotating magnetic field on the solidification of A356 alloy modified by strontium. Materials Science Forum, közlésre elfogadott
- [5] www.boeingcapital.com/p2p/archive/06.2006/techcreatevalue.htm
- [6] J. A. Hooker, P. J. Doorbar: Metal matrix composites for aeroengines, Materials Science and Technology, Vol. 16, pp. 725-731, August – July 2000.
- [7] www.dwa-dra.com
- [8] D. B. Miracle: Aeronautical Applications of Metal-Matrix Composites, <http://www.ml.af.mil/mcrg/pubs/man05.pdf>
- [9] www.epma.com
- [10] K. U. Kainer: Metal Matrix Composites. Custom-made Materials for Automotive and Aerospace Engineering, 2006, Edited by K. U. Kainer, ISBN: 3-527-31360-5
- [11] R. D. Carneim, G. L. Messing: Response of granular powders to uniaxial loading and unloading, Powder Technology 115 (2001) 131-138
- [12] J. S. Reed: Introduction to the Principles of Ceramic Processing, John Wiley & Sons, USA, 1988
- [13] G. Petzow, W. A. Kayser, J. Kunesch: Advanced material by powder metallurgy – science and technology, Solid State Phenomena Vols. 8-9 (1990) pp 3-36
- [14] www.substech.com
- [15] Makszimusz Andrea: Az alapanyagok és a technológia hatása az Al-SiCp kompozitok szövetszerkezetére és mechanikai tulajdonságaira, PhD értekezés kézírata, Miskolc, 2009
- [16] S. K. Thakur, B. K. Dhindaw: The influence of interfacial characteristics between SiCp and Mg/Al metal matrix on wear, coefficient of friction and microhardness, Wear 247 (2001) 191-201
- [17] Hanyecz István, Dr. Tóth Zsolt, Budai Judit, Szilágyi Edit: Impulzuslézeres vékonyréteg építéssel előállított SiC rétegek vizsgálata ellipszometriával és ionsugaras analitikával; SzTE TTK
- [18] Dr. Mikó József: Tűzállóanyagok I./ Miskolci Egyetem Kohómérnöki Kar, Hőenergiagazdálkodási Intézet, Tüzeléstani Tanszék, 1998
- [19] Yujin Chen, Maosheng Cao, Qiang Xu, Jing Zhu: Electroless nickel plating on silicon carbide nanoparticles, Surface and Coatings Technology 172 (2003) 90-94
- [20] Libo Li, Maozhong An, Gaohui Wu: A new electroless nickel deposition technique to metallise SiCp/Al composites, Surface & Coatings Technology 200 (2006) p5102-5112
- [21] F. Kretz, Z. Gácsi, J. Kovács, T. Pieczonka: The electroless deposition of nickel on SiC particles for aluminium matrix composites, Surface and Coatings Technology 180-181 (2004) p575-579
- [22] M. Palaniappa, G. Veera Babu, K. Balasubramanian: Electroless nickel-phosphorus plating on graphite powder, Materials Science and Engineering A 471 (2007) 165-168
- [23] D. Takács, L. Sziráki, T. I. Török, J. Solyom, Z. Gácsi, K. Gál-Solyom: Effects of pre-treatments on the corrosion properties of electroless Ni-P layers deposited on AlMg2 alloy, Surface and Coatings Technology, 201(8) (2007) 4526-453
- [24] M. Villegas, T. Sierra, F. Lucas, J. F. Fernandez, A. C. Caballero: Oxidation treatments for SiC particles and its compatibility with glass; Journal of the European Ceramic Society 27 (2007) 861-865

- [25] *Jia Quanli, Zhang Haijun, Li Suping, Jia Xiaolin*: Effect of particle size on oxidation of silicon carbide powders; *Ceramics International* 33 (2007) 309-313
- [26] *K. Guerfi, S. Lagerge, M. J. Meziani, Y. Nedellec, G. Chauveteau*: Influence of the oxidation on the surface properties of silicon carbide; *Thermochimica Acta* 434 (2005) 140-149
- [27] *John A. Castello, Richard E. Tressler*: Oxidation Kinetics of Silicon Carbide Crystals and Ceramics: I, In Dry Oxygen, *Am. Ceram. Soc.* 69 [9] 674-81 (1986)
- [28] *Xue Ru-jun, Wu Yu-cheng*: Mechanism and Microstructure of Electroless Ni-Fe-P Plating on CNTs; *J China Univ. Mining & Technol.* 2007, 17(3): 0424-0427
- [29] *Xiaojing Zhu, Hongjing Dong, Kathy Lu*: Coating different thickness nickel-boron nanolayers onto boron carbide particles, *Surface & Coating Technology* 202 (2008) 2927-2934
- [30] *G. H. Yong, E. T. Kang, K. G. Neoh*: Electroless deposition of copper and nickel on poly(tetra-fluoroethylene) films modified by single and double surface graft copolymerization, *Applied Surface Science* 178 (2001) 165-177
- [31] *Guzhen Zou*, Maosheng Cao and at all: Nickel layer deposition on SiC nanoparticles by simple electroless plating and its dielectric behaviors, *Powder Technology* 168 (2006) 84-88
- [32] *Haijun Zhang, Xiangwei Wu*: Preparation and microwave properties of Ni-SiC ultrafine powder by electroless plating, *Materials and Design* 28 (2007) 1369-1373
- [33] *C. K. Lee*: Corrosion and wear-corrosion resistance properties of electroless Ni-P coatings on GFRP composite in wind turbine blades; *Surface & Coatings Technology* 202 (2008) 4868-4874

DR. GERGELY GRÉTA PhD 2005-ben a Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Karának anyagmérnöki szakán szerzett anyagtechnológia-hulladékgazdálkodás majd 2007-ben minőségbiztosítás területen egyetemi diplomát. 2005-2008 között a Miskolci Egyetem Kerpely Antal Anyagtudományok és Technológiák Doktori Iskolájának hallgatója. 2008-ban PhD fokozatot szerzett, doktori témája: Al-Si ötvözetek szövetszerkezetének vizsgálata volt. Jelenleg a Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézet munkatársa.

MAKSZIMUS ANDREA 2005-ben végzett a Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Karán, okleveles anyagmérnökként. 2005-2008 között a Miskolci Egyetem Kerpely Antal Anyagtudományok és Technológiák Doktori Iskolájának hallgatója. Jelenleg a Miskolci Egyetem Kerámia- és Szilikátmérnöki Tanszékén tanársegéd. Érdeklődési területei: fémkompozitok előállítása, szövetszerkezetének vizsgálata és jellemzése.

PÁZMÁN JUDIT 2005-ben végezte a Dunaújvárosi Főiskola anyagmérnöki szakán, majd 2007-ben a Miskolci Egyetem (MSc) anyagmérnöki szakán szerzett fémtechnológus-anyagvizsgálat területen egyetemi diplomát. 2007 szeptemberétől a Miskolci Egyetem Kerpely Antal Anyagtudományok és Technológiák Doktori Iskolájának hallgatója. Doktori (PhD) témája: fémkompozitok előállítása és szerkezetvizsgálata, továbbá szilícium-karbid szemcsék felületének módosítása.

DR. GÁCSI ZOLTÁN, az MTA doktora 1974-ben szerzett a Nehézipari Műszaki Egyetemen kohómérnöki diplomát, kohásztechnológia szakon. 1974-től tudományos ösztöndíjas gyakornok, 1975-től tanszéki mérnök volt. 1979-ben szerezte doktori fokozatát, 1993-ban lett a műszaki tudomány kandidátusa. 1988-tól egyetemi adjunktus, 1994-től egyetemi docens, 2004-től a Miskolci Egyetem Anyagtudományi Intézetének egyetemi tanára s az MTA doktora. Jelenleg a Műszaki Anyagtudományi Kar dékánja. Érdeklődési területei: fémkompozitok előállítása, szerkezetvizsgálat, számítógépes képfeldolgozás és képelemzés.

Hozzászólás a 2009/1. számban megjelent cikkhez

Pethő Szilveszter tollából „Splény Béla bányamérnök emlékiratairól” címmel jelent meg ismertetés a BKL Bányászat 2009/1. számában. (Magát a kétkötetes könyvet megjelenésének pillanatában /1984/ azonnal megvettem.) A cikkben folyamatosan hibásan – Svaicner Gáborként – jelenik meg *Svaiczer Gábornak*, a kor egyik jeles főkamagrófiájának, m.kir. udvari tanácsosnak a neve.

Miután sorozatosan Svaicner Gáborról olvashatunk, kérdés, hogy mi okozta ezt a hibát. Ez nem lehet a nyomda hibája, mert a cikkben négyszer szerepel e név és a nyomda négyszer nem hibázhatott. A hibát a lektornak (szaklektornak) észre kellett volna venni, hiszen Svaiczer a magyar bányászattörténet kiemelkedő alakja.

A cikkben a további nevek is hibásan vannak közölve: *Leutman* Károly helyesen *Leutner* Károly, *Rittenstein* Ágost helyesen *Ritterstein* Ágost, *Schwars József* helyesen *Schwartz Ignác*, *Wischer* helyesen *Vischer*. Ezek a könyvben a „névmagyarázatok, névmutatók” részben pontosan olvashatók!

Talán megengedi a szerző, hogy a könyvvel kapcsolatban Gombár Csaba újságíró gondolatát közöljem:

„Alighanem a XIX. sz. egyik, ha nem a legjelentősebb forrása ez a tekintetben, hogy hogyan éltek akkortájt a legfelsőbb réteg tagjai, hogyan teltek hétköznapijaik, milyen köz- és magángondokkal küszködtek. Lenyűgöző a részletek sokasága, főként az események higgadt számbavétele ... az emlékezés írója nagy idők tanúja.” (Népszabadság, 2008. október 25. Hétvége 5.)

Csath Béla okl. bányamérnök ipartörténész

A szerkesztőség válasza

Köszönjük Csath Béla kollégánk észrevételeit. Itt bizony mi hibáztunk többszörösen is, és nem mentse, hogy egy nagyon nehezen olvasható kéziratból dolgoztunk.

Ezúton kérjük a szerző, Pethő Szilveszter professzor úr és – természetesen – valamennyi tisztelt olvasónk szíves elnézését!

Podányi Tibor felelős szerkesztő

A mátraaljai lignitbányászat kialakulásának történeti áttekintése

VARGA JÓZSEF okl. bányamérnök, ny. osztályvezető (Gyöngyös)

A szerző bemutatja a Mátra hegység déli lábánál elterülő lignitmező feltárása, valamint a lignit, mint szilárd tüzelőanyag hasznosításának bányászattörténeti vonatkozásait.

Javaslatot tesz, hogy a mátraaljai lignitbányászat kezdeti évének az 1918. évet fogadjuk el, és a 2008. évben tiszteleggel emlékezzünk meg Mátra-, Bükkalja lignitbányászata 90. évfordulójáról.

Bevezetés

A Mátra hegység déli lábánál elterülő vidék nemcsak a föld felszínén hordja gazdagságát, hanem a föld mélyén is hatalmas mennyiségű ásványkincs ismeretes, többek között lignit formájában. [1]

A Mátra déli lejtőjén elterülő több száz kutatófúrás által megkutatott lignitmező a Verpelét-Kálkapolna vasútvonaltól nyugatra, a Hatvan-Selyp vasútvonaláig mintegy 40 km hosszú és 8-12 km szélességű területen helyezkedik el. 20 község határában, 16-170 m mélységben ismeretes a 16-26 m közötti lignitpadokat magábazáró telepösszet. [2]

A lignittelepeknek azt a részét, amely a vízveszélyes szint fölött fekszik, kezdetben több mint 250 millió tonnára becsülték. Ennek az értékes lignitvagyonnak a hasznosítási gondolata előtérbe került már az első világháború alatt, de főként a háborút követő szénínség idején.

A kezdeti lignitbányászat története

A lignittelepek felkutatása, feltárása a XVIII. század végéhez, de főleg a XIX. század elejéhez kapcsolható.

Az első bányászati tevékenység – a Heves megyei levéltári kutatásaim alapján – a Mátra déli tövében Fancsal faluval kapcsolatos (Fancsal település 1896-tól a Rózsaszentmárton nevet viseli).

A rózsaszentmártoni lignitelőfordulás öbolszerű kifejlődésű: Ny-on a Kopaszhegy (+295 m), illetve Somló, vagy Apci nagyhegy (+282 m), folytatása É-on Nagyhársashegy (+509 m) és a Kishársashegy (+426 m), K-en pedig a miocén korszak piroxénés andezittufa és láva kőzetekből alakult kicsiny dombszigetek, a Kecskő (+325), Ördögöstető (+253 m), a Kopárhegy (+261 m) határolják le. [3]

Az 1869. évben Egerben megtartott nagygyűlésen Szabó József: *Heves és Külső-Szolnok megye földtani leírása* címen tartott előadást. Az általa megtartott előadás alapján ismeretes, hogy az 1840-es években az osztrák származású báró Sina Simon nyitott bányát Fancsal község határában, a községtől délre, a Zagva völgyében, ennek bal partján elterülő földbirtokán. Az aknát 30 ölre (57 m) hajtották ki. Az akna fenekén homok

volt, mint fekü, amelybe még 10 ölre lefúrtak, ahol ugyancsak homokot találtak. Víz egyik rétegben sem fakadt. Szenet az akna 12 ölnyi mélységében találtak, amely egy láb (0,32 m) vastag volt. A második szénréteg az elsőtől meddő beágyazással 5,5 láb vastag volt. Ez alatt ismét meddő beágyazás, majd 5 láb vastag szénpad volt található. Simon báró a kitermelt lignitet tégláégetésre és szeszfőzésre használta fel. De mivel más felhasználó nem jelentkezett, a csekély szükséglet nem érte meg a művelést, s így a bányászati tevékenységet abbahagyták.

Az 1868-as évben hasonlóképpen nyitottak ugyancsak bányát az előzőekben leírt területen. A vágat csak 10 öl hosszú volt. A réteg szintesnek látszott, és korra nézve a neogén széntelepek között a legfiatalabbak közé tartozik. [5]

A harmadik bányászati tevékenység az 1890-es évek elején indult Rózsaszentmártonban, a jelenleg is meglévő Tár-féle épület környékén. A kis üzem vezetője Dobrányi Kornél volt. A kis mélységben talált széntelepből kitermelt szenet kisvasúton csilléssel szállították ki a bányából. A kitermelt lignitet helyben és a környék településein adták el. A bányafát a bujádi erdőből lovaskocsikkal szállították az üzemhez. A rendkívül alacsony műszaki színvonalú és igen gyér technikai ellátottságú bányászkodás a legkisebb természeti behatásokkal szemben is tehetetlen volt. [4]

1908-ban Rádi Andor nyitott újabb bányát Rózsaszentmártonban. A kezdeti 200 tonna/évről az 1912-1914-es években 800 tonna/évre növekedett a széntermelés. E bányából kitermelt lignitet lovaskocsikkal szállították az apc-zagvaszántói vasútállomásra szénértékesítés céljából. A bányászkodás bár kezdetlegesen, de fejlődésnek indult. A lignit kitermelés viszonylagos nagy termelési költsége miatt azonban a vállalkozás nem sok sikerrel járt. A vállalkozó pénze közben elfogyott, ezért a bányát eladta a gyöngyöspatai Kovaföld Művek Részvénytársaságnak. [2]

Az 1914-1917 közötti időszakban a széntermelés, a széntelepek kutatása szünetelt.

Mátraalján a több éves termelészüneteltetés után az egykori Rádi-féle bányát 1917-ben a Kovaföld Művek Rt. nyitotta meg abból a célból, hogy a gyöngyöspatai kovaföld gyára részére tüzelőanyagot biztosítson.

Ezen elhatározáshoz az első impulzust az a körülmény adta meg, hogy a szomszédos Szücsi és Rózsaszentmárton községek határában – ezt megelőzően 20 évvel – lignitbányászat már volt. Az opciós szerződések megkötése után megindultak a kutatási munkálatok, amelyek az említett két község területének túlnyomó részén igazolták a lignitlepek jelenlétét.

1918-ig Rózsaszentmárton határában 70 db fúrólyukkal kutatták meg a 40-50 m mélységben elhelyezkedő lignitlepeket.

1918 végén a Kovaföld Művek Rt. tőkehiány miatt nem tudta folytatni a bányászatot, így az 1918 októberében megalakult Mátravidéki Szénbányák Rt.-nek – mint a Mátraaljai Szénbányák első jogelődjének – adta el a bányát. A Mátravidéki Szénbányák Rt. rózsaszücsi határában további 120 kutatófúrást mélyített le. Az egyik fúrást 106 m mélységre mélyítették, amely 13 széntelepet harántolt, a széntelepek összvastagsága elérte a 14 m-t.

Ezt követően Rózsaszentmárton-Ecséd völgy keleti oldalának aljában (1918-1919-ben) mélyítették a Rózsza I., II., III. sz. lejtőszaknát. Ez utóbbi bányák telepítésével vette kezdetét Rózsaszentmártonban a lignitbányászat fellendülése.

1919-1920-ban megépült a Rózsaszentmárton üzemét és Apc-Zagyvaszántó vasútállomását összekötő 6,55 km hosszú sodronykötélpálya. 1920-ban üzembe helyezték a György-féle melegvizes eljárással működő „nemesítőnek” nevezett hidráló üzemet. Ugyancsak megépült a bányákat ellátó 440 kW-os teljesítményű elektromos központ (villanytelep). Ezen villamosmű látja el a bányabeli szivattyúkat, külszíni és föld alatti szellőztető berendezéseket, a lejtőszaknak véges és végtelen kötelű szállítóvitláit, majd a később megépített bányakolóniák lakásait 110 V feszültségű villamos energiával.

A rózsai bányászok tapasztalatai alapján a Hatvanvidéki Szénbányák Rt. 1920-ban nyit bányát Pernyétáró néven. E bánya azonban csak 1921-ig üzemelt és 4.100 tonna lignitet termelt ki. [4]

Az Rt. Kis-Gombos pusztán több fúrást mélyített, amely fúrások 64-80 m mélységben széntelepeket tártak fel. Itt az Rt. függőleges aknát is mélyített. Az aknát a fekvő víz 110 m tszf.-i magasságban elárasztotta. A katasztrofá után a tőkeerős Rt. a függőaknát felszámolta.

A mátraaljai lignitmező telepei Gyöngyös város alatt, de a körülötte lévő települések határában is már az első világháború előtti években kibúváásokban és az artézivíz kutatások során ismeretessé váltak.

A gyöngyösi Nagypatak nyugati partján kútasáskor az 1900-as évek elején lignitet leltek. Az első világháború utáni időszak rendkívüli tüzelőanyag-hiánya felgyorsította a szénkutatást. *Junghancz Ferenc* helyi lakos emlékezett arra, hogy 1919 júliusában Gyöngyös várostól K-re, a 3. sz. főközlekedési út környékén, az ún. Szurdokpart közelében mélyített régi kútja lignitréteget vágott át. Ezen információ felhasználásával 1919. június 16-án a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt.-től hozott bányászok közreműködésével megnyitották az első lignitbá-

nyát. 1919 után a bánya *Silbermann József* gyöngyösi nagykereskedő tulajdona lett. A mélyített lejtőszakna 3,7 m vastagságú telepet talált, melyet a három 20-30 cm vastag meddőbeágyazás négy padra osztott. Ezen aknából az 1920-1925-ös években 200 ezer tonna lignitet termeltek ki. [7]

1921-ben a *Borhy* tanya közelében a Salgótarjáni Kőszénbánya Rt. nyitott újabb bányát. E bánya 1924-ig üzemelt, amikor is a kitermelt lignit mennyisége meghaladta a 93 ezer tonnát.

1920-ban maga Gyöngyös város kezdte el a szénkutatást és egyedileg a saját maga részére biztosította a területén fekvő szén kiaknázási jogát. A tényleges széntermelés 1921 elején indult meg. A *Szent Bertalan* nevű aknát induláskor a gyöngyösi Széntermelő és Értékesítő Rt. üzemeltette. A gyöngyösi bányászok kezdetén már felmerült olyan gondolat, mely szerint célszerű volna olyan villamos áramot fejlesztő központi telep kiépítése, mely Heves vármegye összes városainak és községeinek világítását és gazdasági, ipari, gyári szükségleteinek ellátását szolgálná.

Miután a gyöngyösi medencében folyó lignit kitermelésébe Budapest bekapcsolódott megalakult a Budapest-Gyöngyösvárosi Szénbányák Rt., melynek élén *Hedry Lőrinc* főispán állt, munkatársa pedig *dr. Puky Árpád*, Gyöngyös város polgármestere volt. [10]

Az ún. *Szent Bertalan* akna területéhez közel eső területen 1937-ben *Reisz János* gyöngyösi bányavállalkozó alapította meg a Gyöngyös-Visonta Kft.-t. E kft. által működtetett bánya még 1948-ban is üzemelt. A *Szent Bertalan*-féle bányából és a *Reisz*-féle kft. által működtetett bányákból 1921-1948 évek közötti időszakban 570 ezer tonna lignitet termeltek ki.

Gyöngyös környékén az 1920-as évek elején Gyöngyöstarján, Nagyréde és Atkár határában is volt lignitbánya-telepítési kísérlet. Azonban az aknák hajtása után a további munkálatok befejeződtek, tekintve, hogy e területeken a telepek az artézivíz szintje alatt voltak, így a nagymértékű víz miatt a bányászok befejeződött.

A széntermelés alakulása 1929-ig

A kezdeti lignitbányászat történetének áttekintése után megállapítható, hogy a Mátra hegység déli lábánál elterülő lignitmező lényegében két medencére osztható:

- a lignitmező Rózsaszentmárton és környékét felölelő Ny-i medencére és
- a Gyöngyös és környéke települései határában a K-i medence területére.

Sajnálattal kell megállapítani, hogy a második világháborús időszakban igen sok, a mátraaljai lignitbányászattal összefüggő dokumentum is megsemmisült, „eltűnt”, emiatt a két világháború közötti időszak bányászattörténeti adataival nem rendelkezünk. Remény van azonban arra, hogy a levéltárakban megtalált dokumentumok (Heves Megyei Levéltár, Országos Levéltár, Bányászati és Kohászati Lapok) feltáráshoz pénzforrást a jövőben elő lehet teremteni, a szükséges szakmai sze-

mélyi feltételt is biztosítani lehet. A Rózsaszentmárton környéki szénmedence kezdeti bányászati tevékenységről termelési adat nem ismert. Az 1890 utáni két magánbánya térképi helye csak részben ismert, de hozzávetőleges termelési adat ismert. Az 1918 után telepített Rózsa és környéke bányák esetében mind azok helyét, mind pedig a kitermelt lignit időbeni mennyiségi adatait ismerjük.

A Gyöngyös környéki bányák közül a Gyöngyös várostól K-re elterülő bányák: *Silbermann-féle*, *Borhy-féle*, *Szent Bertalan* aknák, valamint a *Reisz-féle* kft. által működtetett aknák térképi elhelyezkedését, termelési adatait ma már többnyire ismerjük.

A Rózsaszentmárton határában lemélyített két magánvállalkozású bánya (*Dobrányi*-, *Rádi-féle* aknák) által kitermelt lignit mennyisége:

1892-1902 évek: kb. 0,8 et

1908-1917 évek: kb. 2,0 et

A Hatvan vidéki Szénbányák Rt. által működtetett Pernye tárból kb. 4,1 et szenet termeltek ki.

A Rózsaszentmártonban 1919-1929. években működő bányák termelési mutatói et-ban a következők:

1919. év:	10	(R-I-II-III. sz. aknák)
1920. év:	13	(R-I-II-III-IV. sz. aknák)
1921. év:	45	"
1922. év:	55	"
1923. év:	64	"
1924. év:	52	(R-I-II-III-IV. sz. aknák)
1925. év:	53	(R-II-III-IV. sz. aknák)
1926. év:	70	"
1927. év:	75	"
1928. év:	80	(R-III-IV. sz. aknák)
1929. év:	110	(R-IV. sz. akna)
Összesen:	627	

A Gyöngyös környéki bányák közül:

1920-1925. év: 293 et (*Silbermann*-, *Borhy* bányák)

1921-1948. év: 570 et (*Szt. Bertalan*-, *Reisz* bányák)

Összesen: 863 et

A történeti áttekintés, a széntermelés adatainak bemutatása után felmerülő kérdés: vajon melyik évtől számíthatjuk a mátravidéki lignitbányászat kezdetét?

Az én megítélésem szerint a Rózsaszentmárton határában mélyített Rózsa I. sz. akna és a Mátravidéki Szénbányák Rt. létrehozásának éve: 1918 látszik elfogadhatónak.

Amennyiben az 1918-as évet, mint a Mátraalja lignitbányászata kezdetét fogadjuk el, úgy 2008-ban a mátraaljai lignitbányászat 90. évfordulóját ünnepelhetné meg.*

Az évforduló „megemlékező ünnepség” megszervezését jó lenne, ha az OMBKE Mátraaljai Helyi Szervezete és a Lignit Baráti Kör vállalná a jövőben.

IRODALOM

- [1] *Varga József*: Egykori lignitbányászat a Mátraalján. Hevesi Honismeret 6. sz. Eger (2000).
- [2] *Dénes Ottó*: A munka 50 éve a Mátraaljai Szénbányáknál Petőfibánya (1969).
- [3] *Jámbor Miklós*: Mezőbe haladó fejtés kis kohéziójú melékkozvetekben. Bányászati és Kohászati Lapok 8. sz. (1954).
- [4] *Ulreich Jenő*: A Mátravidéki Szénbányák Rt. rózsaszentmártoni lignitbányászata. Bányászati és Kohászati Lapok 8. sz. (1928).
- [5] *Kátai Gábor – Montedegó A. Ferenc*: A magyar orvosok és természetvizsgálók 1869. augusztus 21-29-ig Egerben tartott nagygyűlésének történeti vázlata és munkálatai. Eger (1869).
- [6] *Vida Jenő*: A szénbányászat huszonöt esztendeje. Bányászati és Kohászati Lapok 60. évf. 12. sz. (1927).
- [7] *Kolocskovszki Lajos*: A gyöngyösi szén felfedezése. Heves Megyei Képzőművészet IV. 4.3. (1953).
- [8] *Bárany Károly*: Budapest-Gyöngyös városi Szénbányák Rt. lignitbányászata. Bányászati és Kohászati Lapok 61. évf. 12. sz. (1928).
- [9] *id. Alliquander Ödön*: Magyarország szénbányászata 1940-ben. Miskolc (1969).
- [10] Az Est Hármaskönyve, Gyöngyös (553-554. old.).

VARGA JÓZSEF 1967. évben kapott bányamérnöki diplomát a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen. Ezt megelőzően – mint a Mátraaljai Szénbányák üzemi ösztöndíjasa – szerzett okl. bányatechnikus képesítést a Tatabányai Aknászoképző Technikumban 1955-ben. Szakmai munkásságát 1955-1967 között, mint aknász, szakvezető aknász végezte, 1967-1972 években a vállalat Gyöngyös város székhelyű Tervező Irodájánál mint tervező, irányító tervezőmérnök szolgált a cég érdekét. 1972-1991-ig – nyugdíjas állományba vonulásáig – csoportvezető, majd osztályvezető beosztásban végzett szakmai tevékenységet a vállalat visontai külfejtés üzemében.

* **Megjegyzés:** A Szerző a cikkét 2007-ben küldte be. A 2008. szeptemberben, Rózsaszentmártonban megtartott „jubileumi” bányásznapon megemlékezés történt mind az első, ún. Rádi-féle bánya 100., mind a Mátravidéki Szénbánya Rt. megalapításának 90. évfordulójáról. Az ünnepségről a BKL Bányászat 2008/6. száma (p. 38.) is hírt adott. Az ünnepség rendezői és szónokai – köztük az ünnepi beszédet mondó *dr. Zoltay Ákos*, a Magyar Bányászati Szövetség főtitkára – a 2008. évet a hazai lignitbányászat 100. évfordulójának tekintették, ennek megfelelően a jelen cikket is a hazai lignitbányászat 100. évfordulója tiszteletére jelentetjük meg. (Szerkesztőség)

50 éves az OMBKE Mátraaljai Szervezete

DR. SZABÓ IMRE aranyokleveles bányamérnök, okl. munkavédelmi szakmérnök, ny. főmérnök (Gyöngyös)

A szerző bemutatja az OMBKE Mátraaljai Szervezet (Gyöngyös) 50 éves tevékenységét. A mélyművelésű lignitbányászat fejlődését, a petőfibányai polgári életmódot, a külfejtéses bányászat kialakulását, a sokrétű műszaki végzettségű szakemberek együttműködését, a tudományos műszaki életet, a hagyomány-ápolást.

A Bányászati Lapok 1958. 10-11. számának 747. oldalán *Heinrich József* főszerkesztő írta: „Megalakult a Mátravidéki Csoport 1958. október 8-án 11 régi és 29 új taggal, tehát 40 főnyi létszámmal.” A csoport elnökévé *Baják István* trösztigazgatót, titkárává *Sátory Sándor* főmérnök, műszaki osztályvezetőt választották meg Petőfibányán. 1958. október 27-én volt a második összejövetel, ahol *dr. Jávor Alajos* és *Heinrich József* szakosztályi vezetők tartottak előadást és *Sátory Sándor* ismertette a megalakult vidéki csoport programját.

A Mátravidéki Szénbányászati Tröszt Petőfibányán kiváló bányamérnököket foglalkoztatott, akik nem felejtették el a selmeci és soproni bányászati hagyományokat, és igyekeztek a fiatal bányamérnököknek, technikusoknak azokat átadni. Szükségesnek tartom nevük megjelenítésével is emléküket felidézni: *Bukovszky János, Zahorecz János, Jámbor Miklós, Sipos Antal, Máthé József, Sátory Sándor, Ormai György, Varga János, Surányi Gyula, Mészáros István, Bernáth Viktor* stb.

Petőfibányán 1958-ban – annak ellenére, hogy a szocializmus és a káderpolitika a virágkorát élte – a polgári életformát és a régi szokásokat, hagyományokat a műszaki-gazdasági vezetők tartották, és azokat a fiatal kollégáknak is átadták. *Sátory Sándor*, a mátravidéki csoport titkára a fiatal bányamérnököknek elmondta, hogy mi a szokás, és ezt illő betartani. Az idősebb bányamérnököknél, vezetőknél a bemutatkozó látogatást (vizitet) illő megejteni, bejelentkezni, időpontot kérni, sötét ruhában – ha van feleség, akkor azzal – a megbeszélte időpontban megjelenni és 20-30 perces látogatást tenni. Egy nap 2-3 vizitet is le lehetett bonyolítani. Elmondta *Sátory Sándor* azt is, hogy a látogatást az idősebb kolléga általában visszaadja, amennyiben nem, akkor az azt jelenti, hogy szorosabb kapcsolatot a vizitelővel nem kíván létesíteni.

A vezetők eljárta a kultúrház presszójába kávézni, beszélgetni, itt egyes vezetőknek törzsasztaluk volt, ahová a fiatalabbakat több esetben odahívták beszélgetni, a családi kapcsolatok felől érdeklődni stb. Szabadidejükben hódoltak a kártyajátékoknak is. A műszakiak egy része tarokkozott, másik része ultizott. Meghatározott napokon voltak a tarokk- és ulti-partik. Ezekbe is bevonták a fiatal műszakiakat, értelmiségieket. Tehát a

szűk szakmai feladatok megoldásán kívül a társadalmi, családi élet is fontos volt az akkori vezetők számára.

Petőfibányán az 1958-as években a mérnökök feleségei a háztartást vezették, a gyerekeket nevelték, a legtöbbben nem vállaltak hivatali munkát. Azt tartották, hogy férjeik jövedelméből el tudják tartani a családot, iskoláztatni tudják a gyerekeket. Ez a helyzet természetesen az 1970-es évekre megváltozott, és mind több feleség különböző hivatalokban, iskolákban munkát vállalt.

A helyi csoport vezetősége keresett és talált alkalmat arra, hogy rendezvényekre bevonja a feleségeket is. Nem egyszer előfordult, hogy az asszonyok a műszaki, közgazdasági előadásokat is meghallgatták, és ezután teázás, kávézás következett, egymás családi életét is megismerve.

A Tröszt Gyöngyös XII-es aknájának vezetői Gyöngyösön a Jókai út 15. sz. alatt műszaki klubot működtettek, ahová hetente meghatározott napokon be lehetett menni, büfé üzemelt. A szomszédos bányász településekről, Petőfibányáról, Rózsaszentmártonból, Szücsiből, Ecsédről stb. a Gyöngyösre látogatók (feleségek is) beülhettek a klubba és ott elbeszélgethettek, találkozhattak az ismerősökkel, egyesületi tagokkal, azok hozzátartozóival. Sok esetben a műszaki rendezvényeket is ebben a gyöngyösi klubban tartotta a csoport.

A Mátravidéki Szénbányászati Tröszt igazgatója, *Baják István*, a helyi csoport elnöke a dorogi Szénbányától került Petőfibányára, neki a bányász hagyományok ápolásában volt tapasztalata, és mindenben segítette az OMBKE helyi csoport működését. Több alkalommal írtak ki pályázatot a vágathajtás meggyorsításával, a széleshomlokú frontfejtések bevezetésével, egyéb műszaki kérdések megoldásával kapcsolatban. 1961. december 9-én hirdettek első alkalommal eredményt, ahol az egyesületi tagok (pályázók) 2000 és 1000 Ft jutalmakat vehettek át. Általában 3-4 évenként írtak ki műszaki-közgazdasági pályázatokat, amelyeket bíráló bizottság értékelt is, és a pályadíjakat, jutalmakat a pályázók meg is kapták. Az 1980-1990-es években a pályázók száma a helyi szervezetből már meghaladta a 20 főt is. Általában 70 000-100 000 Ft-os összeget lehetett nyerni egy-egy téma kidolgozásával.

1959. november 26-án a Mátravidéki Szénbányászati Tröszt Szücsi X-es bányauzemében endogén ere-

detű bányatűz következtében 31 bányász életét vesztette. Az egész ország gyászolta az elhunytakat, és a tröszt vezetése és a helyi csoport tagjai is arra koncentráltak, hogy a jövőben milyen műszaki intézkedéseket fogantossanak, hogy még egyszer ilyen katasztrófa ne következhesen be.

Ezután vetődött fel az a műszaki kérdés, hogy a lignit külfejtéssel történő kinyerése hogyan lehetne legoptimálisabban megoldható?

Petőfibányán a műszaki szakemberek és a helyi csoport ambíciója a tragédia után még tovább növekedett. 1960-ban megalakult, létrejött a Bánya- és Gépipari Technikum Levelező Tagozata. Igazgatója Lövei János általános iskolai tanár lett, és a szaktárgyakat az OMBKE helyi csoport mérnökei tanították: *Dénes Ottó, Máthé József, Győry Sándor, Gál Béla, Mészáros István, Zahorecz János, Dóbiás János, Palotás Béla, Dakó György, Szabó Imre*. A technikumban a gyakorlatban is jól dolgozó mérnökök elég nagy követelményt állítottak a „diákok” elé. Ezt az ott tanulók is hamar érzékelték, és nagy szorgalommal tanultak a technikumban. Az idő távlatából elmondható, hogy jó, használható aknászokat, művezetőket, elektrikusokat adott a technikum az üzemeknek. Az itt végzetek érettségit kaptak és technikus oklevelet. Nagy részük már az iskolás éveikben vagy az után tagja lett az OMBKE helyi csoportjának. A több mint 10 évig működő petőfibányai technikum mind a Mátraaljai Szénbányák, mind az OMBKE helyi szervezet műszaki színvonalát emelte.

A lignittermelés közel 90%-a a frontfejtésekből került ki, és a fajlagos bányafa-felhasználás emelkedett. Ennek csökkentése és a támmentes fejtési homlok kialakítása érdekében a hidraulikus fejtési páncélpajzbiztosítás megvalósítását kezdeményezték *Ursitz József* okl. bányamérnök, trösztfőmérnök irányításával. A róla elnevezett „*Ursitz-féle*” hidraulikus páncélpajzbiztosítás a Mátravidéki Szénbányászati Tröszt üzemében, de külföldön Romániában és Csehszlovákiában is meghonosodott. Hazai viszonylatban a Veszprémi Szénbányáknál is ennek a pajzbiztosításnak a továbbfejlesztett változatát alkalmazták. 1962-ben *Ursitz József* a munkája elismeréséül Kossuth-díjban részesült. „Hidraulikus páncélpajzzsal szerzett tapasztalatok és a további alkalmazás lehetőségei a magyar szénbányászatban” címmel jelent meg cikke a BKL Bányászat 1963. évi 11. számában. *Sátory Sándor* híryanagban közölte, hogy megkezdődött a gumihevederes szállítószalagok végtelenítésére szolgáló nilos acélkapocs automatikus gyártása, kifejlesztették az automata sarológépet, a kombinált hosszszelő fűrész, az elővívási ácsolatok készítésére a fogazó-lapoló gépet, új fejtésmódot vezettek be a hazafelé haladó fejtéseknél. Az F4-es vágathajtó géppel szén-elővíváson a Mátravidéki Szénbányászati Tröszt XII-es üzemében 1958 októberében 1 hónap alatt 657,1 fm-t hajtottak ki. Ez országos rekord volt.

1960-ban beindult az ecsédi külfejtés is. A letakarító földmunkát a budapesti székhellyel működő földkotró, majd később Külszíni Szénbányászati Vállalat, a széntermelést a Mátravidéki Szénbányászati Tröszt végezte,

a termelt lignit a Petőfi-altárón keresztül került a lőrin-ci erőműbe.

1963 augusztusában a budapesti székhelyű Külszíni Szénbányászati Vállalatot összevonták a Mátravidéki Szénbányászati Tröszttel. A közös cég új neve Mátraaljai Szénbányászati Tröszt lett, petőfibányai székhellyel. Az új igazgató: *Dr. Halász Tibor* okl. mérnök, a „KÜSZÉV” volt főmérnöke lett. Sok új szakember került a tröszthöz, főleg általános mérnökök, földmunkás technikusok, gépészmérnökök, kotrók. Az OMBKE Mátravidéki Szervezete *Dénes Ottó* titkár aktív közreműködésével az új kollégákat beszervezte az egyesületbe, 40 főről 105 főre nőtt a létszám.

1963-1971-ig Gyöngyösön működött az ország egyik legkorszerűbb bányamentő állomása. A mátraaljai mélyművelésű bányák mellett az Országos Érc- és Ásványbányák gyöngyösorszi, recski, istenmezejei bányáinak bányamentő-szolgálatát is ellátta, így közel kerültek egymáshoz a lignitbányászok és érc- és ásványbányászok helyi csoportjai is. Az Országos Bányaműszaki Főfelügyelőség elrendelte, hogy az Országos Kőolaj és Gázipari Tröszt szolnoki, szegedi, orosházi üzemében is szervezzék meg az olajbányászati bányamentő állomásokat (kitörésvédelmi csoportokat). Az oktatást, gyakorlati képzést a Gyöngyösi Központi Bányamentő Állomás végezte. Közel egy évig tartott az elméleti és gyakorlati oktatás, képzés. A vizsgáztatást az OBF szakemberei végezték. 1967-ben 24 fő olajbányász vizsgázott bányamentésből, kitörésvédelemből.

A mátraaljai csoport szoros kapcsolatba került a gáz- és olajbányászok helyi csoportjaival, és közös programokat is szerveztek. Ezt a kapcsolatot még tovább erősítette az Ecséden megalakult Csővezeték Építő Üzem is, amely szintén az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt megbízásából végzett gáz- és olajvezeték-építéssel kapcsolatos feladatokat az ország egész területén. A Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztály helyi csoportjai szívesen látogattak Visontára, ahol a külfejtést és a 800 MW-os erőművet tanulmányozták.

A mátraaljai lignitbányászat 50. évfordulója alkalmából *dr. Halász Tibor* igazgató bevezető előszavával *Dénes Ottó* okl. bányamérnök, csoporttitkár „A mátraaljai szénbányászat fejlődése az elmúlt 50 évben” címmel írt cikket a BKL Bányászat 1969. 12. számában. Leírja, hogy 1908-ban *Rádi Andor* nyitott bányát Rózsaszentmártonban, a kezdeti termelés 200 t/év volt. Az 50 éves fejlődés eredménye lett a 4,7 Mrd Ft beruházással megvalósuló visontai külfejtés, mely 7,5 Mt lignitet termelt évente a 800 MW-os visontai hőerőműnek. Ebből kitűnik az is, hogy ma 2008-ban a mátraaljai lignitbányászat közel 100 éves múltat tekinthet vissza.

1969-ben a tröszt Petőfibányáról Gyöngyösre tette át a székhelyét a Róbert Károly úti 4 emeletes épületbe. A Petőfibányáról áttelepült mérnökök, technikusok lakást kaptak és megfelelő körülmények között dolgozhattak Gyöngyösön. A cég neve is megváltozott: Mátraaljai Szénbányák, az OMBKE helyi szervezet neve: Mátraaljai Csoport lett. A csoport tevékenységi köre is átalakult, a mélyművelésű bányák megszűntek, a külfej-

tésés bányászatra tevődött át a hangsúly. 1966-ban a Miskolci Műszaki Egyetemen megkezdődött a külfejtéses bányamérnökképzés levelező tagozaton. A Mátraaljai Szénbányáktól több mint 20 fő iratkozott be a szakmérnökképzésre. 1969-ben 22 fő kapott külfejtéses szakmérnöki oklevelet Miskolcon.

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt sem, hogy 1959-től a helyi szervezet a bányorvosokkal szoros kapcsolatot tartott. *Dr. Orincsay József* üzemi főorvos a szücsi bányaszerencsétlenség idején elsőik között ment le a bányába és több ember életét mentette meg. Utódai, *dr. Krizsó László*, *dr. Dóra Ferenc*, *dr. Wilmer László* főorvosok szintén szívükön viselték a mátraaljai bányászok egészségét. Tagjai voltak az egyesületnek, több előadást tartottak, vizsgálataikról, tapasztalataikról szakkikkek formájában is hírt adtak a BKL Bányászatban. Egyesületi rendezvényeink szorgalmas tagjai voltak.

1974-ben elkészült a Mátraaljai Szénbányák irodaháza mellett (Róbert Károly út 19.) az új „bányakaszinó”, amit az akkori nomenklatúra szerint nem lehetett így nevezni, ezért „központi tanácsterem” elnevezéssel illették. Az impozáns épületet saját tervező irodánk tervezte és a szénbányák vegyesüzeme volt a kivitelezője. Az 570 m² alapterületű épületben kb. 140-150 fős színházterem (előadó), több kisebb tárgyaló, étkező és modern konyha volt. Itt a legigényesebb rendezvények is megtarthatók voltak. 4 alkalommal szerveztünk nemzetközi részvételű lignitszemináriumot, egyszer brikettálási konferenciát, 4 alkalommal nemzetközi rekultivációs ankétot, szalagszimpóziumot és több országos jellegű tanácskozást. A legtöbb összejövetelen képviseltette magát a Gagarin Hőerőmű ETE helyi szervezete is.

Az 1970-es évek végén Visontán megalakult a rekultivációs üzem is, és kiváló eredményeket produkált a hányók újrahasznosításában. Szántóföldi, kertészeti növénykultúra mellett szőlőültetvényeket is telepítettek, és a termelt szőlőből kiváló borokat készítettek a rekultivációs (Tévény) pincében. Olaszrizling, kékfankos, zöldszilváni, muskotály borokat palackoztak, amelyeket jól értékesítettek. A tudományos igényességgel megvalósított rekultivációs tevékenységnek híre ment az országhatáron kívül is. A rekultivációs licencet még az amerikaiak is megvették.

Az OMBKE Budapesten, az Anker-közben működő székhelyén *dr. Bakó Károly* kohómérnök volt az igazgató, aki megállapodott *dr. Győry Sándor* vezérigazgatóval és *dr. Goda Miklóssal*, a helyi szervezet elnökével, hogy reprezentációs célra önköltségi áron rekultivációs bort ad az egyesületnek. Így az ország összes helyi szervezete, az OMBKE-val kapcsolatos egyesületek, intézmények és külföldi szervezetek a valóságban is láthaták, érzékelhették a visontai rekultivációs tevékenység eredményeit.

1974. július 1-jén megalakult Tátabányán a Magyar Szénbányászati Tröszt. Vezérigazgatója *Seregi János* okl. bányamérnök, vezérigazgató-helyettese *dr. Tamásy István* okl. bányamérnök lett. Mind a felsőbb vezetőkkel, mind a többi műszaki, közgazdasági vezetővel a Mátraaljai Szénbányák vezetői, a helyi szervezet képviselői

jó kapcsolatot alakítottak ki. Tudott dolog volt, hogy a Bükk Energetikai Kombinát megvalósítását – amely Bükkábrányban 2000 MW-os erőmű építését és 20 mill. t/éves lignit- külfejtés megvalósítását irányozta elő – megelőzi az eocén program. A Szénbányászati Tröszt ezt az elképzelést támogatta, és el is kezdték az eocén bányák nyitását, korszerűsítését. A Szénbányászati Tröszt támogatta azt a koncepciót, hogy a Mátraaljai Szénbányák a szalagpályák, elektromos berendezések, vasszerkezetek gyártásában – mivel ebben nagy tapasztalata van – vegyen részt, és legyen fővállalkozó kivitelező az eocén programban. Több mint 1 milliárd Ft értékű kivitelezést valósított meg az eocén program keretében vállalatunk. *Fekete Lajos* és *Barabás Mihály*, *dr. Tóth István* vezérigazgatók minden beruházási tanácskozáson kiemelték, hogy a Mátraaljai Szénbányák jó minőségben, határidőre teljesíti a szerződésben vállalt kötelezettségeit. Az OMBKE Mátraaljai Szervezet vezetői felvették a kapcsolatot a tatabányai, oroszlányi, dorogi helyi szervezetek vezetőivel, és közös programokat, személyes kapcsolatokat építettek ki. Több alkalommal látogattak Gyöngyösre, Visontára, meggyőződve arról, hogy az eocén program kivitelezéséhez minden műszaki feltétel rendelkezésre áll. Különösen értékelték a petőfibányai gépüzemben megvalósult modern technikát. *Kovács János*, *Csaszlava Jenő*, *Vér László*, *Monos Rudolf*, *Vass László* stb. nagymértékben hozzájárultak ahhoz, hogy jó együttműködés alakult ki.

Seregi János vezérigazgató, *dr. Tamásy István* vezérigazgató-helyettes, *dr. Tóth István* főosztályvezető a mátraaljai helyi szervezet meghívására eljöttek Gyöngyösre, és tudományos és aktuális termelési, műszaki kérdésekről tartottak előadást. Több alkalommal tartott előadást a Nehézipari Minisztériumból *dr. Kapolyi László* akadémikus, miniszter és *dr. Juhász Ádám* államtitkár is.

1978-1990 között a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének Heves Megyei Szervezete tageseményeinek meghirdette, hogy szervezzenek minden évben műszaki heteket. A Heves megyei szervezet elnöke *dr. Kovács Jenő* okl. erdőmérnök, a Mátrai Erdőgazdaság vezérigazgatója, titkára *dr. Domán László* okl. gépészmérnök, az Egri Dohánygyár vezérigazgatója volt. *Kovács Jenő* a selmeci, soproni hagyományoknak megfelelően az erdész-bányász barátságot a legmélyebb tiszteletben tartotta és mindenben segítette egyesületünket. Természetesen felhívásuknak kötelességszerűen eleget tettünk, és minden évben megrendeztük november hónapban a „műszaki heteket”. Két napig tartottak a műszaki fejlesztési, közgazdasági, beruházási, munkavédelmi, gépészeti, elektrotechnikai szimpóziumok, ahol 10-12 előadás hangzott el, kerekasztal konferencián, megbeszélésen értékeltük a helyi vezetőkkel együtt a javaslatokat, elhangzottakat. *Dr. Győry Sándor* vezérigazgató és *dr. Goda Miklós* műszaki vezérigazgató-helyettes, valamint *dr. Urbán Gábor* vezérigazgató-helyettes az értékelésnél kiemelte azokat a témákat, amelyeket a vállalati feladatok keretében is meg lehet majd valósítani. A műszaki hetek keretében szervezett előadásokat a megye vezetői is értékelték, és *dr. Goóts*

László főállatorvos, aki a MTESZ és OMBKE helyi szervezetei közötti összekötő szerepét töltötte be, minden alkalommal megdicsérte aktív, eredményes tevékenységünket.

1979. október 3-án Gyöngyösön a Mátraaljai Szénbányák székházában a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem rektora, *dr. Czibere Tibor* és vállalatunk vezérigazgatója, *Győry Sándor* ünnepélyes keretek között együttműködési szerződést írt alá, melyben mind az egyetem, mind a szénbányák több pontban megfogalmazták a feladatokat. Részt vettek a megállapodási szerződés aláírásánál: *Dr. Faller Gusztáv* c. egyetemi tanár, *dr. Bocsánczy János* tanszékvezető egyetemi tanár, *dr. Urbán Gábor* vezérigazgató-helyettes, *dr. Goda Miklós* vezérigazgató-helyettes, az OMBKE helyi szervezet elnöke és *Szabó Imre* titkár is.

A lignittel összefüggő tudományos disszertációk alapján doktori fokozatot kaptak: *Somosvári Zsolt*, *Kesserű Zsolt*, *Schmieder Antal*, *Urbán Gábor*, *Karácsony László*, *Jambrich Rozália*, *Grimpl Elvira*, *Győry Sándor*, *Goda Miklós*, *Szabó Imre*, *Kalmár Imre*, *Faur György*, *Dakó György*, *Dovrtel Gusztáv*, *Breuer János*.

1980. március 12-én *dr. Szabó László*, a Nehézipari Minisztérium főtanácsosa Gyöngyösön tartott előadást a paksi atomerőműről, és elmondta, hogy 1977 óta 11.955 t acélszerkezetet gyártott a reaktorokhoz a Mátraaljai Szénbányák. Reményét fejezte ki, hogy a jövőben is folytatja a vállalat a paksi atomerőmű építésében való részvételét. Igaza lett, folytattuk.

Dr. Szabó László mellett a helyi szervezet meghívására eljött Gyöngyösre előadást tartani *dr. Spilák Ferenc* államtitkár, *dr. Pullai Miklós*, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese, *dr. Bell Béla* akadémikus, *dr. Bod Péter Ákos* miniszter és még sokan mások. A Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemen több alkalommal tartott nagy érdeklődést kiváltó előadást *dr. Kovács Ferenc* akadémikus, *dr. Tarjáni Gusztáv* akadémikus, *dr. Somfai Attila*, *dr. Patvaros József*, *dr. Pethő Szilveszter*, *dr. Kolozsvári Gábor*, *dr. Somosváry Zsolt*, *dr. Tarján Iván*, *dr. Cselényi József*, *dr. Földessy János* professzorok, *dr. Tömpos Endre* docens és még sokan mások. A BKL Bányászatban a megtartott előadásokról beszámoltunk.

Az 1980-1990-es években nemcsak a külfejtéses bányászattal kapcsolatos műszaki kérdésekről hallott az egyesületi tagság, hanem más egyéb területről is. Az erdészeti tudományok és gyakorlati megoldások jeles előadók részéről hangzottak el. Előadást tartott: *Dr. Kovács Jenő* okl. erdőmérnök, vezérigazgató, *Dala László* okl. erdőmérnök, *dr. Jung László* vezérigazgató-helyettes. A város (Gyöngyös) 650. évfordulója alkalmából *dr. Tier Dezső*, a városi tanács elnöke tartott ismertetést.

Rendkívül mozgalmas egyesületi élet alakult ki, ami a Mátraaljai Szénbányákat nagymértékben elősegítette a jó eredmények produkálásában. Ezekben az években a szénbányák éves eredménye 300-350 millió Ft volt. Az ország szénbányái között az elsők voltunk.

1979. szeptember 18-án Balatonfenyvesen *Seregi János*, a Magyar Szénbányászati Tröszt vezérigazgatója – a Dorogi Szénbányák üdülőjének területén – annak az

üdülőnek az alapkövét helyezte el, amelyet a Dorogi-, Nógrádi-, Mátraaljai Szénbányák közös összefogással épített. Az alapkövetételnél jelen volt: *Kroszner László* a Dorogi-, *Zsuffa Miklós* a Nógrádi-, *Győry Sándor* a Mátraaljai Szénbányák igazgatói, a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezetének képviselője, valamint az OMBKE helyi szervezeteinek elnökei, titkárai. Az üdülő tervét a Dorogi Szénbányák tervezői készítették, a kivitelezést a Mátraaljai Szénbányák Vegyes Üzeme végezte. A 4 szintes létesítményben egy turnusban 144-en üdülhetnek. A földszinten helyezkedik el az oktató-, tárgyalóterem, büfé, konyha és a kiszolgáló helyiségek. A három emeleti szinten teljesen egyformák a szobák, így a három bányavállalat dolgozói évenként felváltva lakják majd a szinteket. Egy-egy szinten 9 db 4 ágyas, 6 db 2 ágyas szoba van, minden szobához zuhanyzó és WC tartozik. Az üdülő 1981 májusára készült el. Ennek a közös üdülőnek a megépítésével az OMBKE helyi szervezetei még közelebb kerültek egymáshoz, megismerkedve a szűkebb családi viszonyokkal is.

1974-1992 években megemlékezések, rendezvények, a műszaki-tudományos életben való részvétel, a minden évben megrendezett szilveszteri bál volt, ahová a szomszédos erőmű vezetőit, az ETE tagjait is meghívtuk. Csupán a szakestélyek megszervezését nem sikerült megoldani. 1963-tól a Külszíni Szénbányászati Vállalattal történt összevonás, és az új igazgató, *dr. Halász Tibor* okl. mérnök számára eléggé idegen volt a selmeci, soproni hagyományok, köztük a szakestélyek stb. megtartása, így mi sem szorgalmaztuk eléggé ezt.

1958-tól 1989-ig – a rendszerváltásig – gyakorlatilag a vállalatnál is a Magyar Szocialista Munkáspárt volt a hatalom birtokosa. Minden kérdésben döntő volt a véleménye. Érdekes volt a helyzet mind Petőfibányán, mind Gyöngyösön az OMBKE működését illetően. A helyi szervezetek működését a párt tudomásul vette, de soha nem nyilatkoztak róla semmit, indifferens volt számukra. Ezzel ellentétben a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezetének mátraaljai vezetői, titkárai támogatták és elismerően nyilatkoztak fórumokon is a munkánkról. A szakszervezeti titkárok közül a helyi csoportnak tagjai is voltak: *Berta Tibor*, *Nagy István*, *Németh József*, *Láng János*, *Dóra István*, *Szerencsés István*, aki még a Lignit Baráti Körnek is aktív részvevője, tagja volt.

Visszatérve a selmeci-soproni hagyományokhoz, első ízben 1994-ben *Szalai László*, *Halmi György* kollégák kezdeményezésére – főleg *dr. Kovács Ferenc* dékán segítségével – és a Borsodi Szervezet – *Lóránt Miklós*, *Törő György* – közreműködésével Gyöngyösön a Központi Tanácssteremben megtartottuk az első „Borbálanapi” szakestélyt. Részt vett ezen az összejövetelen *Valaska József*, a Mátrai Erőmű Rt. vezérigazgatója, *Holló Vilmos*, az igazgatóság elnöke is. A jól sikerült szakestély azt eredményezte, hogy a következő években minden Borbála-napkor a mai napig megtartjuk a szakestélyeket.

1992-ben volt Gyöngyösön a Szent Bertalan-tempomban az első Borbála-napi szentmise, amelyet *dr. Nagy Lajos* apát celebrált. Erre az alkalomra a vállalat

zászlót készíttetett. A zászlóavatás után szalagot kötöttek a zászlóra: *Dr. Goda Miklós* vezérigazgató, *Válaska József* vezérigazgató, *Schmidt György* OMBKE ügyvezető igazgató, *Keresztes György* polgármester. *Dr. Goda Miklós* vezérigazgató és *dr. Szabó Imre* főmérnök a szentmisét követően a templomban megjelentek egy részét meghívta a vállalat központi tanácstermében rendezett fogadásra. Itt megjelent *dr. Nagy Lajos* apát és *Keresztes György* polgármester is. *Dr. Goda Miklós* pohárköszöntőjében elmondta, hogy a Borbála-napi szentmisét az elkövetkezendő években rendszeresen megtartjuk, a következő évben Gyöngyösön a Ferencsek templomában és az azt követő években mindig más-más bányásztelepülésen. Eddig Bükkábrányban, Detken, Visontán, Halmajugrán, Mezőkövesden tartottunk Borbála-napi ünnepi szentmisét. A misét követően sorkestélyt is rendeztünk a települések kulturális házában.

1993. március 31-ig a Mátraaljai Szénbányák, mint önálló vállalat megszűnt, egyesült a Mátrai Erőmű Rt.-vel. Ezen alkalomból *dr. Szabó Imre* „Visszaemlékezés a Mátraaljai Szénbányákra” címmel írt összefoglaló tanulmányt, amelyet a BKL Bányászat 126. évfolyam 5. számában olvashatunk. Ebben a rózsaszentmártoni lignitbánya kialakulásától (1908-tól) 1993-ig a vállalat és összes üzemének tevékenységét elemezte. Lapunk hasábjain első ízben közölte mind a vállalat, mind az üzemek vezető tisztségviselőinek neveit is. Egyébként kibővítetten az megjelent a *Benke István* által szerkesztett 3 kötetes „Bányászatunk ezredéves története” c. könyvben is.

A Mátraaljai Szénbányák Mátrai Erőmű Rt.-be történt „beolvasztása” után sem változott az egyesületi élet, továbbra is élt és él ma is az OMBKE helyi szervezete.

1993-ban *Varga József*, *Karacs Imre*, *dr. Dakó György* és *dr. Szabó Imre* kezdeményezésére megalakult Gyöngyösön az OMBKE Mátraaljai Szervezet Lignit Baráti Köre, amely 15 éve önálló éves munkatervvel a helyi szervezet támogatásával végzi tevékenységét. Évente hat rendezvényt szervezünk, ahol előadások, társas összejövetelek, üzemlátogatások, baráti találkozók vannak. A teljesség igénye nélkül beszámolhatunk arról, hogy a meghívásunkra eljöttek előadást tartani: *dr. Földessy János* egyetemi tanár, *dr. Tolnay Lajos* elnök-vezérigazgató, *dr. Gagyai Pálffy András* igazgató, *Podányi Tibor*, *Jung László* vezérigazgató-helyettes, *dr. Kapolyi László* akadémikus, *dr. Nagy Lajos* apát, *Benke István* főmérnök, *dr. Böhm József* dékán, *Rabi Ferenc* BDSZ elnök, *Markus Kosma* elnökhelyettes, *dr. Misóczky Lajos* egyetemi tanár, *dr. Gerse Károly* igazgató, *Hován Ágoston* esperes, *dr. Szabó György* elnök-vezérigazgató.

Rózsaszentmártonban, a lignitbányászat bölcsőjében, 1993-ban Bányászati Emlékház nyitotta meg kapuit, amit a község polgármestere, *Sipos Jánosné* példamutatóan támogat, és *Varga József*, *Hamza Jenő* bányamérnökök igazgatnak.

Szücsi községben az OMBKE Mátraaljai Szervezete, a bányász szakszervezet és az önkormányzat minden

évben megemlékezik az 1959-ben elhunyt bányaszerencsétlenség halottjairól.

1999-ben a Mátravidéki Erőmű megalakulásának 50. évfordulója alkalmából az Elektrotechnikai Tudományos Egyesület (ETE), a Magyar Villamosművek Rt. és az OMBKE Mátraaljai Szervezete közreműködésével Lőrinci községben (ma már város) nagyszabású megemlékezés volt. *Kerényi A. Ödön*, *dr. Stróbl Alajos*, *Halasi Zoltán*, *Szabolcsi Géza*, *Begov Aladár*, *dr. Szabó Imre* és még sokan mások közreműködésével előadások hangzottak el az 50 év tevékenységéről. Erről az MVM Rt. külön kiadásban is beszámolt.

Az egyesülethez kapcsolódnak az évfolyam-találkozók is. Az 1958-ban végzett bányamérnökök 5 évenkénti találkozóját szerény személyem és *Csizmadia Lajos* szervezi. Az első megbeszélést mindig Budapesten, az OMBKE központjában tartjuk, itt beszéljük meg a részleteket. Eddig a találkozóról a legtöbb esetben a BKL Bányászatban is beszámoltunk. Az egyetemi találkozónkon jöttünk össze 1956-ban külföldre távozott évfolyamtársunkkal, *Zoltán István* bányamérnökkel – az osztrák bányászati egyesület vezetőjével – aki meghívta a gyöngyösi helyi csoportot Ausztriába a „Köflach”-i külfejtés megtekintésére. Csoportunk eleget tett a kérésnek és 1999. május 28-30-án *Hamza Jenő* vezetésével megnéztük a külfejtést. A 24 fős egyesületi csoportot *Zoltán István* – aki egyben a bánya igazgatója is – szívélyesen fogadta, és mind szakmai, mind házigazda szempontjából is a maximálisat nyújtotta.

2000. november 23-án *Kiss Dezső* ny. vezérigazgató, a Borsodi Nyugdíjas Baráti Társaság elnöke – *Lóránt Miklós*, *Bartha Alfonz*, *Törő György* és mások társaságában jött el Gyöngyösre, és beszámolt a borsodiak munkájáról, tartalmas életvitelükről. Hasonló találkozás volt a Nógrádi Szervezettel is. *Józsa Sándor*, *Czene Géza*, *Vajda István*, *Kozma Miklós*, *Sült Tibor* és még sokan mások jöttek el Visontára és Bükkábrányba, ahol hasznos tapasztalatokat szereztek, és fehér asztal mellett jól elbeszélgettünk, nosztalgiztunk az elmúlt évek eseményeiről. Természetesen mi is meglátogattuk mind a borsodiakat, mind a nógrádiakat.

Az ETE helyi csoportjával a mai napig jó a kapcsolat, a Lignit Baráti Kör rendezvényein is részt vesznek. Általában 2 évenként a német tulajdonos támogatásával tanulmányi kirándulást szervez az OMBKE helyi szervezete és az ETE helyi szervezete közösen Németországba, vagy az országon belül. A selmeci kirándulásokon is 30-40 fővel rendszeresen részt vesz a helyi szervezet. Kiemelném, hogy az utóbbi években *Nagy Lajos* okl. bányamérnök, a Bányászati Szakosztály elnöke, az OMYA EGER Kft. ügyvezető igazgatója szoros kapcsolatban van a Mátrai Erőmű Zrt.-vel, mivel ők szállítják a mészkövet az erőműben megépült kéntelenítő berendezéshez. Az egeri és mátraaljai helyi szervezetek üzemlátogatások szervezésével is mélyítik a két társaság közötti együttműködést.

Az 1993-ban alakult Bükki Energetikai Kombinát Alapítvány anyagi támogatásával 1996-ban az OMBKE Lignit Baráti Körének vezetősége elhatározta, hogy a

BKL Bányászatban 1950-től megjelent, a lignittel és a mátra-bükkaljai bányászattal kapcsolatos szakcikkeket, híryanagyokat, közleményeket, nekrológokat kigyűjtik és megjelentetik több kötetben. Eddig 4 kötet jelent meg. A kötetek összeállításában részt vettek: *Sőregi Zsolt, Varga József, Karacs Imre, Hamza Jenő, Csizmadia Lajos és dr. Szabó Imre*. A kötetek megtalálhatók: a Mátrai Erőmű Zrt.-nél Visontán és Bükkábrányban, Budapesten az OMBKE könyvtárban, a Magyar Bányászati Hivatalban, Miskolcon a Műszaki Egyetem könyvtárban, Rózsaszentmártonban a Bányászati Gyűjtemények Emlékházában, Gyöngyösön a városi könyvtárban és a Mátia Múzeumban. Ezzel segítettük azokat a szakembereket, akik kíváncsiak valamilyen lignittel kapcsolatos cikkekre, közleményre, nem szükséges több száz lapot végignézni, a kötetekben rálelhet a keresett cikkekre vagy közleményre.

A létszám alakulását az ötven év alatt a mellékelt ábra mutatja (1. ábra).

A helyi szervezethez egyesületi tisztségviselők a következők:

OMBKE alelnök: *Dr. Győry Sándor* (1982-1988)

OMBKE Bányászati Szakosztály alelnöke: *Derekas Barna* 2007-től

OMBKE választmányi tag: *Hamza Jenő* 2004-től

BKL Bányászat szerkesztő bizottsági tagok:

Dr. Szabó Imre 1976-tól

Molnár Imre (1994-1996)

G. Molnár Ferencné (2001-2005)

Dr. Dovrtel Gusztáv 1995-től

Kiemelt kitüntetést kaptak:

Kossuth-díj: *Ursitz József*, 1962

Állami Díj: *Dr. Győry Sándor*, 1983

OMBKE tiszteleti tag: *Dr. Szabó Imre*, 2004

A helyi szervezet elnökei:

Baják István (1958-1972)

Dr. Goda Miklós (1972-1994)

Breuer János (1994-2004)

Derekas Barna 2004-től

A helyi szervezet titkárai:

Sátory Sándor (1958-1960)

Dénes Ottó (1960-1974)

Dr. Szabó Imre (1974-1989)

Breuer János (1989-1994)

Szalai László (1994-1997)

Hamza Jenő (1997-2004)

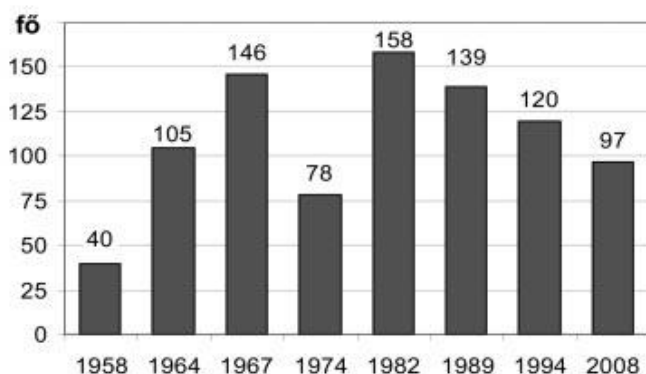
Dr. Dovrtel Gusztáv 2004-től

Vezetőségi tagok 2008-ban:

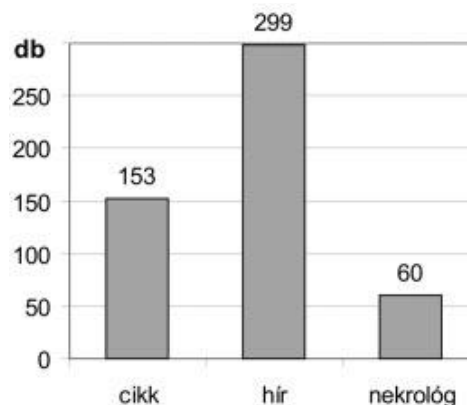
Sőregi Zsolt, Bóna Róbert, Halmai György,

Szomor László, Hamza Jenő, Dr. Szabó Imre

1983-ban és 2001-ben a BKL Bányászatban célszám jelent meg. Az 50 év alatt 153 szakcikk, 299 híryanagy, 60 nekrológ jelent meg, és 27 kirándulást, tapasztalatcserét szerveztünk (2. ábra).

1. ábra: A taglétszám alakulása

2. ábra: A publikációk száma

DR. SZABÓ IMRE okl. bányamérnök, okl. munkavédelmi szakmérnök, az OMBKE tiszteleti tagja. 1958-ban végzett Sopronban a Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karán. Mérnöki pályafutását a Mátravidéki Szénbányászati Trösztnél Petőfibányán kezdte, üzemmérnök, osztályvezető-helyettes, a Központi Bányamentő Állomás vezetője, főmérnök, majd 1970-től 1981-ig beruházási főmérnök, 1981-től a vállalat termelési főmérnöke. 1993-tól 2000-ig a Bükk Energiakombinát Alapítvány főmérnöke. Gyöngyösön a Lignit Baráti Kör elnöke, az OMBKE Ellenőrző Bizottság tagja, 1976-tól a mai napig a BKL Bányászat szerkesztő bizottsági tagja.

Személyi hírek

Dr. Tisza István kitüntetése

Dr. Tisza István tagtársunk, a Baranya megyei Társadalmi Egyesületek Szövetségének elnök-ügyvezetője a *Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztje* kitüntetésben részesült 15 éves társadalmi munkájáért. A kitüntetést Szili Katalin, az

Országgyűlés elnöke a Baranya megyei Közgyűlés 2009. április 22-ei ülésén adta át.

Ezúton is gratulálunk tisztelt Tagtársunknak, további jó egészséget kívánunk! Jó szerencsét!

Szerkesztőség

Emlékezzünk Szellemy Gézára (1849-1909)

RÉTHY KÁROLY ny. geológus (Budapest)

Születése 160. és halála 100. évfordulóján emlékezzünk Szellemy Géza bányamérnök, geológus, bányatanácsos életére, munkásságára. Aki 1875 és 1909 között Nagybánya vidéke földtani, érteleptani kutatásának és fémhányászatának egyik legkiválóbb szakembere volt.

Szellemy Géza 1849. május 8-án született Bars vármegyében, a Terecsénhez közeli Nemeskosztolány (ma Zemianske Kostolany, SK) kisközségben, ahol apja evangélikus lelkész volt [4]. Tanulmányait a szülőfalujában, majd a selmecbányai evangélikus középiskolában végezte, ahol 1867-ben érettségizett. Utána a Bányászati és Erdészeti Akadémián folytatta tanulmányait (1867-1872), ahol bányászatot, geológiát, kémiát és géptant hallgatott, ami későbbi munkáiban is nyomon követhető. Az akadémiai tanulmányai után állami szolgálatba lépett, s 1872-től 1875-ig az akadémián *Farbaky István* professzor mellett, az általános és vasgyári géptan tanszékén tanársegéd [3, 5]. Abban az időben, amikor a selmeci akadémián új tanszékek jöttek létre, és az oktatás szakosodásával jelentős változásokra került sor, amit az uralkodó 1872-ben hagyott jóvá [6].

A fiatal tudószakember 1875-ben került a nagybányai kerületi bányagazgatósághoz, amikor annak igazgatója *Szakmáry Sámuel* miniszteri tanácsos volt, ahol közel 35 évig tevékenykedett. Kezdetben Kapnikbányán dolgozott [10], 1878-ban a boszniai hadjáratban szolgált a hadi éremmel tüntették ki. 1884-ben már a nagybányai kerületi bányagazgatóság gép- és építésügyi hivatalának segédfelügyelője. 1885-87-ben az óradnai bánya- és kohóhivatal főnöke, 1888-tól a nagybányai bányagazgatóság gép- és építésügyi hivatal felügyelője, 1892-től haláláig a kerületi bányamérnökség főmérnöke [10]. Az 1907-től bányatanácsosi címmel felruházott [7] *Szellemy Géza*, aki az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Nagybánya vidéki Osztályának alapítója, 1901-1909 között titkára [9], s 1904-ig az Erdélyi Múzeum Egyesület Nagybánya vidéki Osztályának választmányi tagja volt, 1909. október 17-én hunyt el Nagybányán [2], és az ottani református temetőben nyugszik [1].

Szellemy, akit munkája, tevékenysége Nagybányához és vidékéhez kötött, pályája kezdetén főleg gépészeti, bányászati és ércelőkészítési területeken fejtett ki tudományos munkát. Azonban pályájának a második felében, mint aki számos tudományágban otthonos, kimagasló részt vállalt a Vihorlát-Gutin hegyvidék földtani vizsgálataiból, az iparilag hasznosítható ásványi nyersanyagok kutatásából, feltárásából, azok megismertetéséből, kitermeléséből és gyakorlati hasznosításából. Abban az időben, amikor a Magyar Földtani Intézet igazgatója

Böckh János akadémikus (1876) volt, s az ország iparosodása folytán hatalmas nyersanyagigény lépett fel, és nagyon megsaporodtak a gyakorlati irányú földtani kutatások. Ekkor, mint a nagybányai kerület főmérnöke, igazi tudós egyéniség és kitűnő megfigyelő, aki jelentős földtani, bányászati tapasztalattal rendelkezett, minden nagybányai és annak környékén található kincstári bányáról részletes földtani, teleptani felmérést készített. Erre áldozta csaknem minden energiáját, tudását.

1894-ben, amikor a selmecbányai székhellyel működő fiatal OMBKE Nagybányán tartotta első vándorgyűlését, amelynek Bittsánszky Ede miniszteri tanácsos, nagybányai területi bányagazgató volt a házigazdája, írta *Szellemy* és *Palmer Andor* főbányatanácsos a *Palmer Kálmán* szerkesztette „Nagybánya és környéke” tanulmány „Nagybánya és környékének bányászata” című fejezetét. Ugyancsak ekkor írta a „Nagybánya és vidékének fémhányászata” című tanulmányát. Ezekben a munkáiban a nagybányai bányakincstár gazdag levéltárának adatait alapos és megbízható tudományossággal dolgozta fel. Ekkor *Szellemy* már elismert szaktekintély, és aktív részvevője volt a magyarországi földtani, bányászati tudományos életnek.

Ennek jegyében állította össze az 1896-os budapesti országos ezredévi bányászati, kohászati és geológiai kongresszusra a „Vihorlát-Gutin trachit-hegység értelepei” című értekezését is, 26 ábrával, több szelvényvel és egy földtani térképpel, amely német és francia nyelven is megjelent. *Szellemy* ezzel járult hozzá az első hazai bányászati, kohászati és geológiai tudományok addig legkomolyabb nemzetközi kihatású rendezvényéhez, ezen tudományágak további fejlesztéséhez. *Papp Károly* geológus professzor 1909-ben, „A geológia halottai” című megemlékezésében, amely a Földtani Közlönyben jelent meg, azt írta róla: „Hazánk leggazdagabb fémhányavidékének a bibliája ez a munka, mely egyedül is hírnevet biztosítana szerzőjének a bányageológiai irodalomban.” *Szellemy* írta meg az 1908-ban megjelent Szatmár vármegye monográfiájának geológiai és bányászati fejezetét, valamint Felsőbánya geológiai és kőzet-tani áttekintését. A nevezetesebb munkái közé sorolandó még „Az óradnai havasok értelepei” című tanulmány is. A Nagybányáról és vidékéről megjelentetett teleptani, ásványtani dolgozatai, monografikus jellegű bányageológiai értekezései igen magas színvonalú földta-

ni, bányászati képzettségről, tapasztalatról és tudományos igényességről tanúskodnak.

Szellem teleptani, ásványtani és monografikus jellegű bányageológiai értekezései igen fontos részévé váltak Nagybánya és vidéke, valamint Óradna földtani, teleptani irodalmának. Ezek mellett hidrogeológiai, földrajzi, bányászattörténeti és társadalmi témájú publikációi is voltak. Ilyenek: Nagybányának használati vízzel való ellátása, Nagybányának és környékének magassági viszonyai. Adatok a bányászat fejlődési történetéhez. Munkások a bányászatnál a múltban és jelenben. De szépirodalmi tevékenysége sem elhanyagolható. A nagybányai és felsőbányai lapok tárcarovataiban, a bányászéletet és a bányászleleket jellegzetességeit bemutató írásai, bányáztörténetei is megjelentek.

Tudós egyéniség volt, akinek pályája egész a haláláig töretlenül ívelt felfelé, a budapesti és párizsi bányászati kongresszusokon előadott tudományos értekezéseivel és a különböző szaklapokban megjelentetett tanulmányaival nagy elismerést vívott ki [2]. Mind a bányászat, mind a geológia területén elsőrangú szaktekinvének örvendett. Eredményes munkáira még hosszú évek múltán is bizalommal támaszkodhattak az utána következő nemzedékek. Ezt azért fontos kihangsúlyozni, mivel neve és tevékenysége ma már méltatlanul feledésbe merült. Életének és megjelent munkáinak teljes körű magyarországi ismertetésére máig nem került sor.

Szerteágazó tudományos és gyakorlati tevékenységei mellett, *Szellem* Nagybánya más prominens személyeivel együtt aktívan részt vállalt a város kulturális és társadalmi életéből is. Nem volt olyan kulturális törekvés, tevékenység, melyet ne támogatott volna, vagy előharcosa ne lett volna, mint például a Teleki Társaság megalakulásának. Továbbá városi képviselő, egyháznak gondnoka, jegyzője. Ezenkívül elévülhetetlen érdemeket szerzett az 1898-ban megalakult nagybányai Múzeum Egyesület munkáiban. 1900-1904 között pedig részt vállalt az 1904-ben megnyílt nagybányai múzeum szervező bizottságának munkájában is, melynek választmányi tagja volt. Adományaival segítette az alakuló nagybányai múzeumot, a tanulni óhajtó s rászoruló bányászok gyerekeit és szaktudásával irányította a mellette felnövekvő ifjú nemzedéket. Később pedig az érvenyesülésükben és kutatómunkáikban jó tanácsokkal látta el őket. Mint egy igazi idealistának, célja a régi bányászszellem ébrentartása, vagyis az összetartozás, a megbecsülés és ragaszkodás érzetének erősítése volt. Élete és munkássága példaként szolgált az ifjabb nemzedékek számára. Halála után ennek a jó szándékú családi hagyománynak egy alapítvány volt a folytatása, amelyet *Szellem* özvegye hozott létre a tehetséges szegénygyerekek megsegítésére. Odaítéléséről az OMBKE Nagybánya vidéki Osztályának választmányi gyűlése határozott [8].

Születése és halála évfordulóján elfogultság nélkül mondhatjuk azt, hogy az egyetemes magyarság, s ezen belül a Nagybánya vidéke magyarságának egyik legnagyobb szerűbb tagja, tudós egyénisége volt, aki előtt ma is fejet kell hajtani.

Megjelent tanulmányai:

1. Versuche mit der Jordan'scheu Handbohrmaschinen. ÖZBH, 1880. 6-8. – Kísérletek a Jordán-féle kézi kőfúrógéppel. BKL 2. p. 9-11. (1880).
2. Pneumatischer Contre-Balancier für Wasserhaltungsmaschinen. Der praktische Maschinen-Constru-
teur, 1880. 17-19. – Pneumatikus ellensúlyozó víz-
emelő gépek számára. BKL 3. p. 19-22. (1880).
3. Kőrepesztés elmélete s annak alkalmazása az alku-bér meghatározására. BKL 6-7. p. 41-44., 51-53. (1880).
4. Kőfúrógép közvetlen vízerőre. BKL 8. p. 60-61. (1880).
5. Az érc töményítés elméletéhez. BKL 10-11. p. 73-76., 84. (1880).
6. Pneumatischer Regulator für direktwirkende Wasser-
haltungs-Maschinen. ÖZBH, p. 69-71., 88-90. (1880).
7. A delejes elhajlás, légnyomás és hőmérséklet észle-
lése Nagybányán. BKL. (1888-1909).
8. Hydraulische Kraftanlage. Der prakt. Masch. –
constr., p. 2-3., 12-13. (1891).
9. Nagybánya és környéke (Szerk. *Palmer Kálmán*) –
Nagybánya és környéke bányászata. *Molnár Mihály*,
Nagybánya, p. 79-106. (1894).
10. Nagybánya és környékének bányászata (*Palmer*
Andorral). Külön lenyomat a *Palmer Kálmán* szer-
kesztette „Nagybánya és környéke” című munkából.
BKL. 27. Ünnepi szám p. 28-32. (1894).
11. Nagybánya és vidékének fémbányászata (7 diagram
melléklettel). *Molnár Mihály*, Nagybánya, 102. p.
(1894).
12. Die Erzlagertstätten von Nagybánya in Ungarn.
Zeitschrift für prakt. geol., 265-71., 449-57.; 1895. p.
17-30. (1894).
13. Vihorlát-Gutin trachit-hegység érctelepei. – Die
Erzlagertstätten des Vihorlat-Gutin Trachitgebirges.
(Értekezés az ezredévi bány., koh. és geol. kong-
resszusra, francia nyelven is), Budapest, p. 42. (1896.
szeptember 25-26.).
14. A m. kir. kerületi bányamérnökség. – A nagybányai
m. kir. bányagazgatási kerület monográfiája (szerk.
Woditska I.). *Molnár Mihály*, Nagybánya, p. 4-8.
(1896).
15. Bányaszerencsétlenség. Nagybánya és Vidéke. XXV.
18. p. 1-2. (1889).
16. Az óradnai havasok érctelepei. BKL 34. p. 46-49.
(1901).
17. Nagybányának és környékének magassági viszonyai.
Nagybánya, Morvai nyomda, (1903).
18. Adatok a bányászat fejlődési történetéhez. BKL 37.
1904/II. köt. p. 163-168.
19. Nagybánya használati vízzel való ellátása. BKL 39.
1906/II. köt. p. 599-607.
20. Nagybánya bányatársulatának monográfiája. 1906 ?
21. Munkások a bányászatnál a múltban és jelenben.
BKL 41. 1908/I. köt. p. 106-109; Jó Szerencsét!
(1908).
22. Szatmár vármegye (geológiai és bányászati része p.
4-17.; Felsőbánya geológiai és kőzettani áttekintése
p. 220-222.). Budapest, Orsz. Monogr. Társ. (1908).

IRODALOM

- [1] Czigler Z. 1999: *Szellem Gyéza* – vidékünk egyik legjelesebb bányamérnöke. Új Szó, Nagybánya.
- [2] Papp K. 1909: A geológia halottai 1909-ben. Földt. Közl. 561-62.
- [3] Pauer J. 1896: A selmecbányai m. kir. bányászati és erdészeti akadémia története alapításától, vagyis 1770-től kezdve az 1895/96 tanév végéig. Selmecbánya. 117. p.
- [4] Révay K. 1910: Emlékbeszéd *Szellem Gyéza* m. kir. bányatanácsos, az „Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület” nagybányai osztályának elhunyt titkára fölött. BKL 1910. p. 593-596.
- [5] Szinnyei J. 1909: Magyar írók élete és munkái. XIII. köt. 656.
- [6] Zsámboki L. 1983: A selmecbányai akadémia oktatóinak lexikona 1735-1918. INME, Miskolc.
- [7] Zsámboki L. 2002: Emlékkönyv az akadémia képzés megszületésének évfordulóján. Selmecbánya 1762. Miskolc-Kosice, 231-33.
- [8] 1908: Szatmár vármegye. Budapest, 4-17., 220-222., 397.
- [9] 1910: Az Országos Magyar Bányászati, Kohászati Egyesület nagybányavidéki osztályának 1910. 10. 29-én tartott választmányi gyűléséről. BKL 43. 728-730.
- [10] Magyarország tiszti cím- és névtára 1873-1909. Budapest.

RÉTHY KÁROLY 1935-ben született Margittán (Marghita, Románia). 1963-ban szerzett kutató-geológusi diplomát a Kolozsvári Tudományegyetemen, 1969-ben közgazdasági szakvizsgát tett. 1963-tól Miszt- és Laposbányán volt geológus, 1967-1986-ig főmérnöki beosztásban. A kolozsvári és a bukaresti egyetemek valamint a nagybányai főiskola megbízásából egyetemisták nyári gyakorlatait vezette, ill. diplomamunkáik tudományos irányítója volt. Több könyv, tudományos és ismeretterjesztő cikk szerzője, társszerzője.

Válasz Csath Béla hozzászólására

Lapunk 2009/1. száma 59. oldalán *Csath Béla* kollegám csaknem féloldalas írásában helyteleníti, hogy a 2008/4. szám *Hazai Hírek* rovatában a „Sopron és Selmecbánya” című tudósításban az 1927-ben Sopronba került öt szoborral ábrázolt személyek között *Péchy Antal* és *Zsigmondy Vilmost* is professzorként tüntetem fel, holott nem oktattak az akadémian.

A már 5000 kötetre fogyatkozott könyvtáramban megvan „A selmecbányai akadémia oktatóinak lexikona 1735-1918” című, Miskolcon, 1983-ban kiadott kötet, melyben valóban nem szerepel a két kiváló tudós neve, mégis megilleti őket a professzori cím, illetve rang!

Az „Idegen szavak és kifejezések szótára” 1994. évi kiadásából idézem: „professzor” lat. 1. egyetemi v. főiskolai tanár, 2. kollégiumi v. középiskolai tanár, 3. szakértő, elismert szak tekintély vmiben, 4. orvosprofesszor. A 3. és a 4. jelentése szerint tehát nem kell oktatnia a „Professzor” címet viselő személyiségnek. Levelem írásakor, április 16-án a KISALFÖLD hosszabb cikket közöl a győri kötődésű Gecsényi Lajosról, az Országos Főlevéltár főigazgatójáról, háromszor is professzornak titulálja a főigazgatót.

A hozzászólás írója a teljesség kedvéért – talán felvilágosításomra is – 15-20 rövid soros ismertetést ad a két személyiség életéről. Ezeket megköszönve lemosolom és hozzárogzítem következő írásaimhoz: a *MAGYARORSZÁG* című 45 ezer példányos hetilap 1988/22. számában egész, nagyoldalas cikk *Zsigmondy Vilmosról*; a „Száz éve hunyt el *Péchy Antal*, a legnagyobb magyar bányász” című, a *MAGYAR NEMZET* 1995. szeptember 28-i számában megjelent féloldalas cikk és ugyanezen címen a *BKL Bányászat* 1995. évi 6. számában megjelent hétoldalas tanulmány. – Jó, ha az adatok egy helyen vannak.

Baráti üdvözléssel

Molnár László

Bányászati rovat a Reális Zöldek Klub honlapján

Új bányászati rovatot indított a *Reális Zöldek Klub* honlapján (www.realzoldek.hu). Jó szerencsét címen. A lap első bevezető írását, melyet *dr. Simon Kálmán*, a műszaki tudományok doktora írt, már olvashatjuk is.

Örömmel vennénk, ha a rovatban minél több bányászattal foglalkozó írás jelenne meg. A megjelentetni tervezett anyagokat kérjük a rovat szerkesztőjének, *dr. Vojuczky Péternek* (vpeter@voyasoft.hu) megküldeni.

Dr. Horn János

Energetikai kerekasztal

A Magyar Energetikusok Kerekasztala (MEK) a Magyar Elektrotechnikai Egyesület (MEE) támogatásával 2009. június 10-én a Gellért Szálló Gobelin termében rendezte meg nyilvános vitáját „Szakmaiság a magyar energetikában” címmel, melyen az OMBKE Bányászati Szakosztály Budapesti Helyi Szervezet több tagja is megjelent, a vitában *dr. Vojuczky Péter* is részt vett.

Az elhangzott előadások:

Zarándy Pál: Az energiapolitika intézményi háttéréről

Dr. Csom Gyula: Kutatás-fejlesztés, innováció

Dr. Aszódi Attila: Az energetikai műszaki képzés és tájékoztatás helyzete

Dr. Büki Gergely: A MEK állásfoglalása

Az előadások és a MEK állásfoglalása megtalálhatók a www.mee.hu honlapon.

Dr. Horn János

Óriás kotrógép Bükkábrányban

Mind az MTI, mind a televízió beszámolt arról, hogy a világ legnagyobb kompakt marótárcsás kotrógépét helyezték üzembe 2009. június 24-én a Mátrai Erőmű Zrt. bükkábrányi bányauzemében. A 8,1 milliárd forintos beruházás nyomán felavatott „óriás” hét emelet magas, és két, egyenként 4,3 m széles láncalpon mozog. A 12 méter átmérőjű marótárcsa évi 12 millió köbméter meddő vagy lignit jóvesztésére, megmozgatására képes. Ez azt jelenti, hogy 20-30%-kal nagyobb a teljesítménye, mint a második legnagyobb kompakt marótárcsás kotrógépnek, ami az USA-ban, Dallasban működik. A gép üzembe állítása 35 új munkahelyet teremtett.

Dr. Horn János

A geotermálisenergia-hasznosítás jogi szabályozása Magyarországon

DR. ÁRPÁSI MIKLÓS okl. bányamérnök, műszaki tudomány kandidátusa, független szakértő (Budapest)

Jelen cikkében a szerző korábbi tanulmányait is felhasználva elemzi a geotermális energia (földhő), ill. termálvíz energetikai hasznosításának hazai lehetőségeit, a gazdasági és jogi szabályozási környezetet.

A geotermális energiáról – elsősorban a termálvízről – általában

Nemzeti közhely, hogy Magyarország termálvíz nagyhatalom (termálvíz a 30 °C-nál nagyobb felszíni/fakadási hőmérsékletű rétegvíz). Konkrétabban a különböző becslések, számítások szerint hazánk termálvízzel képviselt, a közetvázban lévő földhő nélküli geotermális (termál) energia készletei a következők:

- *statikus* földtani termálvíz-készletek:
~2500 km³ (2500×109 m³)
- *kétkutas* rendszerben *vízvisszahelyezéssel* kitermelhető *dinamikus* termálvíz-készletek:
~380 Mm³/év (380×106 m³/év)
a kitermelhető dinamikus termálvíz-készletek hőtartalma
geotermális energia (ΔT = 40 °C hasznosítási hőlépcső mellett): ~63,5 PJ/év

Mint ismeretes, a termálvíz a megújuló (megújítható) geotermális energia hordozója. A világ megújuló energiaforrásainak (RES) hordozója 92%-ban a víz.

A geotermális energia hazai hasznosítási adatait vizsgálva a helyzet a következő:

- Az éves termálhő-hasznosítás a fenti statikus készletek mindössze ~85 milliomod része.
- A hasznosított termálhő mennyisége (2007):
max. 3,6 PJ/év
- A hasznosított termálhő részaránya az ország primerenergia-fogyasztásában: max. 0,29%
- A hasznosított termálhő részaránya a kitermelhető dinamikus termálvízkészletek hőtartalmával összevetve: max. 5,6%

Mivel hazánkban elkülönített termálstatisztika nincs (soha nem is volt), a fenti számok csak becslésnek tekinthetők. A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal által a befizetett bányajáradékok alapján összesített adatok (2008. április 29.) a fentieknél még siralmasabb képet mutatnak:

- a kitermelt termálvíz mennyisége: 1,28 Mm³/év
- az ebből kinyert/hasznosított termálenergia:
1,863 PJ/év
- a bevallott bányajáradék: 30,7 M Ft/év

Az említett anyagban szerepel az a kitétel: „sajnos vannak olyan másodlagosan energetikai célú hasznosítást is végzők, akik nem szerepelnek e nyilvántartásban”, azaz, akik *nem fizetnek* adóként kirótt *bányajáradékot*. A nemzetközi geotermális ranglistán a korábbi 3.

helyről 2004-ben lecsúsztunk a 7. helyre, olyan országok is megelőznek minket, mint pl. Svédország, de a „mélyrepülés” tovább tart. Geotermális energia alapú *vilamosírási-fejlesztés* az ország területén nincs, pedig a forrásoldali (földtani) lehetőségek adottak.

Ezek után önkéntelenül is felvetődik a kérdés, hogy miért van ez így, azaz ilyen, igen nagy hévízföldtani-geotermális lehetőségek (készletek) megléte mellett a hazai geotermálisenergia-hasznosítás jelenlegi helyzete miért ilyen elszomorító?

A geotermálisenergia-hasznosítás vonatkozásában is megállapítható, hogy a hatékony hazai hasznosítás három alappillére a célirányos *politikai szándék, a rendezett jogi alap és a pénzügyi források*.

A geotermálisenergia-hasznosítás jelenlegi hazai jogi szabályozásának helyzete

Tulajdoni viszonyok

A vizsgálat alapja „A CH-meddő kutak tulajdoni jog rendezésének egyeztetése” c. jegyzőkönyv (Kincstári Vagyongazdálkodási Igazgatóság, Magyar Bányászati Hivatal, Magyar Geotermális Egyesület, Budapest, 1998. V. 20.)

A tevékenységgel összefüggésben érintett három elem tulajdonjogi helyzete:

- A termálvíz (a tevékenység tárgya) *kizárólagos állami tulajdon* (PTK. 172. §.)
- A termálvíz termelő kút tulajdonosa az *állami szervezet, jogi ill. természetes személy*, amelyeknek *költségéből* az adott kút létesült.

A CH-kutatás során leemélyített, de a kivizsgálás során sikertelennek minősített, ún. CH-meddő fúrások esetében az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 109/B §-a alapján a *Magyar Állam a tulajdonos*, mert ezek a fúrások *elkülönített állami pénzalapokból* (kutatási, feltárási alap stb.) létesültek.

A kincstári vagyon nyilvántartásba vételét és a vagyon kezelőjének kijelölését a törvény a Kincstári Vagyongazdálkodási Igazgatóság és a Gazdasági Minisztérium közös feladatákként határozta meg. Ezen feladatot a fenti két szervezet évekig elmulasztotta – „mulasztások törvénysértést” követve el – és ezzel a CH-meddő fúrások átképzésével megvalósítható termálenergia nyerési célú hasznosítás megkezdését jelentősen visszatartotta.

A Magyar Geotermális Egyesület sokéves küzdelme eredményeképpen 2004-ben a 2330/2004. (XII. 21.) Korm. határozat az állami tulajdonú CH-meddő fúrások kezelésére bányavagyon-hasznosító közhasznú társaság alapítását hagyta jóvá, az alapító jogokat a Szénbányászati Szerkezetátalakító Központ (SZÉ-SZEK) számára utalva.

- A felszíni földterület (telek) tulajdonosa az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett személy, ennek jogi háttere a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) 116. § (2) bekezdése szerinti ténymegállapítás.

A ráépítés polgári jogi szabályai itt nem alkalmazhatók, így sem a telek tulajdonosa nem szerzi meg az adott kút tulajdonjogát, sem a kút építtetője nem szerzi meg a telek tulajdonjogát.

A törvényi szabályozás

A geotermális energia hasznosítása alapvetően a vízügyi és a bányászati jogszabályok hatálya alá tartozik. A termálvizek kutatását és termelését a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (Vízügyi törvény) és a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (Bányatörvény) szabályozza.

A Bányatörvény (Bt.) a Vízügyi törvény (Vt.) figyelembevételével, de meglehetősen bonyolult módon, a kivételek említésével szabályozza a geotermális energia igénybevételét. Kimondja, hogy a geotermális energia hasznosítása a Bt. hatálya alá tartozik, de nem tartozik a törvény hatálya alá a geotermális energiát hordozó felszín alatti vizek kutatása és kitermelése. A geotermális energia természetes előfordulásában az állam tulajdonában áll, az energetikai célra kinyert geotermális energia azonban a hasznosítással a bányavállalkozó tulajdonába megy át. A gazdasági miniszter a geotermális energia kutatását és energetikai célú kitermelését belföldi vagy külföldi jogi és természetes személyek, jogi személyiség nélküli társaságok részére koncessziós szerződéssel meghatározott időre átengedheti, de a felszín alatti vizek kitermeléséhez kapcsolódó geotermális energia kutatására és energetikai célú hasznosítására koncessziós terület nem jelölhető ki. A kitermelt geotermális energia után az államot a kitermelt energia értékének 2%-ában meghatározott bányajáradék illeti meg, de nem kell bányajáradékot fizetni a kitermelt geotermális energia 50%-át meghaladóan hasznosított mennyisége után. Ez a kötelezettség egyébként nem érinti a vízügyi törvényben előírt vízkészlehasználati díj fizetési kötelezettséget.

A geotermális energia feltárásához és kitermeléséhez bányatelket kell megállapítani, de bányatelek csak abban az esetben jelölhető ki, ha az nem kapcsolódik felszín alatti víz kitermeléséhez.

A felszín alatti víz kutatásával és kitermelésével nem járó geotermális energia kutatása és energetikai célú hasznosítása bányászati tevékenység, az erre jogosítottak pedig bányavállalkozók. Bányavállalkozónak minősül továbbá a Bt. 3. §, 20. § és 41. § szabályainak alkalmazásában az energetikai célra kinyert geotermális energia vízjogi engedély alapján történő hasznosítására jogosult személy is! A Bányatörvény végrehajtásáról szóló 203/1998.

(XII. 19.) Korm. rendelet szerint viszont az energetikai hasznosítás tekintetében nem minősül bányavállalkozónak az, aki vízjogi engedély alapján geotermális energiát gyógyászati, balneológiai, valamint vízellátási célra használ, még abban az esetben sem, ha azt másodlagos hasznosítással, energetikai célra is hasznosítja.

A jogi szabályozás tehát szigorúan elkülöníteni törekszik a hőenergiát a termálvíztől, a termálhő hasznosítását a hévízhasznosítástól, a vizet és a hőt egyaránt kitermelő bányavállalkozót az ezeket szintén együtt termelő vízjogi engedélyestől. A gyakorlatban azonban ezek a kategóriák nem, vagy csak jogi fikciók útján különíthetők el. Hazánkban ugyanis önálló, az energia hordozójától független iparszerű energiakinyerésre eddig nem került sor, az energiakivétel gyakorlatilag minden esetben hévízből történik, bár az utóbbi években megjelent és egyre nagyobb teret nyer a vízkivétellel nem járó, termálvíztől független „földhő” hasznosítás (hőszivattyúk).

Az állami tulajdonú CH-meddő fúrások termálvíztermelésre történő igénybevételére a vízügyi jogszabályok nyújtanak lehetőséget.

A Bányatörvényt 1997-ben módosították (az 1997. évi XII. törvény), ennek hatályba lépésével a geotermálisenergia-hasznosítás joghézagba került, mert a XII. törvény ellentmondásba került

- önmagával;
- a koncessziós törvénnyel;
- a szakmai környezetben lévő szabályozással (vízügyi, környezetvédelmi törvények).

Jogi „nonszensz” továbbá az is, hogy a Bányatörvény ill. az ehhez kapcsolódó végrehajtási utasítás (Vhr.) a törvény hatálya alá nem is tartozó tevékenység után alapít meg adóként kivetett díjakat (bányajáradék, szennyvíz bírság). A fenti jogi szabályozással az egyetlen kizárólagosan hazai hőhordozót, a termálvizet kivonták a Bányatörvény hatálya alól. (Megjegyzendő, hogy a világon általánosságban a geotermális energia hasznosítása a bányatörvény alapján történik.) Jelenleg hazánkban a termálenergia-hasznosítás jogi alapját a Vízügyi törvény jelenti.

Ha a termálenergia (földhő) nem a vízhez kötődik (pl. a hőszivattyús hasznosítás), akkor a Bányatörvény útmutatásai a mérvadóak.

A Magyar Geotermális Egyesület (MGtE) szakemberei több ízben foglalkoztak az 1993. évi XLVIII. törvény módosítását jelentő 1997. évi XII. törvényben leírtakkal, mivel szerintük ez a törvény nem alkalmas a geotermálisenergia-hasznosítás jogi szabályozására (MGtE Álláspon, 1997. november 26.).

A szénhidrogén-kutatás során mélyített – és a termálvíz-hasznosításban érintett – CH-meddő fúrások állománya

Mint ismeretes, Magyarország fúrások megkutatottsága (fúrás/földterület = db/km²) igen nagy. A CH-kutatás során mélyített, de szénhidrogénekre meddő fúrások száma mintegy 3000. Ezek közül a MOL Geotermia Projekt szerint mintegy 1000 olyan fúrás van, amely geo-

termális fluidum (termálvíz, nedves gőz) nyerésére alkalmas. Az ország területén mintegy 190 CH-meddő fúrást mutattak ki, amelyek célirányos átképzésük után alkalmasak nagy entalpiájú és nagy hozamú ($T_f \leq 100^\circ\text{C}$, $Q_h \leq 2500 \text{ m}^3/\text{nap}$) geotermális fluidum termelésére, s így a hazai „zöld” áramtermelés forrásoldali lehetőségeinek biztosítására.

Egyes CH-meddő fúrások tulajdonjogára a MOL Rt.-nek a CH-meddő fúrások állami tulajdonban lévőségéről tett nyilatkozatából lehet következtetni.

A geotermálisenergia-hasznosítás környezetvédelmi aspektusai

Közismert, hogy a termálvíz tiszta, környezetbarát, légszennyezést (ÜHG kibocsátást) csökkentő, megújuló energiaforrás.

A felszíni és mélységi vizek védelmének érdekében – készlet- és környezetgazdálkodási szempontból – *legideálisabb a hőhasznosított termálvíz visszahelyezése* (vízviszanyomás, visszasajtolás) a termálvíz tárolókba (rezervoárokkba), vagy azokkal egységes hidrodinamikai egységben (rendszerben) lévő víztároló rétegösszletekbe.

A fenti cél eléréséhez egyetlen *támogató szabályozás sem létezik*, ellenben az állam részéről jelentkező *fiskális szemlélet* alapján a vízviszanyomás elmaradását büntetik (szennyvíz bírság), így próbálva a vízviszanyomást kikényszeríteni.

A hasznosított termálvíz visszanyomását a Bányatörvény alapján bányavállalkozóra átmintásított „termálkertészekkel” akarják végrehajtani úgy, hogy *ezt sem a jelenlegi jogrendszer, sem a gazdasági szabályozók nem támogatják* (pld. K+F támogatási alap létrehozásával), emellett nincs figyelembe véve az sem, hogy a termálhő hasznosító vállalkozók sem szakmailag, sem gazdaságilag nincsenek megfelelően felkészülve a vízviszanyomáshoz.

A nem büntető, hanem a *vízviszajuttatást támogató* hazai jogi szabályozás jelenleg teljesen hiányzik.

A termálenergia a *legolcsóbb megújuló energiaforrás hazánkban*. Megállapítható azonban, hogy a megújuló energiákra, valamint az éghajlat-változásokra eddig kidolgozott stratégiák több vonatkozásban ellentmondanak egymásnak. A vonatkozó EU előírások teljesítése is inkább valamiféle *alku* tárgyát képezi a hazai hivatalos szervek részéről. A CO₂-kvóta kereskedelem bevezetésének jogi szabályozottsága sem megfelelő.

A geotermálisenergia-hasznosítás törvényi-pénzügyi támogatása

A geotermálisenergia-hasznosítás (villamos áram előállítás és közvetlen hőhasznosítás) a világon mindegyik *nyereséges* üzlet, ill. a kezdetekben jogilag-pénzügyileg *támogatott* tevékenység.

A megújuló energiahordozók körén belül a geotermálisenergia-hasznosítás támogatásában az E-27 tagországok közül Ausztria, Németország, Svájc, Dánia jár elől. Ezekben az országokban az *első lépést a jogi szabá-*

lyozás (törvényi háttér) megteremtése jelentette, melyet a *normatív támogatási rendszer* kialakítása követett.

Magyarországon a geotermálisenergia-hasznosítás (de csak a hőhasznosítás!) közvetlen támogatást a KEOP (Környezetvédelem és Energia Operatív Program) keretében kaphat. A KEOP támogatás prioritási sorrendjében *csak a 4. helyen* szerepel a termálenergia a „geotermikus energiafelhasználás növelése” címszó alatt, a közvetlen megújulóakra jutó támogatás 50 Mrd Ft, ami az 1054 Mrd Ft keretösszegnek kevesebb mint 5%-a! Támogatás esetlegesen nyerhető még az ÚMFT Vidékfejlesztési Programjából (geotermális fűtés/hűtés, szárítás).

A *közvetlen támogatás* (geotermális villamos energia kötelező átvételi ára, CO₂-kvóta kereskedelem) rendszere gyakorlatilag nem működik.

A Nemzeti Energiatakarékosági Programból csak hőszivattyús fűtőkorszerűsítésre nyerhető igen mérsékelt pályázati támogatás, nem működik továbbá az Adótörvény (1996. évi LXXXI. tv.) a társasági adóról szóló 7. § (1) bekezdésében szereplő kitétel sem, mely szerint az adott cég (vállalkozó) adózás előtti eredményét esetlegesen csökkentheti a környezetvédelmi kötelezettség fedezetére történő ráfordításának értékével.

Sem a *magánszemélyek jövedelemadójáról szóló törvény*, sem a *vámtörvény* nem tartalmaz kedvezményekre vonatkozó szabályozást.

Összefoglalva, a *geotermálisenergia-hasznosítás* Magyarországon jelenleg gyakorlatilag *semmilyen törvényi-pénzügyi támogatásban* nem részesül, helyette az állam fiskális szemléletű, többszörös adóztatásban, bírságolásban testet öltő gyakorlata állapítható meg.

Ennek kedvező megváltoztatásához első lépésként meg kell teremteni a jogi-támogatási *esélyegyenlőséget* a termálenergia számára a fosszilis, de a megújuló energifajtákkal (lásd a biomassa túldimenzionálása) szemben is! *Prioritási sorrendet* kell meghatározni a légszennyezés (CO₂ emisszió) csökkentésére alkalmas megújuló energifajták között is.

Az elkülönített jogi szabályozás kérdése

Önálló jogi keret létrehozására először 1997-ben, a Magyar Geotermális Egyesület tett javaslatot. A kidolgozandó önálló jogi keret vagy egy „*Megújuló Energia-törvény*”-en belüli (a geotermia számára elkülönített) szabályozás formájában, vagy egy „*Termáltörvény*”-ben ölthet testet.

Az új törvényben rögzíteni kell az alábbiakat:

- a geotermális energia az egyetlen kizárólagos hazai megújuló energiaforrás, a káros ÜHG kibocsátás leghatékonyabb és legolcsóbb eszköze;
- a geotermális energia (termálvíz) készleteink gyakorlatilag kimeríthetetlenek;
- a földhőszivattyúk lényegesen jelentősebb elterjedése biztosítható hazánkban (lásd a világ termálstatistikája);
- állami K+F alap létrehozása (bányajáradékból, vízkészlethasználati járulékból) szükséges,

- a geotermális referenciaprojektek, megvalósíthatósági tanulmányok finanszírozására kockázati alap létrehozása szükséges,
- a 23/2007. (III. 29.) MeHvM rendeletnek a geotermális alapú áramfejlesztésre vonatkozó támogatást tiltó utasítását fel kell oldani,
- ki kell kérni – és figyelembe venni – a tárgyi szakmai civil szervezetek véleményét,
- az elkapkodott „társadalmi” meghallgatások és viták kiküszöbölésének módját,
- az egyetemi és posztgraduális képzési lehetőségek kidolgozása és kihasználása,
- az összes tárgyi pályázati lehetőség és a szakmában jártas pályázati bírálók biztosítása,
- támogató és koherens jogszabályi lehetőségek biztosítása,

DR. ÁRPÁSI MIKLÓS a geológiai technikum elvégzése után 1969-ben szerzett bányamérnöki, majd 1995-ben geotermális szakmérnöki oklevelet. A műszaki tudományok kandidátusa (1984). Az utóbbi 13 évben a geotermikus energia a szakterületen dolgozott 1995-1999 között a MOL Rt. Geotermia Projekt vezetőjeként, utána egyéni vállalkozóként. A Magyar Geotermális Egyesület tagja, 1995-2003 között elnöke. A Nemzetközi Geotermális Világszövetségben (IGA) is vezető tisztségeket töltött be. Hivatalos nemzetközi szakértő, a MMK tagja. Szakterületén rendszeresen publikál, ill. előad tudományos konferenciákon.

- a geotermia lobbitevékenység jelentős fokozása, pl. a közszolgálati ill. kereskedelmi írott és elektronikus sajtón keresztül;
- szükség van a megújuló energiával (is), de a fosszilis energiahajtással (is) foglalkozó ügyműveletek, középvezetők személyi, szakmai megújulására.

Az elkülönített jogi szabályozás már csak azért is helyes lenne, mert a jelenlegi szabályozás (szabályozatlanság) dzsungele helyett remélhetőleg átláthatóbb és követhetőbb lesz; ma – szintén hazánkra jellemző módon – 17 törvény, 26 kormányrendelet, 18 miniszteri rendelet és 6 egyéb tájékoztató, utasítás, állásfoglalás kapcsolódik a geotermiához, ill. termálvíz-hasznosításhoz.

Végül ne felejtsük el, hogy a magyar geotermia nyereségességét a földgáz import-ár folyamatos emelése döntően növeli. (Magyarország „túlgázosított” ország.)

Hazai hírek

Ha Szent György-nap, akkor Bauxit Találkozó

Iucunda est memoria praeteritorum malorum – kellemes az elmúlt bajokra való visszaemlékezés

A magyar bauxit-timföld szakágnak, a geológusoknak, bányászoknak és a timföld-vegészeknek, -technológusoknak sok évtizedes együttműködése méltó ok a két szakág immár hagyományosnak mondható évenkénti találkozájára.

A 2009. április 28-án megrendezett V. Bauxit Találkozó hú volt saját hagyományaihoz. Volt tudomány, történelem, és nem maradt el a derűs nosztalgizálás sem. Az eredetileg a magyar bauxitföldtan történetének bemutatására és hagyatékának feldolgozására szerveződött rendezvény először a bányászat, majd idén már a timföldgyártás felé is nyitott. Sőt, idén a magyar bauxitiparral hagyományosan jó kapcsolatot tartó szlovák aluipart is érdeklődési körébe vonta. További új fejlemény az egészen fiatal előadók bevonása.

A találkozó ötletgazdája-szervezője-rendezője (Tóth Álmos) és a házigazdák (Kovács Istvánné és munkatársai) most is kitettek magukért. A rendezvény anyagi alapját a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal, illetve a Magyar Alumínium Zrt. biztosította. A találkozót, illetve a Györgyöket Kovács Istvánné, Harrach Walter és Póka Terezia üdvözölte.

A levezető elnök emlékeztetett az örökre eltávozott, bauxitban társakra: Havasné Szilágyi Eszter geológusra, Végh Sándorné em. professzorra. Tölmácsolta Szabados Gábor elnök és Kovács Árpád vezérigazgató-helyettes üzenetét, s bejelentette: a jövő évi rendezvényt Vadász Elemér 125. és Bárdossy György 85. születési évfordulójának kívánja szentelni.

Nyitó előadasként Mindszenty Andrea ismertette Bárdossy Györggyel kidolgozott elméletüket „A bauxitképződés, mint a globális klímaváltozást szabályozó visszacsatolási mechanizmusok egyike” címmel. Az ifjú nemzedéket képviselték Bíró Lóránt és Pandúr Krisztina, akik „Halimba II/DNy” előfordulás É-i települését vizsgálták „a térinformatika és a geostatistika, illetve a szedimentológia eszköztárával”. Kunhalmi Gábor, a Kassai Egyetem tanára előadása révén a szlovák

alumíniumipar történetéről kaptunk áttekintést. Zsadányi Éva a magyar bauxit-geofizika néhány nevezetes és érdekes dokumentumáról szólt. Zámbo János összeállítását a vietnami-magyar alumíniumipari együttműködésről Vörös István mutatta be. Majd ugyanő a bazalt bauxitosodásának vietnami (Bao Loc – Tan Rai) mintákon való közetmikroszkópiai megfigyeléseit ismertette. Bánvölgyi György a világ több timföldgyárában technológiai szakértőként végzett munkájáról „mesélt” érdekes részleteket. Előadása is bizonyította, hogy a magyar szakértőket még ma is megbecsülik a világon. Nyerges Lajos a magyar bauxit-geofizika történetéről beszélt, s jelezte, hogy a szakágzatnak még sok mondani-valója van. Ballók Istvánné a MÁFI és a Dél-vietnami Geológiai Térképező Intézet laboratóriumi együttműködésének újabb fejezeteiről számolt be.

A rendezvény második részében került sor az Alumíniumipari Múzeumban a „60 watt – a háztartási gépek nagy generációja” c. vándorkiállítás megnyitójára. A kiállítást Kócziánné Szentpétery Erzsébet, az Országos Közlekedési és Műszaki Múzeum főigazgatója, valamint Warvasovszky Tihamér, Székesfehérvár polgármestere nyitotta meg.

A szakmai előadások folytatásaként Kakas Krisztof „Az Iharkúti bauxitkutatás apropóján” mesélt érdekes részleteket a geofizikusok munkájáról. A szakmai programot Tóth Álmos „A kéziratok dicsérete” c. előadása zárta. Több, a magyar „köztörténetbe” is belelógó „elfelejtett” dokumentum bemutatásával is jelezte, hogy milyen sok tennivalónk van még a kallódó iratok felkutatásában, megmentésében és ismertetésében. A régi dokumentumok mentésének szakmaközi feladataihoz hozzászólt Tóthné Medvei Zsuzsanna is.

Az előadások után kötetlen beszélgetésekben értékeltük a napot, és biztattuk a rendezőket a „hagyomány” folytatására 2010-ben is. A rendezvénynek az Alcoa Kultúrháza és a Magyar Alumíniumipari Múzeum idén is méltó keretet és jó otthont nyújtott. Köszönet a rendezőknek és viszontlátásra a jövő évi Bauxit Találkozón!

Harrach Walter

Egyesületi Ügyek

Az OMBKE Választmányának ülése

2009. április 23-án az OMBKE központ Mikoviny tanács-termében tartotta a választmány soron következő, a 98. Küldöttgyűlést is előkészítő ülését.

Dr. Tolnay Lajos elnök megnyitójában megállapította a határozatképességet, a választmány elfogadta az előre meghirdetett napirendet.

1. napirendi pont: Beszámoló az OMBKE 2008. évi gazdálkodásáról, közhasznúsági jelentés:

Dr. Gagyí Pálffy András ügyvezető igazgató szóbeli kiegészítést tett az írásban kiküldött anyaghoz, ezután *Boza István* könyvvizsgáló elfogadásra javasolta a beszámolót. *Götz Tibor*, az Ellenőrző Bizottság elnöke ismertette az Ellenőrző Bizottság április 20-i ülésének emlékeztetőjét, amit szintén korábban írásban megkaptak a választmány tagjai. A beszámolót az EB is elfogadja.

A választmány a könyvvizsgáló és az Ellenőrző Bizottság véleményét meghallgatva egyhangúlag, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadta az OMBKE 2008. évi gazdálkodásáról készült számviteli beszámolót, mérleget és eredmény-kimutatást, melyek a közhasznúsági jelentés részét képezik, egyúttal elfogadta a gazdálkodásról szóló beszámolót. (V. 18./2009. sz. határozat)

2. napirendi pont: Az OMBKE 2009. évi gazdálkodási terve

Dr. Gagyí Pálffy András az írásban előzetesen kiadott anyaghoz fűzött szóbeli kiegészítésében elmondta, hogy a gazdálkodás folyamatos figyelésének a célja a takarékoság, nem az egyesületi élet megbénítása.

Kiemelte, hogy a BKL Kohászat felelős szerkesztői teendőt *dr. Lengyel Károly* főtárhelyettes honoráriumáról lemondva vállalta, amivel nagyban csökkentette a lap kiadási költségeit.

Egyesületünk elnöke személyes közbenjárásával elérte, hogy a kiemelt támogatóink a jelzettnél kevésbé csökkentették támogatásukat, így a korábban tervezetthez képest csak 4 M Ft-tal kevesebb lesz a szponzorálás. A fegyelmezett tagdíjbefizetésből lemerhető, hogy a tagok hűségeseek. A BKL lapok küldésénél azok reklámhordozó, kapcsolattartó szerepét nem figyelmen kívül hagyva felülvizsgáljuk, hogy hol lehetne a lap mennyiségét csökkenteni.

A 2009-re tervezett 60-70 milliós vaskohász konferenciát a német partner lemondta, ebből veszteségeink keletkeztek. A felmerült költségek kifizetéséhez a német fél hozzájárult.

Számítunk a pályázati bevételekre. 2010-re programjaink közé terveztük Pécsre az Európai Knappentagot, várjuk a pénzügyi garanciákat.

A szakosztályokra felosztott pénzügyi tervnél a 30% visszajuttatást és a bejelentett rendezvényeket betettük. A költségeket létszámarányosan osztottuk fel. A Bányászati Szakosztály nullszaldós, a Vaskohászati Szakosztálynál jelentősebb a hiány, a fő támogatójunktól, a Dunaferri Zrt.-től függ a szakosztály bevételének alakulása.

Dr. Tolnay Lajos elnök megköszönte a kiegészítést és kérte a hozzászólásokat.

Katkó Károly javasolta, hogy a titkárok foglalkozzanak pénzügyekkel, negyedévente ellenőrizzék a tagdíjbefizetéseket és a szakosztály kiadásait. A Kiadói Bizottság 2-3 alkalommal üljön össze és tervezzék meg a lapok kiadását, melyek tervezett megjelenetési idejének betartása a hirdetőik miatt is fontos. Javasolta megvizsgálni a példányszámsökkentést. A titkári értekezletet hasznosnak ítéli, javasolja ennek is többszöri összehívását. A változó pénzügyi szabályokra kéri a figyelmet felhívni.

Dr. Szabó Imre a támogató cégeknek küldendő lappéldányok hasznosságára hívta fel a figyelmet.

Kovácsics Árpád főtárhelyettesi hozzászólásában kiemelte, hogy a költségvetés összeállításánál 2008-ban a terveket fogalmazták meg. 2009. február 18-án titkári értekezletet tartott, ahol a legfontosabb elvként azt határozta meg, hogy csak a beérkezett pénzt szabad felhasználni, a valószínűt nem szabad költeni. Az elmúlt 9 év alatt kialakított elveket, általános szabályokat nem változtatták meg, de fokozni kell az óvatosságot.

Dr. Tolnay Lajos elnök is csatlakozott *dr. Lengyel Károly* dicséretéhez, kiemelve a lapok arculatának kedvező változását is.

A választmány egyhangúlag, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadta az előterjesztett 2009. évi gazdálkodási tervet. (V. 19./2009. sz. határozat)

3. napirendi pont: A 98. Küldöttgyűlésen átadandó egyesületi kitüntetések jóváhagyása

Az előterjesztő *Komjáthy István*, az Érembizottság elnöke az írásban kiküldött kitüntetési javaslatot ismertette. *Huszár László*, a Bányászati Szakosztály titkára a szakosztály nevében tett módosító javaslatot.

A választmány egyhangúlag, ellenszavazat és tartózkodás nélkül jóváhagyta az Érembizottságnak a 2009. évi 98. küldöttgyűlésen átadandó egyesületi kitüntetésekre vonatkozó előterjesztését, azzal a módosítással, hogy dr. Korompay Péter emlékérem, Sallay Árpád pedig emléklakett kitüntetésben részesül. (V. 20./2009. sz. határozat)

4. napirendi pont: Felkészülés a 98. Küldöttgyűlésre

Kovácsics Árpád főtárhelyettesi szóban ismertette a Küldöttgyűlésre készülő főtárhelyettesi beszámoló főbb tételeit, majd javaslatot tett a Küldöttgyűlés tisztségviselőire:

Mandátumvizsgáló és Szavazatszámoló Bizottság:

vezető: Gyórfi Géza okl. bányamérnök, Bányászati Szakosztály

tagok: *Csurgó Lajos* okl. kohómérnök, Fémkohászati Szakosztály, *Morvai Tibor* okl. bányagépész és bánya-villamossági mérnök, Egyetemi Osztály

Határozatszövegező Bizottság:

elnök: *Huszár László* okl. bányamérnök, Bányászati Szakosztály,

tagok: *Tóth János* okl. gépészmérnök, KfV Szakosztály, *Boross Péter* okl. kohómérnök, Vaskohászati Szakosztály, *Pivarsci László* okl. kohómérnök, Öntészeti Szakosztály, *Molnár István* okl. kohómérnök, Fémkohászati Szakosztály

Jegyzőkönyvvezető: *Gombár Jánosné* szervező titkár

Jegyzőkönyv hitelesítők: *dr. Dovrtel Gusztáv* okl. bányamérnök, Bányászati Szakosztály, *Hajnal János* okl. kohómérnök, Fémkohászati Szakosztály

A választmány a 98. Küldöttgyűlés tisztségviselőire vonatkozó előterjesztést egyhangúlag, ellenszavazat és tartózkodás nélkül megszavazta. (V. 21./2009. sz. határozat)

5. napirendi pont: Egyebek

– A Tiszteleti Tagok és Szeniorok Tanácsába delegált személyeket *dr. Gagyí Pálffy András* ismertette. (I. a következő oldali melléklet)

– *Tóth János*, a Magyar Olajipari Múzeum igazgatója által e-mailben elküldött tájékoztatóját a bányász, kohász, öntész muzeális intézmények állásfoglalás tervezetéről a választmány támogatja.

– *Dr. Gagyí Pálffy András* tájékoztatót adott a 2010-ben Pécsset megrendezendő Knappentagról, kiemelve, hogy

25 M Ft támogatási ígéretünk van. Csak akkor kezdünk a szervezéshez, ha rendelkezésünkre áll az összeg.

– *Dr. Gagy Pálffy András* tájékoztatta a választmány tagjait, hogy a 2009. július 4-5-én Pribramban megrendezendő Knappentaggal kapcsolatos tudnivalókról e-mailben és az OMBKE honlapján tájékoztatást adtak.

– *Hajnal János*, a Fémkohászati Szakosztály titkára bejelentette, hogy a küldöttgyűlés előtti napon 2009. május 21-én 14.30-kor a Fiumei úti temetőben Sóltz Vilmos sírjának koszorúzási ünnepségét idén is Molnár István szervezi.

– *Dr. Tardy Pál* az erdélyi Máramaroszigeten rendezett XI. Bányászati, Kohászati és Földtani Konferencia kulturális programját tanulságosnak minősítette, és kérte a választmányt, hogy részesítse dicséretben a szervezésért *dr. Gagy Pálffy Andrást* és *Gombár Jánosné*t.

– *Morvai Tibor* az OMBKE honlapjának aktualizálására hívta fel a figyelmet.

Az ülés emlékeztetője alapján PT

A Tiszteleti Tagok és Szeniorok Tanácsába javasoltak

Bányászati Szakosztály

Kovács Loránd okl. bányamérnök, tiszteleti tag

Dr. Szabó Imre okl. bányamérnök, tiszteleti tag

Kőolaj-, Földgáz- és Víz-bányászati Szakosztály

Götz Tibor okl. olajmérnök, tiszteleti tag

Dr. Pápay József okl. olajmérnök, akadémikus

Vaskohászati Szakosztály

*Dr. Mezei József** okl. kohómérnök, tiszteleti tag

Dr. Takács István okl. kohómérnök

Fémkohászati Szakosztály

Harrach Walter okl. vegyész mérnök, tiszteleti tag

Dr. Csák József okl. kohómérnök, vezetőségi tag

Öntészeti Szakosztály

Dr. Pilissy Lajos okl. kohómérnök, tiszteleti tag

Dr. Vörös Árpád okl. kohóipari gazdasági mérnök, tiszteleti tag

Egyetemi Osztály

Dr. Kovács Ferenc okl. bányamérnök, akadémikus, egyetemi tanár, tiszteleti tag

Dr. Károly Gyula okl. kohómérnök, egyetemi tanár, tiszteleti tag

**Elnöki tisztségre javasolta a szakosztály*

Színes múzeumi körutazás

Egyesületünk Salgótarjáni Osztálya minden évben szervez egy-egy, családtagokkal kiegészülő nyári kirándulást olyan helyekre, ahol szakmáink történetének emlékhelyeit is felkereshetjük. Ez évben így a Dunántúl középső részén tettünk négy-napos kirándulást.

Az alapötletet az ott található bányamúzeumok, történeti bemutatók, emlékhelyek felkeresése adta, melyet kiegészítettünk olyan nevezetes létesítmények felkeresésével, melyek nem kötődtek korábbi működési területeinkhez, de a kirándulást színessé tették, és azoknak is érdekesebbé, akik nem csupán a „bányászat történetére” kíváncsiak. Az egyes felkeresett létesítmények láttnivalóinak leírásával itt nem kötjük le a t. olvasók idejét, figyelmét, csak azon élményekről számolunk be, ami nincs benne a nyomtatott vagy internetes „nagykönyvekben”.

Kirándulásunk pénteken reggel indult azzal, hogy az egyik budapesti kohász „szentélyt” kerestük fel, ami konkrétan az

Öntödei Múzeum meglátogatását jelenti. Mivel a résztvevők nagy része esetenként több évtizede tagja OMBKE szervezeteinknek, de még nem volt dolga az Egyesület központjában, így látogatást tettünk ott is, hiszen e két hely közel esik egymáshoz.

Az első napon még látogatást tettünk Székesfehérváron a *Bory-várban* és időztünk egy kicsit a város régi részében, majd lefoglalt szálláshelyünkre, Balinkára mentünk. Ott aludtunk három éjjel, ahol reggelit és vacsorát is kaphattunk, s bár a táborban 260 vendéget tudnak fogadni, szinte csak a miénk volt a tábor, eltekintve a csodálatos, természetes zenei háttérrel adó madársereggtől.

Második napunk egy „igazi” bányában kezdődött, a Gánton levő *Balás Jenő bauxitbányászati múzeumot* néztük meg, elsősorban az ott látható kiállítást, az egész kitermelt bányagödör bejárása „nem fért bele” tervezett programunkba. Ezután témaváltás, Csákváron a *Fazekas Múzeum* következett. Tapasztalhattuk, hogy a tűzálló agyag nem csak szakmánkhöz kell, a fazekasok is sokféle, közvetlen tűzbe vagy tűzhelyre tehető edényt alkotnak belőle. Külön színfoltot jelentett, hogy – szombat lévén – éppen falunapot tartottak, melyben szerepelt a fazekasmesterséget a maga valóságában megismertető bemutató, melynek során szemünk előtt lett egy-egy maroknyi agyagból kis korsó, tálacska és tányér.

Következő úti célunk Oroszlány volt, pontosabban *Majkpuszta*, ahol egy egész csokor program jött össze. Először ebéd következett a szép tóparton levő étteremben, amit a *Kamalduli* Remeteség épületének megtekintése követett. (Itt szakmánkhöz kötődően több, nagyon szép kivitelű öntöttvas kályhát láthattunk, melyek egy részén a KALÁN védjegy volt olvasható.) Szakmai programunkba tartozott a volt XX. sz. *aknánál létrehozott bányamúzeum* megismerése. Mivel a nap már erősen leszálló úton járt, s hagyományainkhoz más is tartozik, mint maga a szénbányászat tisztelete, a bor tiszteletével Mórton fejeztük be napunkat – természetesen a *Bormúzeumban*, ahol vacsorát kaphattunk, és ismeretséget köthettünk néhány móri borral.

Vasárnap könnyedebb programunk volt. Első jeles hely Zirc városa volt, lehetőség adódott az *apátsági nagytemplomban* misén való részvételre (éppen Úrnapja volt körmenettel), aki inkább mást akart tenni, megnézhetette a híres *műemlék könyvtárat*, a *természettudományi kiállítást* (gyönyörű bemutatója az erdei állatoknak!). Innen Herend következett, a porcelánművészet megnézése, de „szakmánk” sem maradt ki egészen, utolsó megállónk Várpalota, a *Thury-várban* a *Bányászattörténeti Gyűjtemény* volt.

Hétfő már a hazatérés napját jelentette. Kissé korai látogatóként (mivel a hivatalos nyitás előtt már kb. fél órával bebocsátást nyertünk) Székesfehérváron, az *Alumíniumipari Múzeumban* „utánajártunk” mi és hogy is történik a bauxittal, míg abból az ismert eszközeink készülnek. Salgótarjában nincs igazán jó fürdési, strandolási lehetőség, ezért több útitársunk örömmel él ilyen lehetőség kihasználásával, amit most a Velencei-tó partján az agárdi fürdés lehetősége kínált. Aki nem kívánt fürdeni, sétát tehetett a tó partján fekvő üdülő-településen. A négynapos program ezután a hazautazással ért véget.

A jó hangulatot segítette, hogy útitársaink régóta együtt tesznek hasonló utakat, és az időjárás is kegyes volt hozzánk, túlzott meleg se fárasztott minket, és esernyőink igazi alkalmazására se kellett sort keríteni. Jövőre is fogunk kirándulni, ha megvalósul a Pécsre tervezett Bányász-Kohász-Erdész Találkozó, oda megyünk mi is.

Liptay Péter

Hazai hírek

XIII. Bányászati Szakigazgatási Konferencia Zalakaroson

A Bányavállalkozók Országos Egyesülete (BOE), a Bányavállalkozók Műszaki Egyesülete, a tapolcai Bányász Műszaki Klub, a Magyar Bányászati Szövetség (MBSz), a MOL NyRt. és a MAL Zrt. Bauxit-Hidrát Divízió szervezésében 2009. május 13-15-én – immár tizenharmadik alkalommal – került sor Zalakaroson, a Hotel Karos Spa szállodában a Bányászati Szakigazgatási Konferencia megrendezésére.

A konferenciát a szálloda nagyertermében Kozma Sándor, a Dolomit Kft. ügyvezető igazgatója, a Bányavállalkozók Országos Egyesületének vezetője, a rendezvény elnöke nyitotta meg, köszöntve a több mint 180 résztvevőt. Dr. Oláh Péter, a szálloda vezérigazgatója köszöntőjében kifejezte azon reményét, hogy e szép helyen negyedik alkalommal is jól fogjuk magunkat érezni. Majd Károly Ferenc műszaki igazgató (MAL Zrt. Bauxit-Hidrát Divízió) a rendezvény társelnökeként közérdekű bejelentéseket tett. Néhány szóban kitért arra is, hogy a válság a bányászatban belül leginkább a hazai mélyműveléses bányászatot érinti. Szünetel a bányászati tevékenység a hazai mélyműveléses bauxitbányászat területén, és június 15-étől a bányaiüzem dolgozóit egy hónap szabadságra küldik az egyetlen magyarországi mélyműveléses szénbányánál.

A konferencia első napján a következő előadásokat hallgathattuk meg:

Szabados Gábor elnök (Magyar Bányászati és Földtani Hivatal – MBFH): A bányajog aktuális kérdései

Kramár Tibor helyettes bányakapitány (Veszprémi Bányakapitányság): A bányafelügyeleti ellenőrzések tapasztalatai a veszprémi Bányakapitányság illetékességi területén

Az előadások után hasznos tájékoztatók, bejelentések következtek:

Dr. Mrekva Tibor értékesítési vezető (Liebherr-Építőgépek Magyarország Kft.) szólt arról, hogy a Liebherr és Mercedes-Benz 2009 áprilisában és májusában Olaszországban, Ausztriában, Csehországban és Magyarországon RoadShow 2009 címen haszongépjárművek bemutatóját szervezi. A hazai bemutató május 22-23-án Alsónémediben, a Felsőbabádi bányában lesz.

Németh Géza mérnök-tanár, szakoktatási szaktanácsadó (Polgármesteri Hivatal) a Várpalotán újrainduló bányászati szakképzésekről adott értékes információkat.

Tompos Attila (Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.): Útépítési beruházások 2009-ben.

Az esti program borkóstoló és vacsora volt a Cezar Winery Kft. nagyradai pincészetében.

A második napon a következő előadásokat hallgatta meg a nagyszámú résztvevő:

Dr. Hámor Tamás főosztályvezető (MBFH): A bányászati hulladékgazdálkodás első tapasztalatai

Laki Zoltán osztályvezető (Dél-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség): Bányanyitások környezetvédelmi engedélyeztetési problémái

Tóth Éva igazgató (Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zrt.): A Nemzeti Földalapba tartozó földterületek és azok bányászati tevékenység céljából történő igénybevételei lehetőségei

Dr. Zoltay Ákos ügyvezető főtitkár (MBSz): Az EU intézkedések és a bányászat. Útmutató: Natura 2000 és a bányászat

Kujbus Attila vezérigazgató (CEGE Zrt.): Műszaki lehetőségek és szabályozási korlátok a hazai geotermikus energiaku-
tatásban

Tamaga Ferenc bányakapitány (Budapesti Bányakapitányság): Változások a közigazgatási hatósági eljárásban

Bihari György osztályvezető (MBFH): Gondolatok az ásványvagyongazdálkodás szabályozásáról

Horányi István ügyvezető (KŐ-KA Kft., Budapest): Ásványvagyon-gazdálkodás a növekvő számú hatóságok eljárási gyakorlata környezetében

Dr. Izsó István bányakapitány (Miskolci Bányakapitányság): A bányászati tevékenységre vonatkozó legfontosabb követelmények

Balogh Zoltán vezető geológus (WildHorse Energy Hungary Kft.): A WildHorse Energy Ltd. magyarországi uránkutatásai és bányászati elképzelései

Magyar József EBK szakértő (MOL Nyrt.): A MOL Nyrt. kiterővédelmi felkészültsége és a veszélyhelyzet-reagálás módszerei a fűrészi gyakorlatban

Figler András irodavezető (Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, Nyugat-dunántúli Iroda): Örökségvédelem és bányászat

Prém Dóra mb. állomásvezető (ÉMI Kht., Veszprémi Minőségellenőrző Állomás): Építési célú termékek megfelelőségi igazolási eljárásáról

A vacsorát követően a selmeci hagyományok alapján tartott szakestély zárta a nap programját. A szakestély elnöki tisztét Kiss Csaba, alias Balhész Charley töltötte be. Háznagy: Károly Ferenc, alias Lexikon, kontrapunkt: Vigh Tamás, alias Vadászkürt, balekcsősz: Mihalecz József, alias Golyó, Cantus Praeses (nótafa): Riedl István alias Ormányos Kormányos, a konzekvencia: Jáger Zoltán, alias Jagger, garatőr: Varga Gusztáv, alias Pocak volt. A „komoly pohár” megtartására a szakestély elnökétől dr. Izsó István – alias Galus – kapott szót.

A szakestély fényét a firmakeresztelés és jelenlevő firmák humoros felszólalásai, hozzászólásai emelték. Humoros formában, de felelevenedtek napjaink hírei mellett az előadásokon elhangzottak is. Az eddig megtartott bányászati szakigazgatási konferenciák legjobb szakestélyén vehettünk részt, köszönhetően az elnök és a kontrapunkt remek felszólalásainak. Közfelkiáltással, alias Vadászkürtöt a rendezvény emberének választottuk.

A rendezvény harmadik napján egy előadás hangzott el:

Riedl István bányakapitány (Pécsi Bányakapitányság): Az M6 autópálya építésének bányafelügyeleti tapasztalatai (célkitermelőhelyek, alagutak, gázvezetékek vonatkozásában).

Ezután a hagyományos konzultáció következett, melyet dr. Ihász Lajos ügyvéd (BOE) vezetett. A rendezvény e részében kérdéseket tettek fel a bányavállalkozások képviselői és a tervezők a hatóságok jelen levő szakembereinek. Itt felmerült a környezetvédelmi engedélyeztetés, az ásványi nyersanyag gazdálkodás, a cél-kitermelőhelyek, valamint az állami tulajdonban levő területek megszerzésének hosszadalmas ügye. Szóba került ismét, hogy a bányászati engedélyezési folyamatában résztvevő egyes első fokú hatóságok területi szervei azonos jogszabályi előírásokat mennyire eltérően értelmeznek. Felmerült az is, hogy szakmánkat érintő bányászati, környezetvédelmi, természetvédelmi stb. törvények, kormányrendeletek és az egyes miniszteri rendeletek terén nagy fokú a túlszabályozottság.

Végül dr. Ihász Lajos zárszavában értékelte a konferenciát és megköszönte a résztvevők aktivitását, a házigazdák segítő hozzáállását. Reményét fejezte ki, hogy ez a hagyomány tovább folytatódik és jövőre is megrendezzük a konferenciát.

A rendezvényen több szervezet is élve a rendezők által felajánlott lehetőséggel, reklámanyagok felhasználásával termék bemutatót tartott.

Szó esett arról is, hogy több hazai bánya is kapcsolódott az EU tagállamokban 2009. május 15-16-ára meghirdetett Euró-

pai Ásványok Napja (European Minerals Day 2009) rendezvényhez, amelynek keretében a bányavállalkozások a civileknek bemutatják tevékenységüket. A látogatók megismerkedhetnek a bányászattal és megtudhatják azt, hogy milyen kiemelt figyelmet fordítanak a bányavállalkozások a környezetre és a természet védelmére.

A rendezvény szervezése és sikeres lebonyolítása a már nagy gyakorlattal rendelkező csapat – *Horváthné Kozma Orsolya, Dr. Ihász Lajos, Jankovics Bálint, Károly Ferenc, Kovács Béla, Kozma Sándor, Szántó András, Szirányi Zoltán, Varga Gusztáv, Völter György* – érdeme. A helyszínt biztosító szálloda alkalmazottai, élükön *dr. Oláh Péter* vezérigazgatóval ismét mindent megtettek azért, hogy jól érezzük magunkat.

Károly Ferenc

Ásványnapi bemutató Iszkaszentgyörgyön

Az Európai Ásványnap (Európa-szerte megrendezett nyílt nap, melyen bányauzemek civil látogatókat fogadtak) kezdeményezéséhez több hazai bányavállalat (pl. a Kóka Kft. és a Colas Kft.) is csatlakozott. A Fejér megyei Napló munkatársa, *B. Kiss László* egy ilyen eseményről számolt be:

Felhívásig virít az iszkaszentgyörgyi dolomitbánya külszíni fejtése. A kőszállító kamionok sokáig a falun keresztül közlekedtek, néhány éve azonban elkerülő út épült a számukra. A berendezések vasútra emlékeztető zaja, a fejtésből olykor fől szálló por időről időre visszatérő téma a faluban, ugyanakkor a csaknem 50 főt foglalkoztató üzem több helybéli családnak ad kenyeret, az önkormányzat pedig aligha nélkülözhetné az iparüzési adót. Éppen ezért valódi jelentőséggel bír az a nyílt nap, amelyet a Kóka Kft. iszkaszentgyörgyi dolomitbányájában tartottak pénteken, az európai ásványok napja alkalmával. Az üzemlátogatásra a helyi kastélyiskola hetedikeseit és nyolcadikosait invitálták meg. Az Európai Unió által is támogatott akcióhoz Magyarországon egyébként féltucat bánya csatlakozott annak érdekében, hogy a szélesebb nyilvánossággal is megismertessék – megértessék – az iparág fontosságát.

Mióta kötelező védőfelszerelés a sisak mellett a láthatósági mellény is? – tudakoltam a beöltözést követően *Végh István* üzemvezetőtől, miközben a 18 hektáros bányagödör szélén indultunk neki a festői panorámát kínáló csúcsnak. – Most sem kötelező – hangzott a válasz. – Az európai ásványnap logójával díszített mellényt hazavihetik a gyerekek, hogy aztán jó hasznát lássák, ha bicikliznek.

A hegytetőre érve megpihent a csapat. A függőleges sziklafaltól néhány méterre megállva Bakonyi Rezső bányászati vezető mutatta be az üzemet, ahol négy szinten zajlik a kitermelés. Így tehát mintegy 100 méter magasról tekinthetünk le a fejtés aljára. Az iszkaszentgyörgyi dolomitbányát 1969-ben nyitották meg, eredetileg a Dunai Vasmű igényeinek kielégítésére. Az itteni dolomitból az útépitésekhez, az üveggyáraknak és a betoniparnak is szállítanak. Kezdetben évi 100 ezer tonna követ fejtettek, ma ez a mennyiség 1,2 millió tonnára rúg. A bányatelek 70 hektáros, s még mintegy 70 millió tonnára becsülük az ásványvagyont, amely azonban teljes egészében nem termelhető ki. A hatalmas, holdbéli tájra emlékeztető bányagödör, amely oldalirányban már elérte a telek szélét, évente 20-30 méternyi harap ki a hegyből. A bánya háromévente ismételt elkészítendő üzemi tervét 17 szakhatósággal kell engedélyeztetni, s a robbantásokhoz is engedély kell. Egy robbantáshoz 13, hetvenfokos lyukat fúrnak a sziklába az alább levő szintig. A lyukakba töltik a robbanóanyagot, összesen 1,8 tonnát, ami egy másodperc alatt 18 ezer m³ követ választ le a sziklafalról, és zúz legfeljebb 30-40 centiméteres darabokra. (A látogatók megtekinthették a robbantást is. – Szerk.) Egyesek

szemében a külfejtés egy jókora tájseb, más szemében szépen művelt bánya – utalt a kitermelés olykor igencsak eltérő megítélésére Bakonyi Rezső, aki szerint a zaj a megengedett határértéken belül van. Nem vitatta ugyanakkor, hogy száraz időben, nagy szélben valóban száll a por. Ez elkerülhetetlen, ugyanakkor nem fenyeget szilikózissal, mivel nem tartalmaz kvarcot. Ahol felhagynak a fejtéssel, 42-43 fokos rézsűt alakítanak ki, amelyet idővel ismét birtokába vesz a természet. A bánya területén egyébként már most is előfordulnak vadállatok: rókák, borzok, ragadozó madarak – hangzott el.

Tények az ásványokról és a bányáról

Európában körülbelül 30 ezer működő bánya található, a szektor még mindig mintegy 250 ezer főnek ad munkát. Egy családi ház 400 tonna ásványt és ásványi adalékanyagot tartalmaz. Egy gépkocsiba 100-150 kilogramm mennyiségben építenek be ásványi eredetű anyagot. A festékek 50 százaléka ásványokból áll, az üveg pedig 100 százalékban ásványokból készül.

Az iszkaszentgyörgyi bányauzemben 27 féle, eltérő szemcse nagyságú dolomittermék készül.

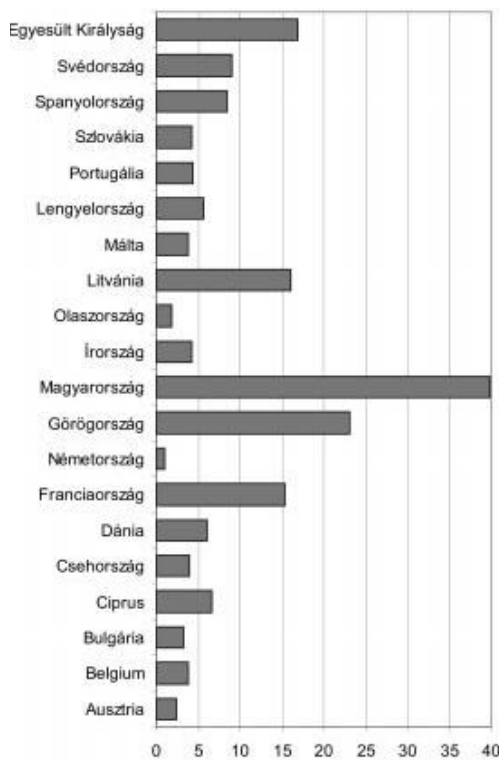
<http://www.fmh.hu/80/gazdasag/20090519>

PT

Hatóságok száma

A Zalakaroson 2009. május 13-15-én tartott XIII. Bányászati Szakigazgatási Konferencián *Kujbás Attila* vezérigazgató (CEGE Zrt.) előadást tartott „Műszaki lehetőségek és szabályozási korlátok a hazai geotermikusenergia-kutatásban” címmel.

Az előadásában szólt a hazai szabályozási korlátokról és bemutatta, hogy az egyes EU-tagállamokban egy létesítési engedélyezési eljárásba mennyi hatóságot vonnak be. Érdekesként ezt a táblázatot (szalagdiagramot) mellékeljük. A

Létesítési engedélyeztetési eljárásba átlagosan bevont hatóságok száma. Forrás: *Promotion and growth of renewable energy sources and systems. Final report, Ecofys et al. p 67. 2009*

diagram nem az egyes országokban létező hatóságok számát mutatja, hanem azt, hogy az egyes országokban egy-egy engedélyezési eljárásba *átlagosan* hány hatóságot vonnak be, ezért a számok nem feltétlenül egész számok. „Természetesen” toronymagasan vezetünk, amint azt a mindennapi életünkben is tapasztaljuk.

Nem vigasz, hogy kis hazánkban nem csak a rossz társadalmi megítélésű bányászatot (és ipart) sújtja ez a bürokrácia, hanem még a nagyon divatos, *nagyon zöld* beruházásokat is. A *Mérnök Újság* 2009. júliusi számában *Wagner Ernő* „KÖZművek” c. cikkében olvashatjuk az alábbiakat:

„...nemrégiben 14 km *kerékpárutat* terveztünk 60 nap alatt, és ennek az engedélyezési eljárása 475 napig tartott, úgy, hogy az engedély kiadása érdekében *a tervek nem kellett változtatni*. A magukat szereptévesztésbe lavírozó hivatalnokok és ebben teljesítési (esetünkben nem teljesítési) segédjükké váló közműkezelők valójában nem mérik fel, hogy egy fontos nemzetgazdasági szegmens fejlődésének gátjává váltak.” (*Nem csak egy szegmensé!* – PT)

„Hiába a tervező felelős nyilatkozata, attól még jó esetben – és jó pénzért – 30, kedvezőtlen esetben 50 különböző szervezet megfontolt, parciális érdekeket legfontosabbként kezelő, lehetőleg papíron 3 példányban bekért, teljes körű dokumentáción nyugvó szakmai véleménye adja a legerősebb védőbástyát az engedélyező hatóságnak.”

KF – PT

Szent Katalin Emléktáró avatása

A Telkibányai Ipartörténeti Gyűjtemény (jelenlegi nevén Abaúji Múzeum) második alkalommal vett részt a Múzeumok éjszakája eseménysorozaton. Ez alkalommal is nagyszabású rendezvényekkel készültünk. Több száz fő (helyi lakosok, illetve turisták) vett részt a szombat délutántól vasárnap hajnalig tartó eseményeken.

A felújított emléktáró

Az est fénypontja a Szent Katalin emléktáró megnyitója volt. A múzeum kertjében egy táróbejárat, rövid táró, majd egy függőleges akna és az aknaszájnál kiképzett élőkép mutatja be a középkori aranybányászok életét. A tárót felújítottuk, életnagyságú alakokkal rendeztük be: magyar csillét toló bányász, egy-egy ércet fejtő, illetve rakodó bányászalak. A táró kiképzése, az eszközök, felszerelések, illetve a bányászok ruházata teljes egészében korhű.

Szent Katalin, csakhogy mint a *legtöbb felvidéki bányának*, Telkibányának is a *védőszentje* volt.

A klopacska hangjai mellett történt az ünnepélyes bevonulás, a díszgyenruhába öltözött legidősebb telkibányai bányász vezetésével, őt követte két, szintén bányász díszgyenru-

Szent Katalin

hába öltözött kisiskolás, majd két eredeti bányamanó. A bányászhimnusz után a megnyitóbeszédet az emléktáró megálmodója, tervezője és megvalósítója, *Benke István* tartotta. A szalag átvágása után kezdődhetett a táró megtekintése 6-8 fős csoportokban, az előírásoknak megfelelően, kobakkal ellátva lehetett belépni.

Az avatási ünnepség

A táró felújítására az anyagi forrást a Telkibányai Ipartörténeti Gyűjtemény Alapítvány biztosította, a Magyar Bányászati és Földtani Hivataltól pályázaton elnyert pénzzel.

Benke Tamás

115 éves a „Jó szerencsét” köszöntés

1894. április 7-én Selmezbányán tartotta az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület felolvasással összekötött rendes gyűlést (megjelent a Bányászati és Kohászati Lapok, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület és a M. Kir. Bányászati Akadémia közlönye /XVII. évfolyam, 8. szám, 1894. április 15., p.: 113-116/) ahol a 11. napirendi pontban „*Árkossy Béla* a bányász köszöntésre vonatkozó ama kérdését terjeszti a választmány elé, hogy a német „Glückauf” köszöntést a legmagyarosabban mi módon lehetne kifejezni. Többek hozzászólása után *Péchy Antal* tiszteletbeli tag a „Jó szerencsét” köszöntésformát tartván a legmagyarosabban hangzónak, ezt ajánlja elfogadásra (általánosan elfogadtatik”).

1994-ben a Bányaiipari Dolgozók Szakszervezete javasolta, hogy az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesülettel közösen ünnepeljék meg a centenáriumot. Erre 1994. április 7-én Várpalotán a „Jó szerencsét Művelődési Központ”-ban került sor. A bronz domborműnél (amely *Bóna Klára* alkotása /1931/, eredetileg a Bányász Olvasóköri épület-

együttes nagytermének főbejárati falán volt elhelyezve, és a Művelődési Központ felépítése után 1958-ban került jelenlegi helyére) e sorok írója tartott ünnepi beszédet, és javasolta, hogy a jövőben minden évben, Várpalotán, szakmai előadások keretében kerüljön sor a köszöntés elfogadásának megünneplésére. Ez eddig minden évben megtörtént.

2009. április 7-én a zsúfolásig megtelt nagytanácsteremben az ünnepség a Faller Jenő Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet DUENDE Színjátszó Kör nagyon szép műsorával kezdődött, majd dr. Bárdossy György, az MTA r. tagja „A fosszilis energiahordozók szerepe a jövő energiaellátásában” és Rabi Ferenc, a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezete (BDSZ) elnöke, az EMCEF Szociális Párbeszéd Állandó Bizottság elnöke „Európai szociális párbeszéd” címen tartottak előadást.

Az emléktáblánál dr. Tolnay Lajos, az OMBKE elnöke tartotta az emlékbeszédet. A Bányászhimnusz harangjátéka alatt koszorút helyezett el a BDSZ, az OMBKE (dr. Gál István, az OMBKE Igazgatási Bizottság elnöke és dr. Vojuczy Péter, a Bányászati Szakosztály alelnöke), az MBFH, a Veszprém Megyei Közgyűlés, Várpalota Város Önkormányzata, a Bányász Hagyományok Ápolásáért Egyesület, a Faller Jenő Szakközépiskola és Szakképző Intézet és a SZINDBÁD Kht. vezetője, képviselője.

Ezt követően a résztvevők a BDSZ és az OMBKE által rendezett állófogadáson vettek részt, ahol a pohárköszöntőt Talabér Márta, a Veszprém Megyei Közgyűlés alelnöke mondta.

Az 1994-es ünnepségen minden résztvevő kézhez kapott egy minikorsót, amin a „100 éves a Jó szerencsét köszöntés” felirat volt olvasható. Idén egy kicsit nagyobb méretű minikorsót – elkészítését dr. Hiller István oktatási és kulturális miniszter a 2009. évben rendelkezésre álló keretből biztosította – kaptak a jelenlevők „115 éves a Jó szerencsét köszöntés” felirattal.

Az ünnepség kiváló alkalmat adott arra is, hogy rég nem látott kollégák, barátok találkozzanak. Az ünnepség végén ismét elhangzott a minden évben, a zárzóban elhangzott mondat: „Jövőre Vételek ugyanitt”.

Dr. Horn János

Kongresszust tartott a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezete

2009. július 7-én a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezete (BDSZ) megtartotta XXXI. Kongresszusát. A zárt ülésen megtartott kongresszuson a küldöttek megtárgyalták a BDSZ Országos Tanács – a két kongresszus közötti időszak döntést hozó testülete – jelentését a XXX. Kongresszus óta végzett munkájáról. Ezt követően módosította a Szakszervezet alapszabályát. A módosítás két leglényegesebb pontja, hogy a szervezet neve a jövőben „Bánya-, Energia- és Ipari Dolgozók Szakszervezete” (a rövidítés változatlanul BDSZ, a cím is változatlan; 1068 Budapest, Városligeti fasor 46-48.), és hogy a tisztségviselőket 5 évre választják.

Harmadik napirendi pontként a küldöttek titkos szavazással egyhangúlag választották meg a BDSZ elnökének Rabi Ferencet, alelnökeinek Csanádi Józsefet, Pápis Lászlót, Varga Évát, a Számvizsgáló Bizottság elnökének Fenyvesi Jánosné.

A Kongresszus küldöttei döntöttek arról is, hogy a soron következő, XXXII. Kongresszust Budapesten, 2009. november 13-án tartják meg, melyen az új összetételű vezető testület előterjeszti a következő 5 évre szóló programját.

Dr. Horn János

Válságkezelő intézkedések a MAL Zrt.-nél

2009 elején a gazdasági világválság elérte a MAL Zrt. piacait is. A különböző minőségű timföldek korábbi havi 24 ezer tonnás értékesítési mennyisége mintegy felére csökkent. Mind a bauxittermelő üzemeknél, mind a timföldgyárban feldolgozatlan, eladatlan készletek halmozódtak fel. A bevételek kiesése miatt kritikussá nőtt a külső finanszírozás.

Az árbevétel csökkenése miatt áprilistól azonnali, drasztikus intézkedések bevezetésére kényszerült a társaság. Minden beszállítójánál – anyag és szolgáltatás – 20%-os ár-csökkentést kezdeményezett, amit azok a közös továbbélés érdekében többségükben elfogadtak. A készletek növekedésének megakadályozására a timföldgyár két gyártósora közül az egyiket leállították, és minden alapanyag készletet minimalizáltak. A költségek csökkentése érdekében április 14-től a timföldgyárban az egy sor folyamatos üzemének fenntartása mellett 4 napos munkahétre tértek át. Az egy sor a felhalmozott bauxitkészleteket ill. a már letakarított külfejtés termelését dolgozta fel.

A társaság mindkét mélyművelésű bányáüzemében leállította a bauxittermelést. Ezek közül a jobb geológiai körülményekkel rendelkező bakonyoszlói bányában a vízelést és a szellőztetést is leállították, Halimbán ezt a két tevékenységet, ill. a központi bányamentő állomás üzemeltetését továbbra is fenn kellett tartani. A bányáüzemek dolgozóit – a Halimbán említett tevékenységek ellátásán túl – központi szabadságolásra és állásidőre kellett küldeni, ill. a 4 napos munkahét miatt a timföldgyárban keletkezett mintegy 70 fős létszámgigényt a bányáüzemből történt átirányítással pótolták.

A műszaki irányítás középtávú terveket dolgozott ki a hosszú távon költséghatékonyabb alapanyag ellátás érdekében.

A bányáüzemek leállítását eredetileg 6 hétre, május 25-éig tervezte a MAL Zrt., de mivel a piaci igény nem változott, a bányabeli munkahelyek újratelepítése csak július 1-jétől valósulhatott meg. A megfelelő költségcsökkentés érdekében szükség volt a már meghozott és további, a szoros és nagyon takarékos gazdálkodást biztosító intézkedésekre:

- a kitermelhető bauxitminőség alsó határának megemelésével a timföldgyár jobb minőséggel történő ellátása,
- csökkentett mennyiségű bauxittermelés, 2 műszakban,
- a feltárási (meddő) tevékenység minimalizálása, későbbre halasztása,
- a hűségjuttatás kifizetésének 2010. december 31-ig történő felfüggesztése,
- a föld alatti pótlék 30-ról 20%-ra csökkentése,
- az anyagkészletek minimalizálása,
- további ár-csökkentések elérése a beszállítóknál.

A timföldgyárban és a kapcsolódó kisegítő üzemrészeken továbbra is fennmaradt a korábbi, rövidített, általában 4 napos munkahét, és ehhez a bányáüzemekből történő létszám-átirányítás.

Az intézkedések – melyekhez a cégvezetés megszerezte a munkavállalókat képviselő szakszervezetek hozzájárulását – mind a timföldgyárban, mind a bányáüzemekben jövedelem-csökkenést jelentenek, de a nyugdíjasok továbbfoglalkoztatásának megszüntetésén kívül nem kellett senkinek sem a munkaviszonyát megszüntetni.

Az intézkedésekkel a timföld tonnánkénti előállítási költségét mintegy 15%-kal sikerült csökkenteni, ami javuló piaci helyzet mellett záloga lehet a túlélésnek.

Szerkesztőség

A Vértesi Erőmű helyzetéről

Év végéig további 310 fős léépítésre kerül sor az MVM Vértesi Erőművében, viszont elmarad az erőművet kiszolgáló Márkushegyi Bányaiüzem nyárra tervezett egyhónapos leállása – tájékoztatta az MTI-t csütörtökön az oroszlányi kistérség sajtóreferense.

Ivák István közlése szerint a létszámleépítésről megállapodást írtak alá az erőmű reprezentatív szakszervezetei és Szabó Pál, a VÉRT vezérigazgatója. A január elsejei 2.100 fős munkavállalói létszám az év végére 1.550 főre csökken. Korábban 240 szerződéses erdélyi bányásznak nem hosszabbították meg a munkaviszonyát, a továbbiakban a nyugdíjas visszafoglalkoztatottak és a nyugdíjkorhatárt elérték számíthatnak leépítésre.

A felek a kényszerű létszámcsoökkentés humánus lebonyolítása érdekében Humán Irodát hoznak létre, kezdeményezik a megváltozott munkaképességű dolgozók munkaköreinek felülvizsgálatát, és szorosabbá fűzik kapcsolatukat a munkaügyi központtal.

A VÉRT költségeinek csökkentése érdekében megválnak több ingatlanától, melyek között munkásszállók, irodaház és szálloda üzemeltetésére szolgál, de az oroszlányi Bányász Klubot is értékesítik és megszűnik a versenysport támogatása.

A szakszervezetek és a vezetőség által aláírt dokumentumok záradéka szerint mindezek hatálybalépésének feltétele a társaság üzleti tervének elfogadásáról rendelkező MVM (Magyar Villamos Művek) közgyűlési határozata.

„A Magyar Villamos Művek megvizsgálta a 2.100 főt foglalkoztatott Vértesi Erőmű azonnali vagy novemberi bezárásának lehetőségét. Az MVM közgyűlésén a bezárást egyelőre levetették a napirendről, és kidolgozzák, milyen feltételekkel működtethető a VÉRT az eredetileg tervezett 2014-es határidőig” – tájékoztatta az MTI-t alig tíz napja Keleti György, az MSZP oroszlányi országgyűlési képviselője.

A politikus szerint a cég életben tartásához havi egymillió forint szükséges, mert a megtermelt áramot a vállalat kétszer annyira el kell adni, mint amennyit eladja. Keleti György rámutatott, hogy a Vértesi Erőmű működtetése nemcsak gazdasági, hanem szociális kérdés is, ezért lehetőséget kapott Bajnai Gordon miniszterelnöktől, hogy szakértőkkel együtt javaslatokat tegyen a VÉRT további működtetésére. (MTI/MEE Online 2009-06-11)

Parlamenti események

Az Országgyűlés tavaszi ülésszakán 2009. június 8-án Bencsik János országgyűlési képviselő az alábbi kérdést tette fel a pénzügyminiszternek: „Mit tesz a kormány a Vértesi Erőmű Zrt. 2100 munkahelyének megőrzése érdekében?” A képviselő visszaült arra, hogy már négy hónappal korábban is azonnali kérdést intézett az akkori pénzügyminiszterhez a veszélybe került 2100 belső és 1500 külső munkahely megőrzése érdekében.

Dr. Katona Tamás pénzügyminisztériumi államtitkár válaszában a világgazdasági válságra utalt, ill. arra, hogy a Magyar Villamos Művek igazgatósága és közgyűlése foglalkozott az erőmű helyzetével. Azt a megállapítást tették, hogy mindenképpen szükséges olyan gazdaság- és társadalompolitikai hatásvizsgálatokat végezni, amelyeknek megfelelően elő lehet készíteni azt, hogy a kormány valamikor a közeli jövőben foglalkozhasson az erőmű helyzetével, és olyan döntéseket hozhasson, ami a foglalkoztatás megőrzését szolgálja.

Bencsik János azt hangsúlyozta, hogy az érintett 3600 munkavállaló nem hatásvizsgálatra, hanem a kormányzat azonnali segítségnyújtására vár, a korábbi ígéret alapján.

2009. június 22-én az Országgyűlésben Keleti György, az MSZP képviselője tette fel a fenti kérdést: „Mit tesz a kormány a Vértesi Erőmű Zrt. 2100 munkahelyének megőrzése érdekében?”

Dr. Oszkó Péter pénzügyminiszter elmondta, hogy a kormány a 2009. június 17-ei ülésén döntést hozott arról, hogy nemzeti gazdasági, így többek között foglalkoztatási érdekekre tekintettel a Vértesi Erőmű Zrt. továbbműködtetését tartja szükségesnek. Ennek érdekében a Magyar Villamos Művek Zrt. tulajdonosi eszközökkel biztosítja a társaság további működését, és hatékonyságnövelő programot hajt végre a Vértesi Erőmű Zrt.-nél a veszteségek minimalizálása érdekében. Ezzel elérhető lesz, hogy a 2100 munkahelyből legalább 1500-at meg tudjunk tartani.

Az 1097/2009. (VI. 23.) Kormányhatározat a Vértesi Erőmű Zrt. jövőjéről

1. A Kormány

a) a nemzetgazdasági (foglalkoztatási, rendszerbiztonsági és környezetvédelmi) érdekekre való tekintettel a Vértesi Erőmű Zrt. további működtetését tartja szükségesnek,

b) egyetért azzal, hogy a további jogszervi működtetés keretében a társaság finanszírozását a Magyar Villamos Művek Zrt. tulajdonosi eszközökkel biztosítsa, és hatékonyságnövelő programot hajtson végre a Vértesi Erőmű Zrt. veszteségeinek minimalizálása érdekében; ennek során a Kormány szükségesnek tartja, hogy a Magyar Villamos Művek Zrt. megfelelő referenciákkal rendelkező külső szakértőt vonjon be a bányaművelés és az erőmű karbantartás hatékonyságának növelésére,

c) szükségesnek tartja, hogy a Magyar Villamos Művek Zrt. tegyen intézkedéseket annak érdekében, hogy magántőke bevonásával (privatizáció, eszközértékesítés, közös fejlesztésműködtetés) is elősegítse a veszteségfinanszírozás mérséklését, a tartós továbbműködtetés alapjainak megerősítését,

d) felhívja a pénzügyminisztert, hogy a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács – mint a Magyar Villamos Művek Zrt. tulajdonosi joggyakorlója – útján gondoskodjon az a)-c) pontban meghatározott feladatok teljesítéséről,

felelős: pénzügyminiszter, határidő: azonnal.

e) felhívja a közlekedési, hírközlési és energetikai minisztert, hogy haladéktalanul kezdje meg a szénipari szerkezetátalakítási támogatás 2010 utáni meghosszabbításának előkészítését, és vizsgálja meg a támogatás összege módosításának lehetőségét is,

felelős: közlekedési, hírközlési és energetikai miniszter, határidő: azonnal.

f) felhívja a pénzügyminisztert, hogy kérje ki az Európai Unió Bizottságának a b) és e) pontokban meghatározott intézkedésekkel kapcsolatos álláspontját,

felelős: pénzügyminiszter, határidő: azonnal.

g) felhívja a pénzügyminisztert és a közlekedési, hírközlési és energetikai minisztert, hogy a fenti feladatok eredményeiről 2009. november 30-ig tájékoztassa a Kormányt,

felelős: pénzügyminiszter; közlekedési, hírközlési és energetikai miniszter, határidő: 2009. november 30.

2. A Kormány felhívja a pénzügyminisztert, hogy intézkedjen a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács felé annak érdekében, hogy az állami többségi tulajdonban lévő társaságoknál hatékony vállalatirányítási keretek – beleértve a kockázatkezelést és a belső ellenőrzési rendszert – kerüljenek kialakításra az állami vagyonnal való felelős gazdálkodás erősítése érdekében,

felelős: pénzügyminiszter, határidő: 2009. szeptember 30.

3. Ez a határozat a közzétételét követő napon lép hatályba.

Dr. Horn János – PT

Dr. Kun Béla (1919–2009)

Szomorúan vettük a hírt, hogy 2009. április 25-én Gyöngyösön elhunyt *dr. Kun Béla vasokleveles bányamérnök, az OMBKE tiszteleti tagja.*

Dr. Kun Béla

1919. július 2-án született Kolozson. Elemi iskoláit Kolozson, gimnáziumi tanulmányait a Kolozsvári Unitárius Gimnáziumban végezte. Egyetemi tanulmányait Temesváron kezdte a bánya- és kohómérnöki szakon, majd a bécsi döntés után a Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen fejezte be Sopronban.

Gyakornokként a felsőbányai és nagybányai ércbányák, 1942 októberétől 1944 októberéig a Magyar Királyi *Felsődermai Ásványolaj és Lignitbánya* mérnökségén dolgozott. Később annak vezetője lett, ahol ásványi nyersanyag készletszámításokat végzett és iparvasutat tervezett. A háborús események miatt a *komlói szénbányákhoz* vezényelték, ahonnan mint erdélyi menekültet hívták be katonának. Hazatérte és igazolása után 1946. április 1-jétől 1947 októberéig a *recski ércbánya* üzemvezető helyettese lett. Recskről újból Komlóra került, ahol a feltérési munkákat irányította és a vízbőlítéses fúrást igyekezett meghonosítani. Rövid ideig a Nagymányoki Szénbányák főmérnöke, majd ismét Komlón a beruházási munkák megbízottja.

Komlóról 1951 márciusában áthelyezték a Bánya- és Energiaügyi Minisztérium Vegyesásvány-bányászati Főosztályára, ahonnan 1952. április 1-jével kinevezték az akkor alakult *Gyöngyösi Ércbánya* főmérnökének. Feladata volt a bánya feltárása, a kutatások irányítása és az ércelőkészítő üzem alapberuházásának és bővítéseinek irányítása, a bánya fejtesmódjainak kifejlesztése, az ércelőkészítési technológia állandó fejlesztése. Az 1963. évi átszervezéssel az Országos Érc- és Ásványbányák Mátrai Művei főmérnöke lett, így irányítása alá került a recski bánya és ércelőkészítőmű, a felnémeti mészkőbánya és feldolgozó (törő, osztályozó, őrlő), az istenmezejei bentonit és a nemti tűzállóagyag bánya. Feladatköre így kiterjedt valamennyi, a Mátra hegységben folyó érc- és ásványbányászatra és kutatásra.

A *Geominco Rt.* megalakulása után, 1973. március 1-jétől elvállalta a ciprusi rézérc külfejtés és ércelőkészítőmű beruházásának irányítását és azok üzembe helyezését. A Ciprus északi részén bekövetkezett események miatt 1976 végén hazatért, és 1979-ig a Geominco Rt. műszaki-gazdasági tanácsadója, 1979-1982-ig a *Központi Bányászati Fejlesztési Intézetben* a Recski Rézkombinát tervezési főmérnöke volt. 1982-ben ismét visszakért a mátrai ércbányászathoz, mint műszaki-gazdasági tanácsadó, 1983-1984-ben az OÉÁ Rézérc Művei főmérnöke volt, ahol szakértői tevékenységét az 1985. december 31-ével történt nyugdíjba vonulása után is igénybe vették. 1991-től elvállalta a recski ércvagyon hasznosításának elősegítésére létrehozott *Hungarocopper Ércbányászati Fejlesztő Rt.*-ben a fejlesztési igazgatói megbízatást.

1964-ben megszerezte a bányaiipari gazdasági mérnök oklevelet, majd 1968-ban a műszaki doktorátust. 1961-1972 között tagja volt MTA Bányászati Tudományos Bizottság *Bányászati Szakbizottságának*, 1984-től haláláig MTA Miskolci Akadémiai Bizottság *Bányászattörténeti Szakbizottságának*. Külön megbízatásként vett részt a KGST színesfémkohászati és ércelőkészítési magyar-mongol műszaki-tudományos együttműködési munkabizottságaiban.

16 publikációja közül 14 a BKL Bányászatban jelent meg. Egy mérnöktovábbképző intézeti könyv önálló, további három könyv társszerzője. Kiemelendő a *Gyöngyösoroszi Ércbányák Története* és *A Magyar Bányászat Évezredes Története*, mely utóbbinak több fejezetét is ő írta. Főszerkesztője-társszerzője az OMBKE kiadásában megjelent 25 éves az Országos Érc- és Ásványbányák-nak.

Munkásságát 1953-ban a *Népköztársasági Érdemérem I.* fokozatával, 1955-ben a *Szocialista Munkáért I.* fokozatával és a *Bányász Szolgálati Érdemérem* bronz, ezüst, arany és gyémánt fokozatával ismerték el.

Az OMBKE-nek 1943-tól volt tagja. 1966-ban, majd 1997-től 2004-ig tagja volt a választmányának. 1993-tól 2004-ig a mátrai helyi szervezet titkára, ill. elnöke volt. 40, 50 és 60 éves tagságáért háromszor kapta meg a *Sóltz Vilmos-emlékérmét*, 2000-ben az OMBKE tiszteleti tagjává választotta. Képviselte az érc- és ásványbányászatot a MTESZ Heves Megyei Elnökségében 1970-73 között.

2009. május 14-én Gyöngyösön a felsővárosi temetőben számos volt munkatársa, az OMBKE vezetőségének, valamint a mátrai és mátraaljai helyi szervezeteinek tagjai kísérték utolsó útjára. Nevükben *dr. Gagy Pálffy András* búcsúzott meleg szavakkal *Béla Bácsitól*, a *Főmérnök Úrtól*:

„1952-től 21 éven át voltál a Gyöngyösoroszi Ércbányák meghatározó műszaki személyisége, a főmérnöke. Része voltál mindazon műszaki megoldásnak, mely a Gyöngyösoroszi Ércbánya területén a kezdetektől megvalósult.”

„Részt vettél a gyöngyösi nyugdíjasok klubjában. Éveken át szerveztél a bélyeggyűjtőket. Szeretted a Mátra hegyeit és Gyöngyöst, melynek szépítése érdekében részt vettél a lokálpatrióták munkájában. Alapító tagja voltál a Magyarhoni Földtani Társulat Ásványgyűjtő Szakcsoportjának, mivel szerelmese és szakértője voltál az ásványoknak.

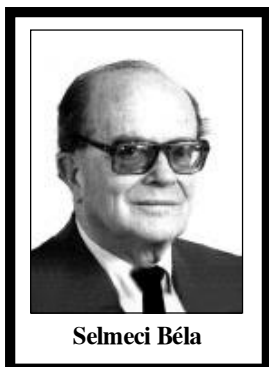
Ma már senki sem tudja megtalálni ásványgyűjteményedben azt a különleges, egyedi kristályt, melynek szépsége csak mikroszkóp segítségével volt felismerhető. Véglegesen elvitted magaddal a titkot. Meghagytad viszont számunkra a sokunk által irigyelt mérnöki magatartás, a szerteágazó természettudományos érdeklődés kutató szellemének példáját.

Isten veled Béla bácsi! Utolsó Jó szerencsét Főmérnök Úr!”

PT

Selmeci Béla (1915–2009)

Életének 94-ik, OMBKE-tagságának 71-ik évében, 2009. július 1-jén örökre eltávozott közülünk egyesületünk legrégebbi tagja, *Selmeci Béla* vasokleveles fémkohómérnök, külkereskedelmi közgazdasági mérnök, az OMBKE tiszteleti tagja.

Selmeci Béla 1915. október 15-én született Szegeden. Ugyanitt végezte általános és középiskoláit, majd 1938-ban Sopronban szerzett fémkohómérnöki oklevelet.

Sopronban rövid ideig tanársegéd, majd Pétfürdőn a kísérleti bauxitkohósítási üzem vezetője volt. 1939-ben a diósgyőri acélműbe, majd Jolsvára, a magnezitüzemhez került üzemvezetőnek. 1948-tól ismét Diósgyőrben részt vett a Vaskohászati Kemence-építő Vállalat – a későbbi Kohászati Gyárépítő Vállalat (KGyV) – létrehozásában, 1951-től annak főmérnöke lett. 1952-ben a kohászati miniszter első helyettese, majd a Kohó- és Gépipari Minisztérium (KGM) Vaskohászati Igazgatóság főmérnöke. 1956-65 között az ALUTERV igazgatója, majd a KGM kohászati fejlesztési osztályvezetője volt. 1968-tól 1978-ig a KGyV-nél volt főmérnök, a tervezési iroda vezetője. Dolgozott algériai acélmű építésénél, majd nyugdíjasként a Csepeli Csőgyárban, ill. a KGyV-nél.

Kimagasló alkotásai közé tartozik a világon első króm-magnezit boltozatú kemen-cék, ill. a legnagyobb hazai martinkemencék tervezése. Részt vett az *Intermetall* alapok-mányának, ill. a magyar-szovjet timföld-alumínium egyezménynek a kidolgozásában. Számos szakcikke jelent meg, elsősorban a BKL Kohászatban, több kohászati szakkönyv társszerzője, szerkesztője a vaskohászati iparág 1945-1987 közötti fejlődését összefoglaló tanulmányoknak.

Munkássága elismeréseként a *Munka Érdemrend* arany és ezüst fokozatait, a *Szocialista Munkáért Érdemrendet* és *KGST Emlékérmét* kapott.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek 1938 óta volt tagja. 2008-ban egyesületünk tagsága nagy tapssal, szeretettel köszönthette Székesfehérvárott, az OMBKE 98. küldöttgyűlésén, amikor 70 éves egyesületi tagsága elismerése jeléül *Sóltz Vilmos-emlékérem* kitüntetésben részesült, amit személyesen vett át.

1953-1954-ben a Vaskohászati Szakosztály elnöke, 1960 és 1963 között az egyesület *főtitkára* volt, az Alapszabály Bizottságában is több évig dolgozott. Évtizedeken át volt tagja a Kohászati Lapok szerkesztő bizottságának, ill. szerkesztőségének. Két ízben kapta meg a z. *Zorkóczy Samu-emlékérmét*, és négy ízben a *Sóltz Vilmos-emlékérmét*. 1981-ben az egyesület tiszteleti tagjának választották, 1992-ben a *Centenárium emlékéremmel* tüntették ki.

Egész pályáját jellemzi a kohász szakma fejlesztését célzó fáradhatatlan tevékenység és egyesületünk iránti elkötelezettség. Nyugdíjazását követően, amíg egészségi állapota megengedte, rendszeresen üdvözölhettük az OMBKE budapesti titkárságán, ahol korábbi tapasztalataira támaszkodva segítőkészségére mindig számíthattunk.

Feledhetetlen tagtársunktól 2009. július 17-én vettünk végső búcsút Budapesten, az Óbudai Temetőben, a kohász társadalom, az egyesület és barátai nevében *Schmidt György* okl. kohómérnök, az OMBKE korábbi ügyvezető igazgatója mondott emlékező beszédet és kívánt utolsó Jó szerencsét!

GPA

Diplomaátadási ünnepség a Miskolci Egyetemen

2009. június 20-án került sor a Miskolci Egyetem nyilvános ünnepi Szenátus Ülésén a Műszaki Földtudományi Karon (MFK), a Műszaki Anyagtudományi Karon (MAK) és az Egészségügyi Karon végzettek részére a diplomák átadására.

Az elnökség (az Egyetem rektora, a nyolc kar dékánja és a két díszdoktori cím várományosa) Brahms „Akadémiai ünnepi nyitányára” vonult be a kari zászlók után az Egyetem aulájába. A Himnusz után *dr. Patkó Gyula* rektor köszöntötte a megjelenteket, majd a műszaki karokon végzett friss diplomások mérnöki fogadalomtételére került sor.

Ezt követően *dr. Böhm József*, a Műszaki Földtudományi Kar dékánja tett előterjesztést, mely szerint a 2008/2009-es tanévben egyetemi szintű graduális képzés keretében az alábbi szakokon abszolutóriumot szerzett 86 fő, záróvizsgát tett 84 fő, oklevelet szerzett 57 fő:

Bánya- és Geotechnikai Szakon	1 fő
Előkészítéstechnikai-mérnöki Szakon	7 fő
Környezetmérnöki Szakon	31 fő
Műszaki Földtudományi Szakon	3 fő
Olaj- és Gázmérnöki Szakon	8 fő
Geográfus Szakon	7 fő

Főiskolai szintű graduális képzés keretében a Bánya- és Geotechnikai Szakon abszolutóriumot szerzett 17 fő, záróvizsgát tett 12 fő, oklevelet szerzett 7 fő. A kétlépcsős képzés keretében Földrajz alapszakon abszolutóriumot szerzett 15 fő, záróvizsgát tett 12 fő, oklevelet szerzett 7 fő.

Az oklevelek átadása után *dr. Gácsi Zoltán*, a Műszaki Anyagtudományi Kar dékánja tette meg előterjesztését, mely szerint a 2008/2009-es tanévben sikeres záróvizsgát tett 58 fő, közülük oklevelet 29 fő vehetett át:

Anyagmérnöki Szakon	15 fő
Kohómérnöki Szakon	6 fő
Anyagmérnök BSc Szakon	6 fő
Anyagmérnök MSc Szakon	2 fő

Az oklevelek átadása után az Egészségügyi Kar dékánja, *dr. Barkai László* tette meg előterjesztését, mely szerint sikeres záróvizsgát 55 fő tett, oklevelet 35 fő vehetett át.

Dr. Böhm József, a MFK dékánjának ünnepi beszéde után PhD doktori fokozatok odaítélésére került sor. A Mikoviny Sámuel Földtudományi Doktori Iskola keretében folytatott tanulmányok sikeres lezárásaként PhD doktori oklevelet vett át: *Hegedűs András* okl. geográfus, *Jobbik Anita* okl. olaj- és gázmérnök és *Szabó Attila Imre* okl. környezetmérnök, a Műszaki Anyagtudományi Karon *Budai István* okl. előkészítés-technikai mérnök.

A Műszaki Földtudományi Kar előterjesztése alapján címzetes egyetemi tanári címet *dr. Kiss Bertalan*, címzetes egyetemi docensi címet *dr. Bohus Géza*, *dr. Izsó István*, *dr. Zsuga János*, *Farkas Sándorné dr. Darányi Ida* és *Hursán László* kapott.

A karok javaslata alapján a Miskolci Egyetem Szenátusa *dr. Kovács Ferenc* akadémikus, az MFK professzora és *dr. Bartha László*, az MTA Műszaki Fizikai és Anyagtudományi Kutatóintézet professzora számára tiszteletbeli doktori címet adományozott. A doktori okleveleket az Egyetem rektora „doctorem honoris causa pronuntio” szavak kíséretében adta át. A két kitüntetett meleg szavakkal mondott köszönetet.

Ezt követően egyetemi kitüntetések átadására került sor, melynek keretében *dr. Ormos Tamás* egyetemi docens, dékán-helyettes és *dr. Tóth Levente* egyetemi docens „Miskolci Egyetemért Érdemérem”, *dr. Sasvári Tibor*, a Kassai Műszaki Egyetem professzora a „Signum Aureum Universitatis”, *dr. Buócz Zoltán* a „Miskolci Egyetem Érdemes Oktatója” kitüntetések vehették át.

Dr. Török Tamás, az OMBKE Egyetemi Osztály elnöke egyesületi kitüntetésekkel adott át: *dr. Tranta Ferenc* egyetemi docens Soltz Vilmos-érmel, *Busku Imre*, *Sándor Imre* és *Juhász Viktor* végzett mérnökhallgatók Oklevelet vehettek át.

Az ünnepség, melyen a Bartók Béla Zeneművészeti Intézet kórusa működött közre, a Szózat elhangzásával ért véget.

E helyről is gratulálunk a kitüntetetteknek és a végzett hallgatóknak, akik névsorát alább közöljük!

Dr. Horn János

A Miskolci Egyetem Műszaki Földtani Karán 2009-ben végzettek

<i>Bánya- és Geotechnikai Szak</i>	Tóth Balázs	Kaszvinszki Renáta
Kuris Katalin	Tóth Csaba Imre	Molnár Petra
Vaszil Csaba Béla	Vöröskői Zsófia	Paripás Anikó Noémi
<i>Főiskolai bányá- és Geotechnikai Szak</i>	<i>Előkészítéstechnika-mérnöki Szak</i>	Szegedi Hajnalka
Bihary Gábor	Beőr Nikolett	<i>Olaj- és Gázmérnöki Szak</i>
Bodnár László	Bodó Nándor	Barnóczki Balázs
Buócz Tamás	Gál Attila	Busku Imre
Cseke Ádám	Kollár Zoltán	Chikán László
Cserenyák Imre	Lőkös Réka	Hegedűs Csaba
Dobos József	Pap Zoltán	Holhós József
Farkas Gábor Zoltán	Pataki Kitti	Kovács Róbert
Fodor Attila	Szalai Eszter	Papp László
Gyenes Ferenc	Szombatfalvi Dalma	Szabó Szabolcs
Hulyák Gábor	Sztankovics Dóra	Szepesi Csaba Gábor
Istenes Orsolya	<i>Geológusmérnöki Szak</i>	Szítás Esztella Judit
Kapás Zoltán József	Szepesi Melinda Szilvia	Völgyi Sándor
Kaulicsné Szabó Anita	<i>Hidrogeológiai-mérnökgeológiai Szak</i>	<i>Környezetmérnöki Szak</i>
Láda Péter	Bányai Andrea	Bobor Roland
Lakatos Bernadett	Fedor Eleonóra	Bodrogi Adél
Németh Mariann	Koppány Péter	Bodrogi Péter
Póczik Károly	Krusoczki Tamás György	Csordás Rita
Sándor Imre	Tasnádi Gabriella	Csuhánics Balázs Tamás
Tamás István	<i>Geofizikusrmérnöki Szak</i>	Czilik Mercédész Katalin
Tomsics Tibor	Bakos Zsuzsanna	Czinege Enikő

Dankó András
Darabos Enikő
Demeter Dóra
Dóduj Krisztina
Gulyás Balázs
Heinik Tünde
Kardos Ágnes
Kerényi Zsófia
Kin Tamás
Kovács Marianna
Kovács Viktória
Kováts Péter Miklós
Lakatos Anita
Majoros Edit
Mazúr Gábor
Mihók Zsuzsa
Molnár Judit
Nagy Judit
Orosz Henrietta
Papp Gábor

Peszeki Balázs István
Pocsai Diána
Pucsek Gabriella
Rékó Szilvia
Rudolf László
Ruscsák Gergő
Szalóczy Antal
Szobonya Ildikó Livia
Szőke Szabolcs
Terdikné Szüle Veronika Etelka
Tóth Petra
Tóth Renáta
Tóth Zsanett
Üveges Erika
Vincze Zsuzsanna
Geográfus Szak
Abaúji Norbert
Béres Andrea
Dénes Angéla
Dobos Katalin

Filep Eszter
Kereszturi Gábor
Korhut János Ádám
Pásztor Sándor
Spisák Anita
Veres Viktória
Földrajz BSc Alapszak
Dobai András
Gál Zsanett
Harmat Csilla
Herschman Tamás
Hován Adrienn
Katona Nikolett
Májer Anita
Orosz Rita
Pányi István
Szabó Zsuzsanna
Szekrényi Eszter
Szilágyi Artúr

A Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Karán 2009-ben végzettek

Anyagdiagnosztikai Szak
Albertus Dénes
Béres Levente Sándor
Dukát Balázs
Finta Dániel
Fodor Viktor László
Kovács Zoltán
Vámos Krisztián
Hőkezelő- és Képlékenyalakítási Szak
Bauman Péter
Boros Nikolett
Gyöngyösi Szilvia
Láng László
Nagy Szandra
Pálincás Sándor
Sipos Andrea
Szabó Gábor
Szűcs Máté
Vigh Zoltán
Kerámia- és Szilikástechnológiai Szak
Balogh Gabriella
Barta Levente

Boncsér Gergő
Bortnyik Kornél
Gábor Viktória
Nahaj Nikolett
Rádai Gergő
Szabó Péter
Metallurgiai és Öntészeti Szak
Borsi Péter
Juhász Borbála
Juhász Gergő
Juhász Viktor
Máté Csilla
Önböli Norbert
Pataki Dániel
Rimaszéki Gergő
Polimertechnológiai Szak
Bene Szabolcs
Hegedűs Nóra
Kállai Imre
Kelemen Ádám
Kovács Zolt
Kun Éva

Tóth Szabina
Anyagmérnöki MSc
Polimermérnöki szakirány
Balázs Péter
Kőpöczi Anna
Nagy András
Németh István
Anyagmérnöki BSc
Polimer-technológiai szakirány
Balogh Éva Noémi
Hőkezelési szakirány
Papp Judit
Képlékenyalakítási szakirány
Simon Zsuzsanna
Vegyipari technológiai szakirány
Gere Tamara
Gyetzai Nándor
Koltai Gábor
Mester Istvánné
Szántai Tamás
Szikszai Géza
Szűcs Gábor

Fél évszázada működik Miskolcon a Műszaki Földtudományi Kar

Ötven éve, hogy a Bányamérnöki Kar Sopronból átköltözött Miskolcra, a Dudujka-völgybe. A Nehézipari Műszaki Egyetemet a soproni Bányamérnöki és Kohómérnöki Karok Miskolcra tervezett áttelepítésével és egy új Gépészmérnöki Kar létesítésével 1949-ben alapították. A Kohómérnöki Kar átköltözése 1952-re gyakorlatilag befejeződött, de a Bányamérnöki Kar minden évfolyamával véglegesen csak 1959 szeptemberére került Miskolcra. Az átköltözés 50. évfordulójára emlékezve a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kara (MFK) a 2009. évet jubileumi évnak tekintette, a jubileum méltó megünneplésére számos rendezvényt szervezett, szervez:

Miskolc, április 29.: az MFK hallgatói hagyományteremtő szándékkal megrendezték az I. Miskolci Egyetemi Bányász Napot.

Sopron, május 15-16.:

– ünnepélyes megemlékezés, a Kari Tanács megkoszorúzza a Bányamérnöki Kar Sopronban eltemetett professzorai-

nak, oktatóinak, egykori dékánjainak a sírját, és megemlékezik szakmai tevékenységükről,

– ünnepi Kari Tanácsülés a Nyugat-magyarországi Egyetem tanácstermében, ott, ahol évtizedekkel ezelőtt a kar napi működése folyt,

– ünnepi egyetemi szenátusülés keretében átadják a jubileumi okleveleket a Bányamérnöki Karon és a Földmérőmérnöki Karon végzett, jubiláló mérnököknek,

– emlékfák ültetése a Nyugat-magyarországi Egyetem botanikus kertjében az utolsó soproni bányamérnöki és földmérőmérnöki évfolyamok tiszteletére.

Miskolc, július 4.: kőzetmechanikai konferencia.

Brennbergbánya, szeptember: a bányászok és az erdészek által közösen létrehozott bányász tanösvény felavatása.

Miskolc, október: „A Műszaki Földtudományi Kar ötven éve Miskolcon” konferencia, mely az itt eltöltött fél évszázad legfontosabb eredményeit, a kar fejlődését mutatja be.

Dr. Horn János

A III. Magyar Műszaki Értelmiség Napja

Ünnepi ülés

A Magyar Mérnöki Kamara, a Műszaki és Természettudományos Egyesületek Szövetsége, a Magyar Tudományos Akadémia, a Magyar Mérnökakadémia, a Magyar Innovációs Szövetség, a Rectori Konferencia és a Benkó Dixieland által kezdeményezett és szervezett Magyar Műszaki Értelmiség Napját 2009. május 15-én immáron harmadízben ünnepelték a Parlament Felsőházi Termében. Az ünnepségen és a kapcsolódó szakmai konferencián az OMBKE több tagja is képviselte egyesületünket.

Kassai Ferenc, a Budapesti Mérnök Kamara elnöke megnyitója után dr. Mandur László, az országgyűlés elnöke ünnepi köszöntőjében így fogalmazott: „a mérnökökkel sok baj van, szinte kiállhatatlanok tudnak lenni, aprólékosságuk, precizitásuk, főként pedig kérdéseik a végső elkeseredésbe tudják kergetni a filozofokat és a politikusokat. Ráadásul olyan ikonokat imádnak, mint a mérhetőség, a kiszámíthatóság, a tudományos megalapozottság... A kor embere természetesnek veszi, hogy a mobiltelefon egy ausztrál nagynénivel kapcsol össze, vagy Charles Simonnal Bácsalmásról lehet úrbeszélgetni, hogy ötmilliárd karóra működik, hogy gyorsvasutak járnak és sok száz ember a levegőbe emelkedik, s néhány óra elteltével a világ másik pontján ül az internet elé... A magyar műszaki értelmiség együttműködésre íteltetett, országon belül és határokon túl egyaránt. A mai gazdasági válság nem gyengíti, hanem felerősíti a versenyt a tudástermékek piacán, s a versenyben maradáshoz ugyanaz a három dolog kell, mint a háborúhoz: pénz, pénz és pénz. Ennek megszerzése ma már éppúgy egy átfogó gondolkodás része kell legyen, mint az oktatás, a kutatás-fejlesztés, az innováció vagy a műszaki teljesítmények anyagi és erkölcsi megbecsülése. A globális és hazai válságjelenségek elsőként a műszaki értelmiséget rázták fel, elsősorban ebben a szakmacsoportban született meg a felismerés, hogy a válság depresszióval nem kezelhető. A krízis lehetőség a megújulásra, az újrakezdésre, új paradigmák, új megközelítések megfogalmazására, az alkotás szabadságának újrafogalmazására.”

Dr. Sólyom László, a Magyar Köztársaság elnöke ünnepi beszédében hangsúlyozta, hogy a műszaki értelmiség érdekei egybeesnek Magyarország érdekeivel, e napnak pedig az a legnagyobb haszna és feladata, hogy a műszaki értelmiségről a társadalomban kialakult képzet korszerűsítse, erősítse és terjessze. Beszédében kifejtette, hogy „a műszakiak által létrehozott anyagi kultúra meghatározó része minden korszak kultúrájának a történelem kezdete óta. A mindennapi életben a minket körülvevő tárgyak műszaki színvonala – mindez a fejlettség és a haladás kézenfekvő mutatója, az életminőség összetevője. S az is nyilvánvaló, hogy a műszaki és ter-

mészettudományok között sem lehet éles határvonalat húzni. Ha mindezt áttekintjük, akkor nem egy eleve humán és reál törzsre hasadó fát látunk a tudományok, a diszciplínák és a szakmák elágazásaival, hanem egy hálózat meglátásának öröme tölthet el bennünket. Ennek fennmaradásához pedig a *humán, a műszaki és az élettudományi elemeknek* kommunikálniuk kell tudni egymással. Bárcsak jobban megérténénk egymást! Bárcsak jobban tudnánk egymás nyelvén! S ez a kívülről jött kívánság az egyik oka annak, hogy teljes mértékben egyetértetek a műszaki értelmiség azon követelésével, hogy a *természettudományos tárgyakat az oktatás minden szintjén erősítsék meg*... Ha meg is lesz a műszaki értelmiség utánpótlása, ez még nem elég. *A műszaki kultúra nem lehet meg magasan képzett szakmunkások nélkül. A szakképzés átalakítása az ország fejlődésének egyik kulcskérdése*. Minőségi szakmunkásképzés azonban akkor lehetséges, ha a fizikai munkát meg fogják becsülni ebben az országban”. A köztársasági elnök az innovációról a következőképpen szólt: „A kutatás-fejlesztés természeténél fogva jövőorientált, s nemcsak az a kérdés, hogyan vészeli át a válságot, hanem arra is gondolni kell, hogy mi lesz utána? Ha valaki csupán a válság túlélését tűzte ki célul, az nem fog részt venni a piac átrendeződésében, és óriási hátránnyal érkezik a válság utáni napokba. A fejlesztések leállítása helyett éppen most kellene *fejlesztésekkel válaszolni a krízisre*. A válságban folyamatosan változó feltételek között, előre alig tervezhető, komplex feladatot kell megoldani, amelyre a hagyományos értelemben vett mérnöki tervezőmunka nem alkalmazható.”

Az ünnepséget köszöntötte Varga István nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszter, dr. Kroó Norbert fizikus, az MTA alelnöke, dr. Rudas Imre, a Rectori konferencia elnöke, dr. Szabó Gábor akadémikus, a Magyar Innovációs Szövetség elnöke, dr. Gordos Géza, a MTESZ elnöke, dr. Ginsztler János, a Magyar Mérnökakadémia elnöke és dr. Benkó Sándor villamosmérnök, a Mérnöknapok ötletgazdája. Az egyetemi ifjúság nevében Polgári Beáta, a Műegyetem harmadéves villamosmérnök hallgatója, majd végezetül dr. Kovács Gábor, az MMK elnöke mondott rövid beszédet.

A köszöntő beszédek után dr. Tamás Pál, az MTA Szociológiai Intézetének igazgatója tartott előadást „Elég magyar mérnökünk van a gazdasági és innovációs kitérőkhöz” címmel.

Az ünnepi ülés záró programjaként Bánki Donát születésének 150. évfordulójára alapított Jubileumi Emlékdíjat kapott dr. Bokor József akadémikus, a BME Közlekedésautomatikai Tanszék vezetője és dr. Palkovics László akadémikus, a Magyar Gépjárműipari Szövetség főtitkára.

Az ünnepség a Szózatallal és állófogadással zárult, majd a résztvevők megtekintették a Parlament társalgójában berendezett Bánki Donát emlékkiállítását.

A parlamenti ünnepség prominens résztvevői

Tudományos előadások

Az ünnepséget megelőző napon, 2009. május 14-én a Magyar Tudományos Akadémián tudományos, szakmai előadások hangzottak el Magyarország energiaellátó rendszerének helyzetéről, a hazai források hasznosításáról, valamint a honi alternatív és megújuló energiaforrások felhasználási, alkalmazási lehetőségeiről.

A délelőtti plenáris ülésen a házigazda MTA nevében *dr. Pálkás József*, az Akadémia elnöke mondott rövid köszöntőt, leszögezve: „a műszaki értelmiség teremti meg és tartja fenn azt a bonyolult technikai-tudományos környezetet, amely lehetővé teszi mindennapi jólétünket. Bármilyen furcsa is, az emberiség ma nem képes az élelmiszer, a víz, az energia, az alapvető szükségleteket kielégítő javak előállítására a modern műszaki-technikai infrastruktúra működtetése nélkül. Mindezt azonban a nagyközönség, a társadalom nem érti, ezért a műszaki értelmiségnek nincs része abban a közfigyelemben, mint amilyenben más értelmiségi csoportok részesülnek... A ma aktív műszaki értelmiségiek fontos leckeje, hogy a fiatalok figyelmét ráirányítsák a mérnöki hivatás szépségére, meggyőzzék a pályaválasztás előtt állókat arról, hogy a műszaki tanulmányokba érdemes energiát fektetni, mert erőfeszítéseik megtérülnek.”

A plenáris ülés első előadását *dr. Michelberger Pál* akadémikus tartotta, megemlékezve a 150 éve született *Bánki Donátról*, a Műegyetem professzoráról. Előadásában kitért arra, hogy a középiskolai természettudományi alapok nélkül nem képzelhető el műszaki felsőoktatás.

Ezt követően *dr. Aszódi Attila*, az MTA Energetikai Bizottságának elnöke tartott előadást Magyarország energiaellátásának általános helyzetéről és jövőjéről. Előadásában rámutatott arra, hogy a hazai lakosság egyelőre kimarad az érdemi energiapolitikai párbeszédből, a nemzeti szinten koordinált energetikai kutatás sem létezik hazánkban, holott a társadalom aktív közreműködése nélkül az energiapolitikai célok nem valósíthatók meg.

A magyar villamosenergia-rendszer műszaki, gazdasági kérdéseiről *dr. Gerse Károly*, az MVM Zrt. vezérigazgató-helyettese tartott előadást, rámutatva, hogy a villamosenergia-ellátásunk biztonságos ugyan, de drága és versenyképtelen. A döntően alaperőműre épült erőműpark erkölcsileg elavult.

Magyarország kőolajellátásának forrásairól *Thermez Artúr*, a MOL Nyrt. fejlesztési igazgatója, a gázellátás forráslehetőségeiről pedig *Horváth Tibor*, az E.ON Földgáz Trade Zrt. igazgatósági tagja adott ismertetést.

Délután két szekcióban zsúfolt termekben folytatódott az előadások.

A hagyományos energiaforrásokkal foglalkozó I. szekciót *dr. Ginszler János* akadémikus vezette. Első előadásként *dr. Válska József*, a Mátrai Erőmű Zrt. elnöke, a Magyar Bányászati Szövetség elnöke ismertette az észak-magyarországi lignitvagyon energetikai felhasználási lehetőségeit. Ezt követően *dr. Szabó György*, a TXM Ltd. vezérigazgatója tartott előadást a nem hagyományos gázmedencék (Makó) hasznosítási lehetőségeiről. A Paksi Atomerőműről *dr. Katona Tamás* tudományos igazgató tartott előadást. A hazai uránércbányászat lehetőségeit *Barabás Antal* geológus, a WildHorse Energy Hungary Kft. igazgatója elemezte.

Dr. Gagy Pálffy András megnyitja a szekcióülést

A megújuló energiaforrásokkal foglalkozó II. szekciót *dr. Gagy Pálffy András*, a MTESZ főigazgatója vezette. A megújuló energiaforrásokról *dr. Barótfi István*, a Szent István Egyetem professzora és *Rácz László*, a MOL-csoport szakértője tartott ismertetést. *Braun Attila*, a Pannonpower Rt. igazgatója a pécsi erőmű biomassza alapú fejlesztéséről, *Darvas Ferenc*, a Comergen Zrt. elnöke egy világsszerte alkalmazott magyar hidrogén-előállítási technológia alkalmazásáról, *Várvik Antal*, az MVM Erbe Zrt. vezérigazgatója pedig a szilárd biomasszák energetikai hasznosításáról számolt be.

A két szekcióban elhangzott előadások a hazai energiaforrásokról és lehetőségekről átfogó képet nyújtottak.

A III. Magyar Műszaki Értelmiség Napja szervező intézményei *állásfoglalást* fogalmaztak meg, melyben felhívták a figyelmet a természettudományok magyarországi oktatásával kapcsolatos halaszthatatlan intézkedések szükségességére. A felhívásban hangsúlyosan rögzítették, hogy az előző évben közzétett felhívás nem vezetett eredményre, és ez a hazai gazdasági-műszaki fejlődésre nagy veszélyt jelent. A felhívást eljuttatták a politikai és állami vezetőknek, az országgyűlési képviselőknek.

g.p.a.

3000 Hatvan-Nagyombos
Tel./Fax: 06-37/341-231;
Közvetlen faxszám: 06-37/540-035
Mobil: 06-20/3131-612
E-mail: hutter@h-s.hu
Weboldalunk: www.h-s.hu

Termékeink:

- Feszítőperemes fém és műanyag rosták
 - Műanyag rosta/rendszerek (CLIP-TEC, UNIPLANK, UNISTEP Vibro-Elastic, Síkrosta)
- Hárfá rosták, préshegesztett rosták, perforált lemezek
- Ipari drótszövet (vibrátor fonatok) osztályozó gépekhez, magas kopás- és rezgésálló rugóacélból, rozsdamentes kivitelben is
 - Allgaier szítabetétek javítása, felújítása
- Hullámrácsok tetszőleges rácsosztással, jól hegeszthető anyagból, rozsdamentes kivitelben is
- Műszaki szövetek, szítaszövetek 0,04 mm-től rozsdamentes, rugóacél, horganyzott és szénacél anyagokból
- Szűnyoghálók szélein szegett, szőtt kivitelben (barna, fehér, szürke, zöld színekben; 1,0; 1,2; 1,5 m széles tekercsekben)
 - Vadhálók tűzi horganyzott kivitelben
 - Kerítéselemek, kerítésmezők

3Bhungária

3B Hungária Kft.

H-8900 Zalaegerszeg, Wlassics Gyula u. 13.
Tel.: +36 92/549-033 • +36 92/549-034
Fax: +36 92/549-021 • E-mail: info@3bhungaria.hu
Web: www.3bhungaria.hu

- szállítószalagok
- kavicsmosók
- homokmosók
- rezgőadagolók
- osztályozó berendezések
- víztelenítősíták
- elevátorok
- mágnesszalagok
- törőberendezések

**KOMPLETT KŐ- ÉS KAVICSFELDOLGOZÓ
RENDSZEREK TERVEZÉSE ÉS GYÁRTÁSA**